

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Rostand, Edmond.; af Edmond Rostand ;
oversat af P. A. Rosenberg.

Titel | Title:

Cyrano de Bergerac : romantisk Skuespil paa
Vers i 5 Akter

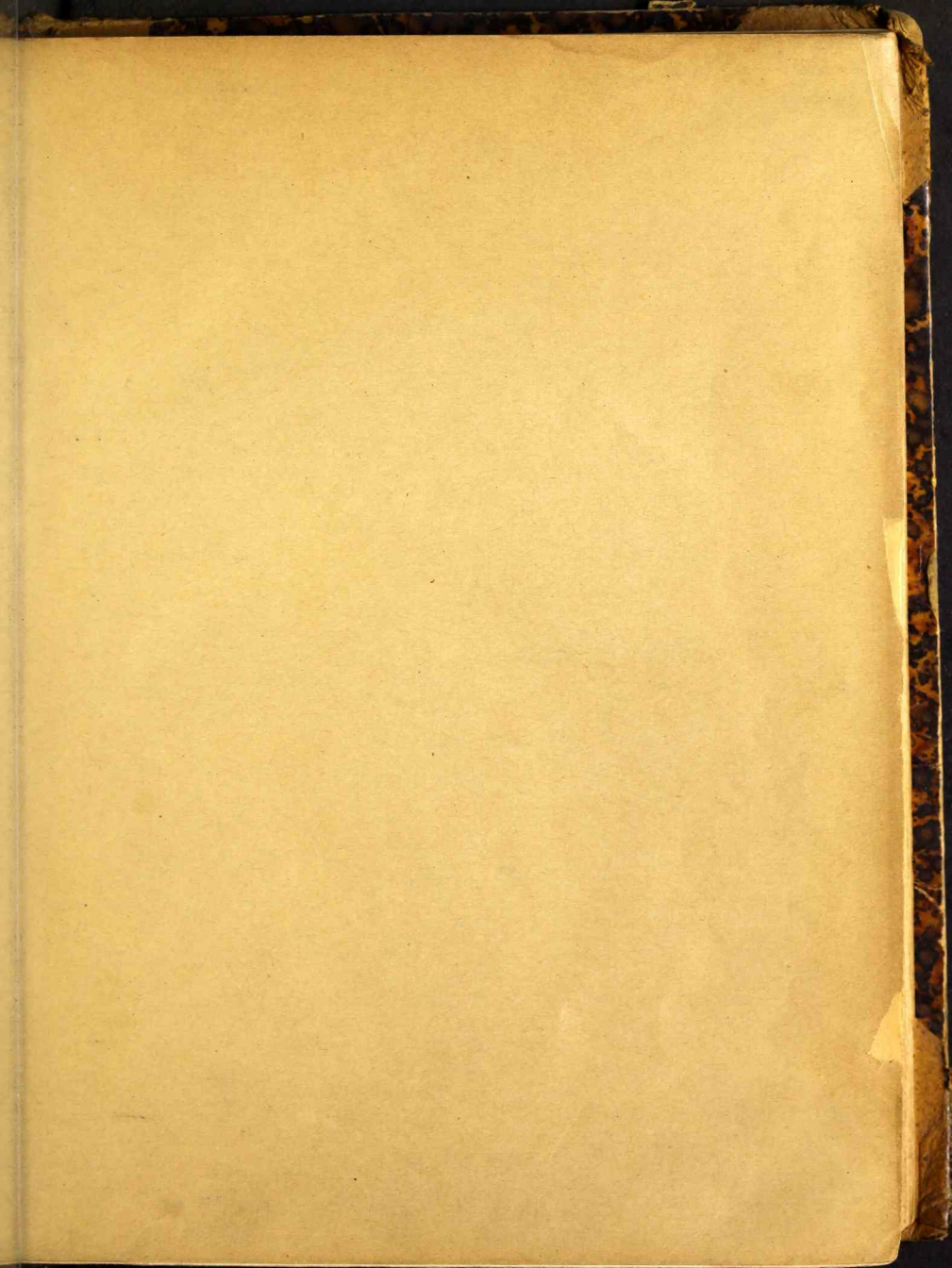
Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Karl Schønbergs Forlag, 1899
Fysiske størrelse | Physical extent: 248 s.

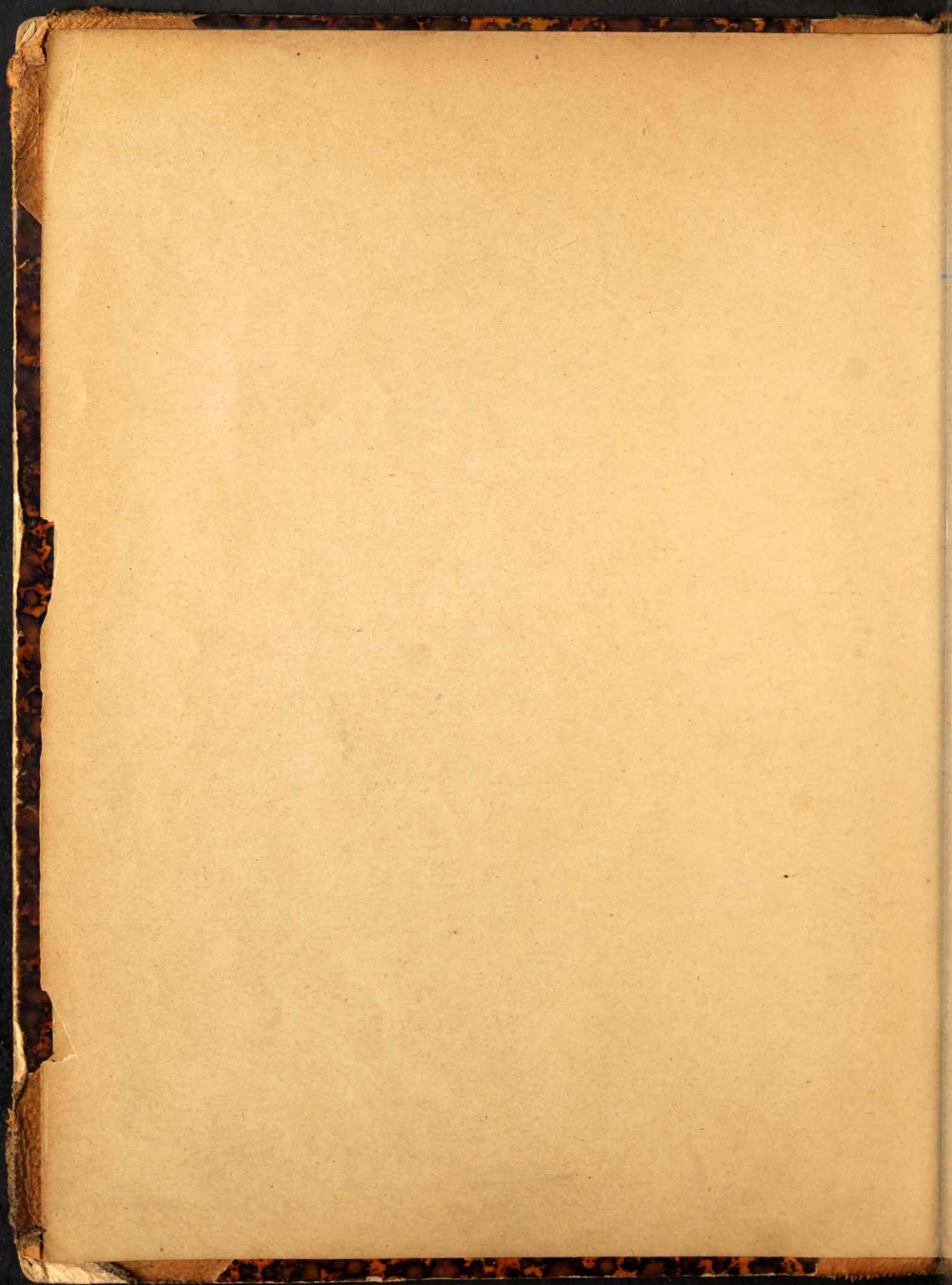
DK

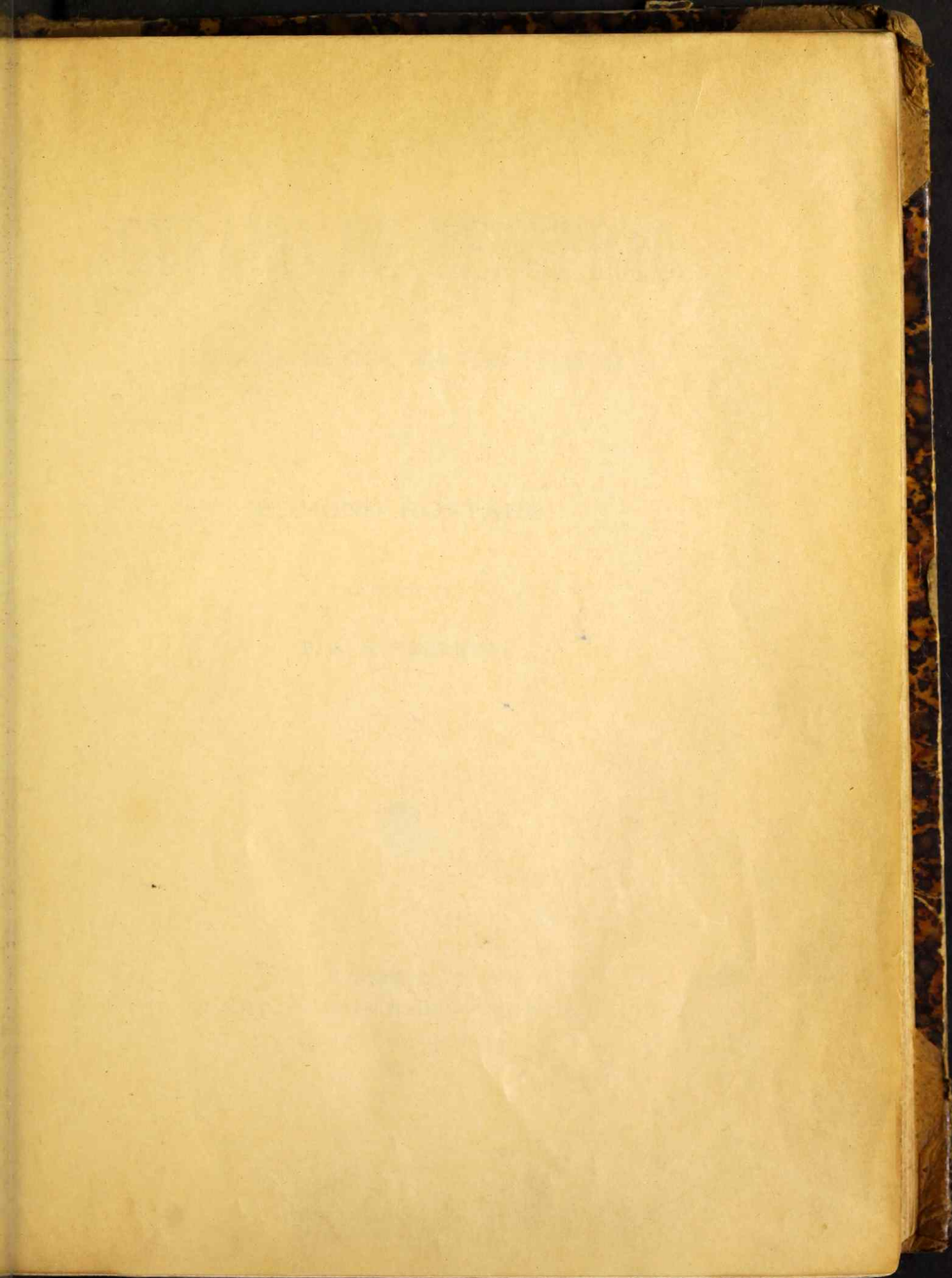
Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

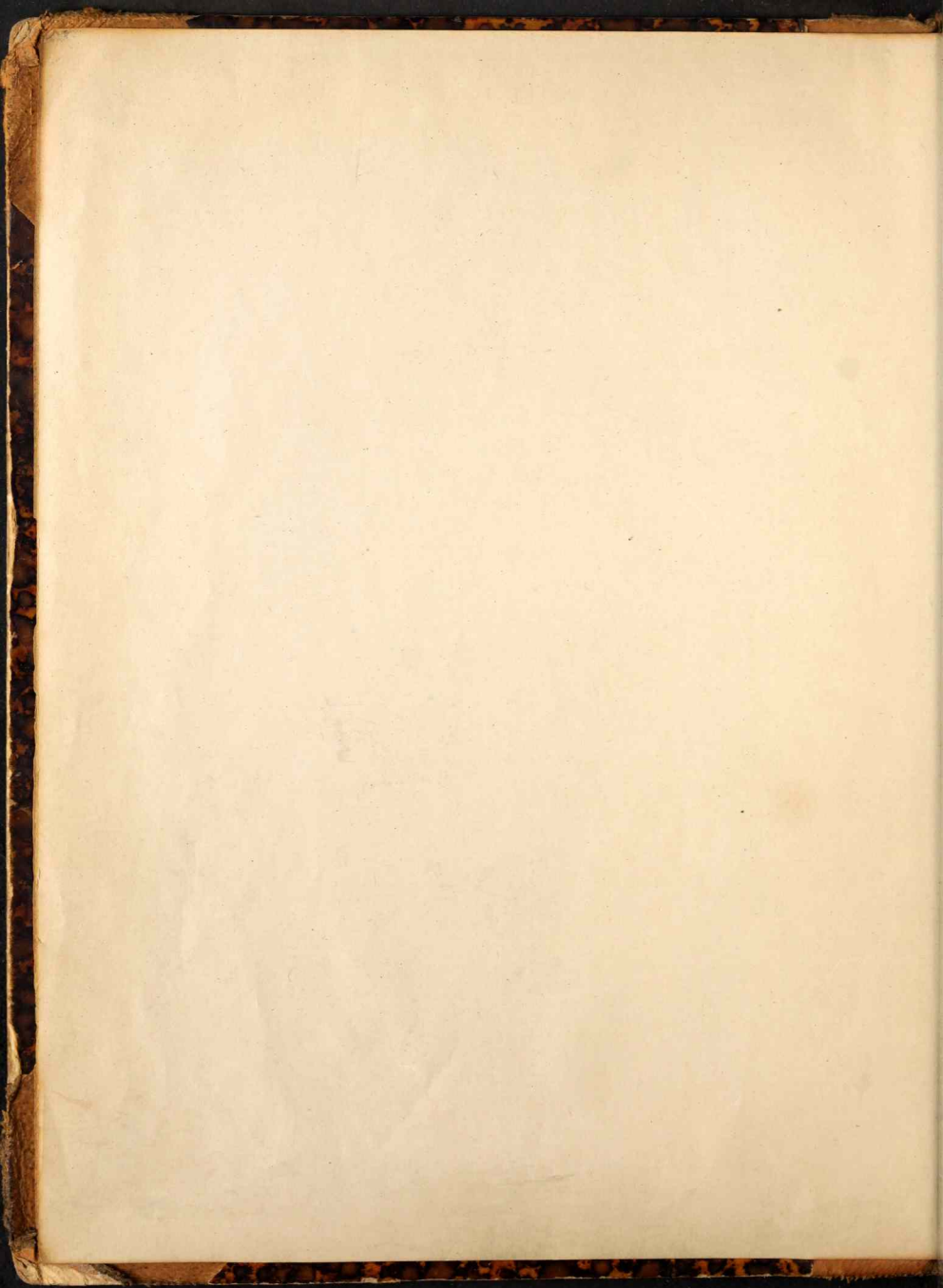
UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

CYRANO DE BERGERAC.

ROMANTISK SKUESPIL PAA VERS I 5 AKTER

AF

EDMOND ROSTAND

OVERSAT AF

P. A. ROSENBERG

KJØBENHAVN

KARL SCHØNBERGS FORLAG

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

1899.

PERSONERNE.

Cyrano de Bergerac.
Christian de Neuville.
Greven af Guiche.
Ragueneau.
Le Bret.
Kaptein Carbon de Castel-Jaloux.
Lignière.
De Valvert.
Første Marquis.
Anden do.
Montfleur.
Bellerose.
Jodelet.
Cuigy.
Brissaille.
En besværlig Herre.
Første Musketer.
Anden do.
En spansk Officer.
En Officer af det lette Rytter.
Kontrolløren.
En Borger.
Hans Søn.
En Lommetyp.
En Tilskuer.

*En Gardist.
To Musikanter.
Fire Poeter.
Tre Konditore.
„Junkerne“.
To Pager.*

*Roxane.
Duennaen.
Lise.
Sælgepigen.
Mo'r Margreta.
Søster Clara.
Søster Martha.
En Skuespillerinde.
En Blomsterpige.
To Lakaier.*

*Mængde, Borgere, Marquis'er, Musketerer, Konditore, Digtere,
Junkere fra Gascogne, Skuespillere, Musikere, Lommetyve, Pager,
Børn, spanske Soldater, Tilskuere af begge Køn, Précieuse, Skuespillerinder, Nonner, Borgerpiger, Koner.*

Tiden: De fire første Akter: 1640, femte Akt: 1655.

FØRSTE AKT.

EN FORESTILLING I HOTEL DE BOURGOGNE.

Salen i Hotel de Bourgogne 1640: et Slags stort Boldthus istandsat og udpyntet til Forestillingsbrug. Salen er en aflang Firkant; man ser dens ene Hjørne, idet den ene Væg gaar skraat fra Forgrunden tilhøjre til Baggrunden tilvenstre og danner en ret Vinkel med Skuepladsen til Forestillingerne, hvilken altsaa ses i Pancoupé. Denne Skueplads er forsynet med betrukne Bænke paa begge Sider langs Kulisserne. Tæppet er dannet af to Halvdele, som kan trækkes fra hinanden. Ovenover Prosceniet det kongelige Vaaben: Lillierne. Man gaar ned i Salen fra Skuepladsen ad brede Trin. Paa hver Side af disse Trin er Musikernes Plads. Rampen er Voxlys.

I to Rækker over hinanden ses Balkon og Galleri; det nederste, som er det fornemste, er delt i Loger. I Parterret findes ingen Siddepladser; det er det virkelige Theaters Scenegulv. Yderst tilhøire nogle Bænke amfiteatralsk samt under en Trappe, der tænkes at føre op til de høiere liggende Pladser, en Slags Buffet, prydet med smaa Blomstervaser, Krystalglas, Flaconer, Tallerkener med Kager o. s. v.

I Baggrunden midtvejs, under Logerne, Indgangen til Theatret. Paa den mægtige Indgangsdørs Fløie, ligesom omkring i Hjørnerne, røde Plakater, hvorpaa læses: »Clorise«. Ved Tæppets Opgang er Salen endnu tom og i Halvmørke. Lysekronerne er sænkede ned midt i Parterret for at kunne tændes senere.

FØRSTE SCENE.

Publikum, som kommer lidt efter lidt, Kavalerer, Borgere, Lakaier, Pager, Lommetyve, Kontrolløren o.s.v. Senere Marquis'erne, Cuigy, Brissaille, Sælgepigen, Musikerne o.s.v.

(Først høres bagved Døren Stei af Stemmer, derefter træder en Kavalér hurtig ind.)

Kontrolløren (følger efter ham).

Femten Sous, med Forlov!

Kavaleren.

Jeg gaar frit!

Kontrolløren.

Hvorfor?

Kavaleren.

Fordi

Jeg er Lieutenant ved det kongelige lette Rytteri.

Kontrolløren

(til en anden Kavalér, som er traadt ind).

De?

Anden Kavalér.

Jeg betaler ikke.

Kontrolløren.

Ja men...

Anden Kavalér.

Jeg er Musketer.

Første Kavalér (til anden).

Det begynder Klokken to. Da Parterret, som De ser, Er tomt, kan vi øve os en Smule paa Fleuret.

(De fægter med to medbragte Fleuretter.)

Første Lakai

(til anden, der er kommen tidligere).

Pst. . . . Flanquin!

Anden Lakai.

Er det dig, Champagne?

Første Lakai

(viser ham Kort og Tærninger, som han tager frem af sin Vams).

Jeg har Kort med.

Anden Lakai.

Det var Ret.

(De sætter sig paa Jorden og spiller.)

Første Lakai

(trækker en Lysestump op af Lommen, tænder den og sætter den
paa Gulvet).

Den Stump Lys har jeg fundet i min Herres Vest inat.

En Gardist

(til en Blomsterpige).

Det er morsomt at komme, før de tænder, — hvad, min Skat?

(Han tager hende om Livet.)

Første Kavalier (fægtende).

Den traf!

Første Lakai.

Klørknægt!

Gardisten (førfølgende Pigen).

Et Kys!

Blomsterpigen (gør sig fri).

De kan se os.

Gardisten.

Ikke Spor!

(Trækker hende hen i den mørke Krog).

En Mand

(sætter sig ned paa Gulvet med nogle andre, der ligesom han medbringer
Levnedsmidler).

Naar jeg kommer for tidlig, maa jeg altid ha' mit Fo'r!

En Borger (med sin Søn).

Her er Plads, min Søn.

Anden Lakai.

Trumf Es!

En anden Mand

(sætter sig, trækker en Flaske frem).

En Svamp fra Gascogne

Bør drikke sin Bourgogne...

(drikker)

... i Hotel de Bourgogne!

Borgeren (til sin Søn).

Er det ikke, som man var paa en Kippe? Se dig om!

(Han peger med sin Stok paa den drikkende Mand).

Drik!

(En af Fægterne, som parerer, puffer derved til ham).

Fægtning!

(Han puffes hen mellem Spillerne.)

Spil!

Gardisten

(lige bagved ham, kyssende sin Pige).

Aha, hvor det smagte!

Borgeren (ivrig til Sennen).

Skynd dig. Kom! —

(De gaa til den anden Side.)

At tænke sig: for saadan et Selskab maa de spille.

Den herlige Rotrou!

Sennen.

Og Corneille!

(Pagerne, holdende hinanden i Hænderne, kommer, syngende i Kjæde,
fra Indgangen.)

Kontrolløren (efter dem).

Hys! Vær stille! —

Ingen Gavtyvestreger, Dhrr. Pager! Her er Vagt!

Første Page (stolt).

Deres Mistanke viser jeg tilbage med Foragt.

(Ivrig til anden Page, saasnart Kontrolløren har vendt Ryg.)

Har du Sejlgarn?

Anden Page.

Og en Medekrog!

Første Page.

Fra Logen deroppe

Kan vi fiske en Paryk.

Anden Page.

Den skal dingle!

Første Page.

Den skal hoppe!

Lommetyven

(omgivet af flere tarvelig udseende Personer).

Mine kjære unge Venner, lad mig lære Jer en Ting:

Naar man stjæler, bør det gøres med det rigtige Sving. . .

Anden Page

(raaber op til andre Pager i Logerne).

Har I Pusterør deroppe?

Tredie Page.

Ja, og Ærter! Pas paa!

(Han puster Ærter ned paa dem.)

Sønnen (til sin Fader).

Hvad spiller de iaften?

Borgeren.

»Clorise« af Hr. Baro.

Det er et dejligt Stykke...

(Gaar mod Baggrunden ved Sønnens Arm.)

Lommetyven (til sine Omgivelser).

En Kniplingsmanchet

Snitter man væk saaledes...

(Han viser det.)

Ikke sandt, det gaar saa let!

En Tilskuer

(viser en Anden en høiere liggende Hjørneplads).

Der sad jeg, da de spillede »Cid« den første Gang.

Lommetyven

(stadig illustrerende med Gestus).

Et Uhr paa den Maner...

Borgeren

(kommer frem igjen med Sønnen).

Her er Kunstnere af Rang...

Lommetyven

(antydende med smaa, stjaalne Stød).

Lommestørklæder saadan...

Borgeren.

Montfleury...

En Stemme (fra Galleriet).

Lys for Fanden!

Borgeren.

... Bellerose, Jodelet, l'Epy og mangel anden.

Første Page (i Parterret).

Der har vi Sælgepigens.

Sælgepigens (kommer frem bagved Buffeten).

Appelsiner! Mælk! Og Sec!

Himbæreddike og Cider!

(Spektakel ved Døren.)

Første Marquis (Falset).

Plads, I Dosmere! Gaa væk!

Første Lakai (forbauset.)

Marquis'erne ... i Parterret? ...

Anden Lakai.

De gaar vist strax igen.

(En mindre Flok Marquis'er kommer frem paa Scenen.)

Første Marquis.

Guds Død, det er for tidligt, vi er kommet herhen.

Der er ingen, vi generer eller træder over Tæerne.

Fy for Pokker!

(Han standser foran nogle Adelsmænd, der er kommet lidt tidligere end han.)

Cuigy! Brissaille!

(Stor Omfavnelse.)

Cuigy.

Koryfæerne! —

Det er nydeligt: vi kommer, før Lysene er tændt.

Første Marquis.

Ti stille! Vi kan slet ikke være det bekendt.

Anden Marquis.

Trøst dig, Marquis! Der er han med Lygten.

Første Marquis.

Jeg er flov!

Publikum

(Hilsende Lygtetænderens Ankomst).

Ah!

(Man grupperer sig omkring Kronerne, som tændes. — Nogle Personer have taget Plads i Etagerne. Lignière træder ind i Parterret med Christian de Neuville. Lignière, udpræget Drukkenboltfysiognomi, temmelig uordenlig klædt. Christian, klædt elegant, men mindre moderne end de andre, synes ivrig optaget af at betragte Logerne.)

ANDEN SCENE.

De forrige, Christian, Lignière, senere Ragueneau
og le Bret.

Cuigy.

Lignière!

Brissailles (smilende).

Han er ædru endnu.

Lignière (sagte til Christian).

Maa jeg faa Lov

At præsentere

Christian (samtykker).

Lignière.

Hr. Baron de Neuville!

(Hilsener.)

Publikum

(hilsende Lysekronen, der heises tilveirs.)

Ah!

Cuigy

(til Brissaille, idet han betragter Christian).

Paa Ære,

Han har en net Profil!

Første Marquis (som har hørt det).

Saa la la!

Lignière.

Her, min Kjære,

Er Herrerne Cuigy og Brissaille.

Christian (bukker).

Mig en Glæde!

Første Marquis (til anden Marquis).

Han ser ganske godt ud; men Esprit til at klæde
Sig paa, det har han ikke.

Lignière (til Cuigy).

Baronen har beæret

Paris med sit Besøg.

Christian.

En Snes Dage har jeg været

I Byen; jeg kommer fra Touraine. Det er min Agt

At træde ind blandt »Junkerne« i Garden.

Første Marquis

(betragtede nogle Damer, som just træder ind i en Loge).

Hvilken Pragt!

Den skønne Fru Aubry.

Sælgepigens.

Appelsiner, Mælk og Sec!

(Orkestret begynder at stemme).

Cuigy

(til Christian, visende ham Balkonen, som efterhaanden fyldes).

Beaumonden!

Christian.

Ja, det ser jeg.

Første Marquis.

Hvilken straalende Hæk

Af Roser og Tulipaner!

(Marquis'erne nævner Damerne, efterhaanden som de træder ind i Logerne, pyntede i pragtfulde Toiletter. Hilsner frem og tilbage, Smil etc.)

Anden Marquis.

Der er Damerne Guemenée...

Cuigy.

De Bois Dauphin...

Første Marquis.

Som vi elsker, vore Tankers blonde Fe!

Brissailles.

De Clavigny...

Anden Marquis.

Som spiller Bolt med vore Hjerter. Hun er kjær!

Lignière.

Hr. Corneille er kommet fra Rouen. Han sidder dér!

Sønnen (til sin Fader).

Er det Akademiet?

Borgeren.

Ja, min Søn! Der er flere:

Boudu, Boissat, Colomby og Porchères, —

Navne, som aldrig dør. Det er smukt, ikke sandt?

Første Marquis.

Giv Agt! Précieuseerne tager Plads! Hvor pikant!

Barthénoide! Félixérie! Urimédonte!

Anden Marquis.

Paa Ære,

De Tilnavne klinger charmant. Men min Kjære,

Du kjender dem alle?

Første Marquis.

Dem alle, Marquis!

Anden Marquis.

Tillad mig at forsikre: jeg beundrer din Esprit.

Lignière (tager Christian tilside).

For at være Dem til Tjeneste, begav jeg mig herhen.

Men Damen kommer ikke. Nu gaar jeg igjen.

Christian (bønligt).

Nei! De, som laver Viser om det halve Hof og Land,

Maa sige mig min Ukjendtes Navn. Jeg véd, De kan.

Orkestrets Chef

(banker paa Pulten med sin Bue).

Dhrr. Violiner!

(hæver Buen).

Sælgepigen.

Makroner! Saft! Claret!

(Ouverturen begynder).

Christian.

Jeg frygter, hun er raffineret og koket.

Jeg tør ikke tale hende til. Jeg mangler Ho'de

Til at tumle det Sprog, som nu er paa Mode.

De ved, jeg er en slet og ret Soldat. — Aa vend Dem om!

Hun sidder altid dér; — dér, hvor Logen staar tom.

Lignière (gør Mine til at gaa).

Jeg gaar!

Christian (holder ham tilbage).

Aa nei, bliv.

Lignière.

Nei, nu siger jeg Farvel.

Paa Vinhuset ventes jeg. Her tørster man ihjel.

Sælgepigen

(gaar forbi dem med en Bakke).

Limonade!

Lignière.

Fy!

Sælgepigen.

Mælk!

Lignière.

Føi!

Sælgepigen.

Muskateller!

Lignière.

Fanden heller!

(Til Christian).

Jeg bliver lidt endnu!

(Til Sælgepigens).

Lad mig se den Muskateller!

(Han sætter sig henne ved Buffeten).

Sælgepigens (skænker ham af Vinen).

Publikum

(raaber, da en lille forlæden og gemytlig Mandsling træder ind).

Ah, Ragueneau!

Lignière (til Christian).

Den store Konditor Ragueneau!

Ragueneau

(kostumeret som en søndagsklædt Borgermand, gaar hurtig hen til Lignière.)

Goddag, Hr. de Lignière! Har De set Hr. Cyrano?

Lignière

(præsenterende Ragueneau for Christian).

Alle Digteres og Komedianters Trøst og Fryd!

Ragueneau.

For megen Ære!

Lignière.

Snik, Snak!

(Fremdeles præsenterende).

Vor Mæcenat! Kunstens Pryd!

Ragueneau.

De Herrer Kunstnere besøge min Forretning.

Lignière.

Paa Kredit.

(Præsenterende).

Selv en talentfuld Digter!

Ragueneau (smigret).

Det har man sagt mig tit.

Lignière.

Som elsker Vers!

Ragueneau.

Det gør jeg! For en Ode af de smaa...

Lignière.

Giver De glad en Budding.

Ragueneau.

Naah! En Tærte kan forslaa.

Lignière.

De ynder Theatret?

Ragueneau.

Det har min dybeste Respekt.

Lignière.

Entreen betaler De med Kager og Konfekt.

Hvad gi'r De nu i Dag? Det koster vel adskilligt?

Ragueneau.

Sex Flødeboller og en halv Snes Makroner.

Lignière.

Det var billigt.

Ragueneau (ser sig om til alle Sider).

Det undrer mig, Hr. de Cyrano bliver væk.

Lignière.

Hvorfor?

Ragueneau.

Montfleury vil jo spille.

Lignière (som er ved det fjerde Glas).

Ja den Sæk,

Cyrano de Bergerac.

Det Vinfad, han spiller Phédon —

(drikker)

Hm! — desværre!

Hvad rager det Cyrano?

Ragueneau.

Saa ved De ei, min Herre,

Han hader Montfleury; han har ofte ham haanet;

Nu sidst forbød han ham at spille i en Maaned.

Lignière.

Naa — ja?

Ragueneau.

Og nu spiller Montfleury alligevel!

Cuigy

(som er kommet nærmere med sin Gruppe).

Ja, hvad kan han gøre ham?

Ragueneau (betydningsfuldt).

Han kan slaa ham ihjel!

Første Marquis.

Hvem er den Cyrano?

Cuigy.

En Slagsbro'r! Et Geni!

Anden Marquis.

Adelig?

Cuigi.

Og »Junker« i Garden ... Aa, men bi!

(peger paa en Mand, der gaar rundt i Salen, som om han søgte efter nogen).

Der kommer hans Ven, Le Bret; han kan sige Dem...

(kalder)

Le Bret!

Le Bret (kommer hen til dem).

Cuigy.

De søger Bergerac.

Le Bret (uroelig).

Ja, jeg frygter ... en Ide...

Cuigy.

De kan bevidne: Manden er ikke, som Folk er flest.

Le Bret (med Varme).

Han er det bedste Hjerte under Solen, det er vist!

Ragueneau.

Han digter!

Cuigy.

Og han slaas!

Brissaille.

Han kurerer!

Le Bret.

Komponerer!

Ligniére.

Men mærkeligst er dog det Ydre, han præsterer!

Ragueneau.

Hofmaleren Champaigne tog han næppe til Model,

Men salig Jacques Callot kunde bruge ham med Held

Til en af sine Masker: en Læderkøllert glat,

En tredobbelt vajende Fjerbusk i sin Hat,

En Kappe, som han løfter med Kaarden bagud op,

(viser det)

Som naar en arrig Hane reiser sin Haletop;

Han er stolt som en Gascogner af dem, man kan læse

Om i Ridderromaner; og saa har han en Næse,

En Næse — mine Herrer! — ja Mage til Snabel

Saa man aldrig i Verden; De tror, det er en Fabel.

Alle, som ser den, udbryder uvilkaarligt:

»Den er for overdreven! den ligner rigtig daarligt!

Nu ta'er hæn den vel a'«. — Jo, Tak skal De ha'!
 Nei, Hr. de Bergerac la'r nok vær' at ta' den a'.

Le Bret (løfter Hovedet).

Men hver, som lægger Mærke til den, kløver han straks!

Ragueneau (stolt).

Hans Klinge er det ene Blad af Skæbnegudindens Saks!

Første Marquis (trækker paa Skuldrene).

Han kommer ikke.

Ragueneau.

Jo, jeg vædder en Postei

A la Ragueneau...

Første Marquis.

Lad gaa!

(Mumlen af Beundring i Salen. Roxane kommer tilsyne i sin Løge. Hun sætter sig forrest. Duennaen tager Plads i Baggrunden. Christian ser hende ikke, da han er beskæftiget med at betale Sælgepigens.)

Anden Marquis (henrykt).

Har De set hende? Nei,

Hun er for henrivende! Den Mund! Disse Kinder!

Første Marquis.

To Ferskner, mellem hvilke et modent Jordbær skinner!

Anden Marquis.

Hun er saa frisk, at Synet Ens Hjerte forkøler.

Christian

(løfter Hovedet, ser Roxane, griber Lignière heftigt i Armen).

Der er hun!

Lignière (ser op).

Hende?

Christian.

Navnet! — Aa, den Angst, som jeg føler!

Lignière

(drikker sin Muskateller i smaa Slurke).

Madeleine Robin, med Tilnavn Roxane, Précieuse,
Aandrig og elegant.

Christian.

Ak!

Lignière.

Og forældreløs;

Kusine af Cyrano, ham vi nylig...

(I dette Øjeblik træder en meget fornem og elegant Herre, (Greven af Guiche) ind i Roxanes Loge, med et blaat Ordensbaand tvers over Brystet; han taler en kort Tid med hende.)

Christian

(griber skælvende Lignières Arm).

Hvem er han?

Lignière

(som begynder at blive beruset, blinker med Øjnene).

Greven af Guiche! — Han er forelsket, — stakkels Mand,

I hende, Deres Skønne; men da han trods sin Flamme

Er gift med Richelieus Nièce, maa han ramme

Sit Maal ad en Omvei; nu har han den Plan

At faa Roxane gift med en gyselig Kumpan,

En Hr. de Valvert, Vicomte og — meget føielig.

Hun vil jo nødig til det; men de Guiche er ubøielig.

Han vil, hvad han vil, og en Borgerlig, som hun,

Kan kun holde Stand mod hans Kneb en føie Stund.

Jeg har forresten lavet en Vise om den Affære.

Han elsker mig ikke for den. De skal høre den, Kære;

Slutningen er krakilsk...

(Han reiser sig vaklende, løfter Glasset, vil til at synge.)

Christian.

Farvel!

Lignière.

Hvordan, De gaar?

Christian.

Til Vicomte de Valvert!

Lignière.

Lad vær med det! Jeg spaar:

De falder i Duellen.

(betegner ham med et Blik, at Roxane ser paa ham.)

Vent! De bliver betragtet!

Christian.

Ja vist!

(Han bliver staaende i Beskuelse. Da Lommetyvene ser ham i denne Stilling med Hovedet opadvendt og Munden halvt aaben, nærmer de sig ham forsigtigt.)

Lignière.

Jeg gaar i Stedet. Jeg har jo næppe smagt et Glas Vin idag. Man venter mig — — et Sted. — — Jeg maa gaa!

(Han gaar, vaklende, i Zigzag).

Le Bret

(har været rundt i Salen, kommer tilbage til Ragueneau, beroliget).

Ikke Spor af Cyrano!

Ragueneau.

Naa!

Le Bret.

Man tør vel haabe paa,

Han har ikke set Plakaten?

Ragueneau.

Det kan tænkes, maaske;

Men jeg har nu mine Tanker.

Publikum.

Begynd! Begynd!

TREDIE SCENE.

De forrige, uden Lignière, De Guiche, Valvert,
senere Montfleury.

Første Marquis

(der ser De Guiche komme ned fra Roxanes Loge og gaa gjennem Parket-
tet, omgivet af et ærbødigt Følge, hvoriblandt Vicomten af Valvert).

Nei, se!

Hvilken Hofstat, Grev de Guiches!

Anden Marquis.

Jeg kan ikke fordrage

De Gascognere — per Bacco, de er en Landeplage!

Første Marquis.

Gascognerne gør Lykke; de ere kølige og snilde.

Lad os hilse paa ham.

(De gaar De Guiche i Møde).

Anden Marquis.

Ah! Disse Baand er ikke ilde.

Er Farven »Kys mig, Snut!« eller »Hjortemave«?

De Guiche.

Nei,

Den kaldes »den syge Spanier«.

Første Marquis.

Den Farve lyver ei;

Thi, takket være Deres Tapperhed og Held,

Vil Spanieren i Flandern snart befinde sig mindre vel.

De Guiche.

Jeg gaar nu op paa Scenen. Følger De med?

(Han gaar hen mod Scenen fulgt af alle Marquis'erne og Adelsmændene.

Han vender sig om og kalder):

Valvert!

Christian

(hører det og skælver ved at høre Navnet).

Vicomten! Jeg vil slænge...

(Han griber i Lommen og møder Lommetyvens Haand, der er ifærd med at bestjæle ham).

Hvad bestiller De dér?

Lommetyven.

Om Forladelse!

Christian (uden at slippe Tyvens Haand).

Jeg greb efter mine Handsker.

Lommetyven (med et tungsindigt Smil).

Og saa fik De

Fem Fingre! — Lad mig slippe! Saa betror jeg Dem en vigtig Hemmelighed.

Christian (uden at slippe).

Sig frem!

Lommetyven.

Lignière, som nu gik...

Christian.

Hvad han?

Lommetyven.

... kan snart ha' levet sit sidste Øjeblik.

En Vise, han har lavet, har gjort en Stormand sur,
Og han har sat hundred Banditter paa Lur.

Christian.

Hvor véd De...

Lommetyven.

Jeg er en af de hundred.

Christian.

Hvem er Manden?

Lommetyven.

Taushed i sligt, min Herre! ...

Christian (trækker paa Skulderen).

Aa!

Lommetyven (med Værdighed).

... er en Pligt mod Standen!

Christian.

Hvor staar de paa, Lur?

Lommetyven.

Paa hans Vej, hvor De kan;

Ved Nesletaarnet samles de. Advar ham!

Christian.

Hvordan?

Lommetyven.

Gaa rundt paa alle Kipper: »den gyldne Fasan«,

»Grankoglen«, »den sprukne Krukke«, »den brune Bavian«

Og læg i dem alle et Brev med et Par Ord!

Christian.

Ja, De har Ret! Jeg skynder mig! De Skurke! Et Mord!
Hundred mod én!

(Betragter Roxane ømt).

Men gaa just naar hun...

(med et rasende Blik mod Scenen).

Denne Knægt! —

Jeg maa frelse Lignière!

(Han gaar ilsomt bort).

(De Guiche, Vicomten, Marquis'erne og alle Adelsmændene er forsvundne
bag Tæppet. Parterret og Logerne er nu ganske fyldte med Tilskuere).

Borgeren

(hvis Paryk farer tilveirs, da en af Pagerne oppe fra Logerne har fisket
den med sin Medekrog).

Min Paryk! Det er frækt!

(Latter og Bifaldsraab).

Publikum.

Han er skaldet! Bravo! Bravo! Det er Pagerne!

Borgeren (truer op mod Logen).

Din lille

Infame Slubbet.

Publikum (der aftagende, idet)

En Stemme (raaber)

Hys!

Le Bret (forbauset).

Hvorfor tier man stille?

En Tilskuere (hvisker noget til ham).

Le Bret.

Nei virkelig!

Tilskueren.

Man siger det aldeles bestemt.

Publikum (mumlende, forskellige Stemmer).

Kardinalen selv! Han er der! ... Nei! ... Jo! ... Han
sidder gemt

I Gitterlogen!

Første Page (oppe i Logen).

Føi, Kardinalen! Den var værre!

(Der bankes inde fra Scenen. Alle bliver ubevægelige. Spænding.)

Første Marquis

(inde bag Tæppet, gennem Tausheden).

Aa, puds det Lys!

Anden Marquis

(stikker Hovedet ud mellem Tæpperne).

En Stol!

(En Stol gaar fra Haand til Haand over Tilskuernes Hoveder. Der lees og
snakkes. Anden Marquis forsvinder med Stolen efter at have kysset paa
Fingeren op mod Logerne).

En Tilskuere (fra en Loge).

Vær stille paa Parterre!

(Tre Slag bag Scenen. Tæpperne skilles. Tableau. Man ser Marquis'erne
siddende langs Siderne i magelige Stillinger. Bagtæppet forestiller en landlig
Egn. Fire smaa Krystalstager belyser Scenen. Violinerne spiller dæmpet.)

Le Bret (sagte til Ragueneau).

Er det nu Montfleury?

Ragueneau (nikker).

Han begynder.

Le Bret.

Kan De se,

Cyrano kom dog ikke.

Ragueneau.

Jeg har tabt min Paré!

(En Sækkepibe høres. Montfleury kommer frem paa Scenen klædt som Hyrde med en Hat, pyntet med Roser, hængende over det ene Øre og spillende paa en Sækkepibe, der hænger ham om Halsen i et Baand. Han er uformelig tyk.)

Publikum (applauderer).

Montfleury

(bukker, spiller derpaa som Phédon).

»Lyksalig den Mand, som fjernt fra Hoffets Larm
Har fundet et Fristed ved Naturens ømme Barm,
Hvor Zefyr yndigt lufter i Skoven, sval og stille.«

En Stemme (midt i Parterret).

Din Slubbert! Har jeg ikke forbudt dig at spille?

(Forbauselse — Alle vender sig om — Mumlen.)

Publikum.

Hvad er det?

(Man reiser sig i Logerne for at se.)

Cuigy.

Det er ham!

Le Bret (forskrækket).

Cyrano!

Stemmen.

Elefant!

Ud af Scenen paa Minutet!

Publikum (forbitret).

Hvad...!

Montfleury.

Men...!

Stemmen.

Mukker du, Drabant?

Publikum (mellem hyerandre).

Vær stille! ... Hold Mund! ... Montfleury, spil kun væk!

Montfleury (med rystende Stemme).

»Lyksalig den Mand, som fjernt fra...«

Stemmen.

Er du fræk?

Hold op, du fede Gavtyv! Eller gør din Ryg istand!

(Man ser en Stok svinge frem og tilbage over Publikums Hoveder.)

Montfleury (med stedse svagere Stemme).

»Lyksalig...«

(Stokken svinger stærkere.)

Stemmen.

Ud med dig!

Parterret.

Aa!

Montfleury (nær ved at kvæles i det).

»Lyksalig den Mand...«

Cyrano

(springer op paa en Stol fremme i Parterret, staar med korslagte Arme, en mægtig Filthat, strittende Knebelsbart og en frygtelig Næse).

Nu bli'r jeg gal i Ho'det!

FJERDE SCENE.

De forrige, Cyrano, senere Bellerose, Jodelet.

Montfleury (til Marquis'erne).

Mine Herrer, tag Dem a' mig!

Første Marquis (lige gyldig).

Spil vid're!

Cyrano.

Hvis du spiller, du Kødblok, Fanden ta' mig,
Om ikke jeg prygler dig igjennem som en Hund!

Første Marquis.

Afveien!

Cyrano.

Vil De Herrer Marquis'er holde Mund!
Hvis ikke skal min Stok rydde op blandt deres Baand!

Alle Marquis'erne (springer op).

Det gaar for vidt. Spil vid're, Montfleury!

Cyrano.

Denne Haand

Vil slagte Montfleury, hvis han ikke gaar lidt snart!

En Stemme

Men...!

Cyrano.

Gaar du?

En anden Stemme.

Skal vi taale...?

Cyrano.

Afsted i en Fart!

Du bliver? — Vel!

(Smøger sine Ærmer op).

Saa maa jeg, saa godt som jeg kan,
Faa denne Kødpotei skaaret for og rettet an!

Montfleury (samler hele sin Værdighed).

De fornærmer Thalia, naar De fornærmer mig.

Cyrano (umaadelig høflig).

Dersom Thalia havde den Ære, som jeg,

At kjende Dem, min Herre, saa kan De stole paa,
Hun gav Dem med Kothurnen et Spark og lod Dem gaa.

Parterret.

Montfleury! Montfleury! Lad Dem bare ikke tvinge!

Cyrano

(til dem, der skrider omkring ham).

Jeg be'r Dem: vær saa venlig at skaane min Klinge!
Bliver de ved at skride, maa den af sit Futteral.

(Kredsen om ham udvider sig).

Mængden (idet den viger).

Hvad for noget!

Cyrano (til Montfleury).

Væk fra Scenen!

Mængden (nærmer sig atter knurrende).

Cyrano

(idet han pludselig vender sig om mod dem).

Hvad ønsker De? Tal?

Mængden (viger atter).

En Stemme

(synger i Parterrets Baggrund).

Cyrano er en Tyran!

Men nu skal vi ham vise,

At trods den gale Mand

Vi spille tør »Clorise«!

Alle (syngende)

Clorise! Clorise!

Cyrano.

Synger De en Gang til, slaar jeg alle ihjel!

Borgeren.

De er vel ikke Samson!

Cyrano.

Ellers laante De mig vel

Deres Kæbeben, min Herre?

En Dame (i en Loge).

Det er uhørt!

Borgeren.

En Skandale!

Parterret.

Montfleury! — Cyrano!

Cyrano.

Jeg forbyder Dem at tale!

Parterret.

Vov! Vov! Hurra!

Cyrano (gjennem Larmen).

Jeg ønsker...

En Page.

Mjau!

Cyrano (tordnende).

Stille!

(Der bliver stille.)

Flyt Dem lidt!

(Rolig).

Jeg udfordrer hele Parterret under ét!

Maa jeg faa Deres Navne. De kan mælde Dem paa Rad.

Jeg noterer efterhaanden enhver paa dette Blad.

Hvem aabner Listen? — De? — Nei! — De? — Ikke heller!

Gener Dem kun ikke! Den første, der sig melder,

Skal blive balsameret paa Sjæl og paa Krop. —

Enhver, som vil slaaes ihjel, løft den høire Haand op!

(Tausshed).

Ingen, som ønsker at høre min Lærke kvidle?

Intet Navn? — Ingen Haand? — Nuvel, saa gaar vi vid're.

(Vender sig mod Scenen, hvor Montfleury viser megen Angst.)

Theatret skal kureres for denne tykke Byld,
I Nødsfald...

(lægger Haanden paa Klingen)

... med Lancetten...

Montfleury (forfærdet).

Stands ham, for Himlens Skyld!

Cyrano

(staar ned af Stolen, sætter sig midt i den Kreds, der har dannet sig om ham, ganske som han var hjemme).

Fuldmaane fjæs! — Nu klapper jeg tre Gange. Paa den tredie Formørkes du; hvis ikke —

Parterret (der begynder at more sig).

Det er en god Komedie!

Cyrano (klapper i Hænderne).

Første!

Montfleury.

Jeg troer...

En Stemme (fra Logen).

Bliv bare!

En anden Stemme (fra Parterret).

Stik af!

Montfleury.

Hvis ei De finder...

Cyrano.

Anden!

Montfleury.

... mig uhøflig, tror jeg...

Cyrano.

Tredie!

Montfleury.

... Jeg forsvinder.

(forsvinder som et Lyn).

(En Storm af Latter, Piben og Hujen).

Publikum.

Den Pjalt! Ind igen!

Cyrano

(strækker sig paa Stolen med korslagte Ben).

Lad ham komme, hvis han tør!

Borgeren.

Direktøren frem!

Stemmer (fra Logerne).

Bellerose!

Bellerose (med Elegance).

Mine Damer! Seigneurs!

Parterret.

Nei, frem med Jodelet!

Jodelet (gaar frem, snøvlende).

Mine kjære Dromedarer ...

Parterret (leende).

Bravo! Det er godt!

Jodelet.

Jeres Bravo kan I spare!

Den store Montfleury, hvis Mave er os alle

Saa dyrebar...

Parterret.

Den Pjalt!

Jodelet.

... er bleven daarlig.

Parterret.

Lad ham kalde!

Stemmer.

Nei!

Andre Stemmer.

Jo!

Cyrano de Bergerac.

En ung Mand (til Cyrano).

Men høistærede Hr. de Bergerac, tillad:
Hvorfor har De bæret Montfleury med Deres Had?

Cyrano (gratiøst, stadig siddende).

Høistærede Gæsling! dertil har jeg to Grunde,
Som hver for sig er nok. Montfleury er en Bonde,
En gyselig Aktør, der brøler som en Stud
Og hælder sine Vers som Vand af en Tud. —
Den anden Grund er hemmelig.

Borgeren (bagved ham).

Men Deres Stædighed

Berøver os »Clorise«.

Cyrano

(dreier sin Stol om mod Borgeren, respektfuld).

Ærværdige gamle Ged!

Det gør jeg med Sindsro. »Clorise« er noget Kram,
Som aldrig burde spilles.

Précieuserne (i deres Loge).

Hvad for noget? Hør paa ham!

Den fortryllende »Clorise«.

Cyrano

(dreier sin Stol over mod Logerne, galant).

Fortryllende Skønne!

Straal! Duft! Forsød os Livet! Lad Eders Smil os lønne!
Skænk Vin i vore Bægre! Kredens dem! Vi vil tømme dem!
Inspirér os til Digte! — Men lad være at bedømme dem!

Bellerose.

Og Pengene, som nu maa gi's tilbage?

Cyrano (dreier Stolen om mod Scenen).

Min Bro'r,

Der sagde du det første fornuftige Ord!

Jeg tvinger ikke Thespis til at spille Fallit.

(Reiser sig og kaster en Pung op paa Scenen).

Der! Snap den Pung i Luften! Og lad os være kvit!

Parterret (forbløffet).

Aa! Aa!

Jodelet

(samler hurtig Pungen op og veier den i Haanden).

Paa det Vilkaar bemyndiger jeg Dem til

At komme her hver Dag og forbyde vort Spil.

Parterret.

Hys! Hys!

Jodelet.

De hysser ad os! Selv det vil vi finde

Os i...

Bellerose.

Faa dem afveien!

Jodelet.

Hav den Godhed at forsvinde!

(Man begynder at gaa, medens Cyrano ser til med en tilfreds Mine. Men Mængden stanser snart ved at høre den følgende Scene. Kvinderne i Logerne, som havde reist sig og taget Kapperne paa, stanser for at høre efter og sætter sig saa siden).

Le Bret

Du er gal!

En besværlig Mand

(har nærmet sig Cyrano).

At forbyde Montfleury! ... De tør befale

Og true en Protegé af Hertugen af Candale.

Har De en Protektor?

Cyrano.

Nei!

Den besværlige.

Det har De ei?

Cyrano.

Nei!

Den besværlige.

Ingen fornem Mand, som protegerer Dem?

Cyrano (arrig).

Nei!

Nei! for fjerde Gang! Han spørger af Malice!

Jeg har ingen Protektor. . .

(lægger Haanden paa sin Kaarde)

men jeg har en Protektrice!

Den besværlige.

Saa forlader De Paris?

Cyrano.

Det vil vise sig engang.

Den besværlige.

Hertugen af Candale har en Arm, som er lang.

Cyrano.

Ikke saa lang som min . . .

(peger paa Kaarden)

naar den der føjes til.

Den besværlige.

De vil da vel ikke — ?

Cyrano.

Jo, det ved Gud jeg vill!

Den besværlige.

Men. . .

Cyrano.

Pil saa af!

Den besværlige.

Jeg maa. . .

Cyrano.

De har begaaet en Fadæse!
— Hvorfor staar De saadan og stirrer paa min Næse?

Den besværlige (forskrækket).

Jeg...

Cyrano (gaar hen imod ham).

Finder De den sær?

Den besværlige (vigende).

Jeg forsikrer Deres Naade ...

Cyrano.

Hængende som en Snabel?

Den besværlige (stadig vigende).

Nei, nei, paa ingen Maade!

Cyrano.

Eller krum som et Næb?

Den besværlige.

Nei! Giv Dem dog tilfreds!

Cyrano.

Har De fundet en Vorte paa dens yderste Spids?

Den besværlige.

Jeg...

Cyrano.

Eller set en Flue spadsere paa dens Rand?

Hvad er det, De har set?

Den besværlige.

Jeg...

Cyrano.

Forklar Dem dog, Mand!

Den besværlige.

Jeg har ikke betragtet den, — Vorherre bevare mig!

Cyrano.

Hvad mener De med det? Tør jeg bede Dem svare mig!

Den besværlige.

Jeg mener...

Cyrano.

De mener, De finder den uhyggelig?

Den besværlige.

Min Herre...

Cyrano.

Farven usund?

Den besværlige.

Nei, men...

Cyrano.

Formen vederstyggelig?

Den besværlige.

Nei! Nei!

Cyrano.

Hvorfor da bruge saa haanlige Ord?

— De finder den muligvis en Smule for stor?

Den besværlige (stammende).

Nei, jeg finder den lille, en af de ganske smaa...

Cyrano.

Hvad! Gjør De mig latterlig? Nu skal De passe paa!

Min Næse, lille?

Den besværlige.

Himmel!

Cyrano.

Min Næse er enorm!

Elendige Fladsnude! Jeg er stolt af dens Form.

En Næse som min er et Tegn paa, blandt andet,
 At dens Ejer er omgængelig, elskværdig og dannet,
 Kort sagt: en Mand som jeg, en ærlig Soldat,
 Hvad De aldrig bliver, De usle Krabat!
 Thi det jammerlige Fjæs, jeg nu mærker med min Haand,
 Er saa blottet . . .

(han slaar ham paa Øret).

Den besværlige.

Au!

Cyrano.

. . . for Stolthed, for Glans og for Aand,
 Saa blottet for Næse, Poesi, Geni og Mod,
 Som . . .

(dreier ham om ved Skuldrene og illustrerer de følgende Ord ved den
 tilsvarende Handling)

. . . det flade Parti, hvor jeg nu sætter min Fod!

Den besværlige

(idet han ryger ud af Scenen).

Hjælp! Jeg bli'r overfaldet!

Cyrano.

Ja—a, der vanker Smæk,
 Naar man øver sit Vid paa mine Ansigtstræk.

(Ser sig om)

Er Spøgefuglen Adelsmand, saa sparer jeg min Saal,
 Saa vanker de høiere oppe, forfra — og med Staal!

De Guiche

(som er kommet ned fra Scenen med Marquis'erne).

Nu kjeder han mig snart.

Vicomte de Valvert

(trækker paa Skuldrene).

Han brouter!

De Guiche.

Overmaade!

Vil Ingen gi' ham Svar?

Vicomten.

Lad mig, Deres Naade!

Jeg skal sige ham fornøden Besked med et Par Ord.

(Han gaar hen til Cyrano, som iagttager ham, og stiller sig lige foran ham
med en spodsk Mine.)

Deres Næse, min Herre, er meget ... meget stor.

Cyrano (alvorlig).

De har Ret.

Vicomten (ler).

Ah, ja saa!

Cyrano (uforstyrret).

Kommer der mer?

Vicomten.

Hvordan?

Cyrano.

Det Udtryk er for fattigt og slapt, unge Mand!

Man kunde sige ... mange forskellige Ting,

Med forskellige Betoning og forskellige Sving.

For Eksempel, uforkammet: »Hvis mit Skaft var saa gru'ligt,

Lod jeg det amputere, og det saa snart som muligt.«

Venskabeligt: »Næsen hænger ned i Deres Kop;

De maa ha' en Maskine til at heise Maden op.«

Beskrivende: »Den Næse er et Forbjerg, min Kjære;

Hvad siger jeg ... et Forbjerg? ... en Halvø, paa Ære.«

Nysgjerrigt: »Hvad bruger De den Beholder til?

Er det et Skrivetøj eller et Selskabsspil?»

Zirligt: »De elsker Fuglene, de yndige smaa,

Og gi'r dem denne Vippe at hvile sig paa.«

Fantastisk: »Naar De ryger gennem Næsen efter Maden,
 Tror Naboen saa ikke, der er Skorstensild i Gaden?«
 Advarende: »Bøj Dem ikke fremover uformodet!
 Thi saa faar Næsen Overvægt, og De gaar paa Ho'det!«
 Ømt: »Aa, køb det Skind en Parasol og et Slør,
 At den ikke i Solen skal miste sin Kulør!«
 Theologisk: »Det Monstrum kommenterer som Forklaring
 Det berømte store Dyr i Johannes' Aabenbaring.«
 Kavalermæssigt: »Ah! den Ide maa jeg lide!
 Et splinternyt Hattestativ, kan jeg vide.«
 Patetisk: »Ingen Blæst, o du mægtige Organ!
 Kan forkøle dig fuldstændigt, — undtagen en Orkan!«
 Drømatisk: »Det maa være et Syn, som man stod
 Ved Bredden af det røde Hav, naar De har Næseblod.«
 Begejstret: »Hvilket Skilt for en Parfumebutik!«
 Landligt: »Er det en Næse? Næ, kom ikke her, din Strik!
 Det er en Kæmpekartoffel eller en Dværgmielon.«
 Lyrisk: »Er det et Sneglehus, og De en Triton?«
 Militærisk: »Ret Kanonen! Giv Agt! Hold Lunten tændt!«
 Naivt: »Hvad Tid paa Dagen besés det Monument?«
 Ærbødigt: »Velbaarne Herre! Jeg kalder Dem velbaar'n!
 Det er, fordi jeg ser, De holder eget Hus med Taarn.«
 Praktisk: »Vil De spille den bort i Lotteriet,
 Saa bliver den det største Lod, som man kan vinde i'et.«
 Og endelig parodisk i Pyramus' Stil:
 »Ha, Falske! som formørker i din Herres Profil
 Den skønne Harmoni! — O, han rødmer den Skurk!
 — Der ser De, hvad De kunde have sagt, Hr. Agurk!
 Hvis De besad af Kundskab og Vid nogle Spor.
 Men Vid — O, bedrøveligste Skabning paa Jord! —
 Har De ikke et Atom af, og af Kundskab, stakkels Kræ,

Ikke mer, end at De netop kan stave Ordet: Fæ!
 Men forresten: selv om ogsaa De evned at tournere
 Disse taabelige Vitser og lidt flot dem servere
 For denne ædle Kreds, selv da fik De ei sagt
 Fjerdeparten af den første, før De havde Dem en Dragt!
 Thi selv kan jeg levere dem bunkevis i Mag;
 Men bydes dem af andre, falder ikke i min Smag.

De Guiche

(vil føre den forstenede Vicomte med sig).

Kom med, Vicomte!

Vicomten (halvkvalt af Vrede).

At høre en Bravade saa lang
 Af en Knægt, som ... som ... som ikke har Handsker
 engang!
 Som gaar ud mellem Folk uden Sløjfer og Baand!

Cyrano.

Jeg bærer min Prydelse og Stads i min Aand!
 Jeg pynter mig ikke som Laps fra Top til Taa;
 Jeg er ikke meget flot, men pertentlig som faa!
 Jeg gaar aldrig ud med en uafvasket Skam,
 En søvnig Samvittighed, klatøiet og klam,
 En upaaklædt Takt og et laset Renommé —
 Jeg virker lidt enkelt, lidt tarvelig maaske;
 Men jeg bærer min Frihed som Fjer i min Baret,
 Og snører min Selvstændighed, i Mangel af Korset;
 Mine Sløjfer er Bedrifter, dermed er jeg tilfreds;
 Jeg dreier mit Vid som et Mundskæg med Spids;
 Og altid blandt Godtfolk Opmærksomhed jeg faar,
 Thi Sandheder klinger som Sporer, hvor jeg gaar!

Vicomten.

Min Herre...

Cyrano.

De anker over, jeg ingen Handsker har.
En ejed' jeg engang — af et meget gammelt Par;
Den var mig til Besvær. Jeg har glemt den ifjor
I et eller andet Ansigt, — jeg husker ikke, hvor.

Vicomten.

Tølper! Bandit! Raa Udskud af det laveste Pak!

Cyrano

(tager sin Hat af og hilser, som om Vicomten havde præsenteret sig).
Ah, glæder mig! — Mit Navn er Cyrano de Bergerac.
(Latter.)

Vicomten (rasende).

Bajads!

(Gaar hen mod Baggrunden.)

Cyrano

(udstøder et Raab, som om han havde faaet Krampe).

Aa!

Vicomten (kommer tilbage).

Hvad er det? Hvad siger han, den Nar?

Cyrano

(med Grimacer, som om det gjorde ondt).

Den sover! Det er Krampe, Stivkrampe, den har!
Den maa røres i en Fart, ellers gaar det ikke over.
Aa...!

Vicomten.

Hvad fejler De?

Cyrano.

Aa, det er min Klinge, som sover!

Vicomten (trækker blank).

Lad gaa!

Cyrano.

Jeg skal gi' Dem en pæn lille Flænge.

Vicomten (foragtelig).

Poet!

Cyrano.

Javel, min Herre, jeg skal slaa mine Streng
Og, mens jeg fægter — hopla! — som høflig Poet
Digte Dem en Ballade; — og det ganske uforberedt!

Vicomten.

En Ballade?

Cyrano.

De spørger, hvad en Ballade er?

Vicomten.

Nei!

Cyrano (belærende).

Et Digt paa tre Strofer, otte Linier i hver. . .

Vicomten (stamper af Raseri).

Træk ud!

Cyrano (fortsættende).

Og en »Tilegnelse« paa fire.

Vicomten.

Kom an!

Cyrano.

Nu mens vi fægter sammen, skal jeg saa godt jeg kan,
Improvisere en Ballade, deklamere den selv,
Og ramme Dem i sidste Vers.

Vicomten.

De ramme?

Cyrano.

Ja vel!

(Deklamerer.)

»Ballade om Duellen i Hotel de Bourgogne
Mellem et Fæ og Cyrano fra Gascogne.«

Vicomten.

Hvad er det?

Cyrano.

Det er Titlen.

Publikum

((opildnet i højeste Grad).

Plads! — Vær stille! — Pas paa!

(Tableau. Kreds af Nysgjerrige i Parterret, Marquis'erne og Officererne blandet mellem Borgerne og Pøbelen; Pagerne kryber op paa Skuldrene af Folk for bedre at se. Alle Damerne staar op i deres Loger. Tilhøjre Guiche og Adelsmændene; tilvenste Le Bret, Ragueneau, Cuigy etc.)

Cyrano (lukker Øjnene).

Vent lidt! ... Jeg maa vælge mine Rim. — Naa, lad gaa!

(Han gjør efterhaanden, hvad han siger.)

Først kaster jeg med Gratie min Hat
Og lader værdigt Kappen følge efter,
Saa griber jeg min ædle Klinge fat,
Jeg kjender den og stoler paa dens Kræfter;
De ser, Vicomte, den er blank og glat;
Jeg siger Dem det ikke for at bramme,
Men for at forberede Dem, min Skat:
Naar Tilegnelsen er færdig, vil jeg ramme.

(Klingerne lægges an).

Engagement! Det Anlæg er jo mat!
Jeg tror, De maatte heller blevet hjemme.
Hvor ønsker De min Aareladning sat?
I Bryst? I Arm? Det maa De selv bestemme.
En simpel Terz! Parér! Den tog De fladt!
Pas paa, De ikke bliver helt tilskamme!
For om De var saa smidig som en Kat,
Naar Tilegnelsen er færdig, vil jeg ramme.

Nu mangler jeg et lille Rim paa »at«,
 De tramper som en bovlam Hest, min Kjære!
 Vil De fortælle mig, at De har Spat?
 Nei, Rimet er for tarveligt, — lad være!
 Coupér! — Det Udfald var det bare Pjat!
 Jeg mærker, Deres Fingre bliver klamme;
 Har De mon Feber? De faar mer i Nat!
 Naar Tilegnelsen er færdig, vil jeg ramme.

(Han forkynder højtideligt).

Tilegnelse.

Fyrste! Har De min Dristighed forladt?
 Degagement og Volte med det samme!
 Coupér! Pas paa! Den Finte var for plat!
 (Han rammer. Vicomten vakler. Cyrano hilser med Klingen).
 Tilegnelsen er færdig! — Kan jeg ramme?

(Bifaldsraab og Klap fra Logerne og Parterret. Blomster og Lommeter-
 klæder kastes ned. Officererne omringe og lykønsker Cyrano. Ragueneau
 danser af Begejstring. Le Bret er glad og fortvivlet paa samme Tid.
 Vicomtens Venner støtter ham og fører ham ud.)

Publikum (i et langt Raab).

Ah!

Første Kavalier.

Storartet!

En Dame.

Skønt!

Ragueneau.

Vidunderligt!

Første Marquis.

Pikant!

Le Bret.

Afsindigt!

(Stimmel omkring Cyrano. Man hører)

Stemmer.

Bravo! Bravo! Til Lykke! Brillant!

En Dame.

Han er en Helt!

En Musketer

(gaar rask med udstrakt Haand mod Cyrano).

Min Herre, maa jeg ønske Dem til Lykke!

Det var overmaade dygtigt. Jeg er et lille Stykke

Af en Fagmand, forstaar De. Gratulerer nok en Gang!

(Han fjerner sig).

Cyrano (til Cuigy).

Hvad hedder den Herre?

Cuigy.

Han hedder d'Artagnan.

Le Bret (tager Cyranos Arm).

Vi maa tale sammen...

Cyrano.

Vent! Lad Publikum først gaa!

(Til Bellerose.)

Kan jeg blive?

Bellerose (ærbødig).

Gud bevares!

(Man hører Raab og Piben udenfor).

Hvad skal det sige?

Jodelet (ser efter).

Aa!

Montfleurys pibes ud!

Bellerose (hejtideligt).

Sic Transit!...

(skifter Tone, til Kontroller og Lampist)

De kan lukke.

Gjør alting i Orden, men lad være at slukke;

Naar vi har spist til Middag, skal vi prøve her igjen.

(Jodelet og Bellerose gaar, efter dybe Hilsener for Cyrano.)

Kontrolløren (til Cyrano).

Vil De saa ikke spise?

Cyrano.

Nei!

Le Bret (til Cyrano).

Hvorfor ei, kjære Ven?

Cyrano (stolt).

Fordi ...

(skifter Tone da han ser, at Kontrolløren fjerner sig)
fordi jeg ikke har Penge!

Le Bret.

Er du gal? —

Den Pung, du kasted før?

(Antyder Bevægelsen.)

Cyrano.

Var min hele Kapital,

Min Sold for en Maaned!

Le Bret.

Og nu er du ...

Cyrano.

Bankerot!

Le Bret.

Hvilken Daarskab at kaste den!

Cyrano.

Det klædte mig nu godt!

Sælgepigen (hoster bag sin Disk).

Hr. Cyrano, hvorfor vil De ... Vis mig den Ære ...

Her har jeg saa meget ...

(med Udbrud)

Aa, tag det!

Cyrano (tager sin Hat af).

Lille Kjære,

Skøndt min Gascogner-Stolthed forbyder mig at tage
 Af Deres hvide Hænder det mindste Stykke Kage,
 Vil jeg, da jeg frygter, mit Afslag gjør Dem ondt,
 (gaar hen til Disken og vælger.)
 Nappe en enkelt Drue ... af dette brune Bundt;
 Dertil et Glas Vand ...

(Hun vil skænke Vin, han hindrer hende.)

Nei, det klare, jeg be'r!

Og saa en halv Makron.

Le Bret.

Han er gal!

Sælgepigen.

Ikke mer?

Cyrano.

Jo tak, et Kys paa Haanden!

(Han kysser den Haand, hun rækker ham, som om det var en Prinsesses.)

Sælgepigen.

Godnat, Hr. de Bergerac!

(Hun gaar.)

FEMTE SCENE.

Le Bret, Cyrano, senere Kontrolløren.

Cyrano (til Le Bret).

Du vilde tale med mig.

(Han stiller sig ved Buffetten og anbringer Makronen foran sig.)

Der er serveret! — Tak!

Middagsmad!

(Glasset med Vand ligesaa.)

Vin!

(Vindruen.)

Dessert!

(sætter sig.)

Ah! Saa gaar vi til Bordet!

Cyrano de Bergerac.

Jeg er skrækkelig sulten.

(Han spiser.)

Min Herre! De har Ordet!

Le Bret.

Cyrano! Disse Skrydere uden Disciplin,
Hvis du følger deres Raad, vil det blive din Ruin.
Prøv kun at spørge Folk med Fornuft og Moral,
Hvad Virkning din Bedrift har gjort!

Cyrano (som er færdig med Makronen).

Kolossal!

Le Bret.

Kardinalen . . .

Cyrano (ivrig).

Var han her, den store Kardinal?

Le Bret.

Har vist fundet Begivenheden . . .

Cyrano.

. . . . højst original!

Le Bret.

Men . . .

Cyrano.

Han er selv Forfatter; ham har det ej generet
At se en Kollega faa sit Stykke spoleret.

Le Bret.

Du faar en Mængde Fjender. — Det tror du ikke?

Cyrano (spiser Vindruen).

Jo.

Hvor mange har jeg faaet iaften monstro?

Le Bret.

En Snes, foruden Damerne.

Cyrano.

Nævn dem engang!

Le Bret.

Montfleury, de Guiche, og flere Folk af Rang,
Baro, Akademiet . . .

Cyrano.

Det glæder mig at høre!

Le Bret.

Men tænk dig dog om! Hvortil skal det føre?
Forklar mig dit Princip.

Cyrano.

Af Principer er der nok

Allerede i Skolen blev der budt mig en Flok.
Saa valgte jeg . . .

Le Bret.

Hvilket?

Cyrano.

Aa, kortelig fortalt:

At være brillant, — fremfor alt, og i alt!

Le Bret (trækker paa Skuldrene).

Lad gaa! Men forklar mig i det mindste, af hvad Grund
Du hader Montfleury, — men oprigtigt!

Cyrano (rejser sig).

Den Hund!

Den fede Silén, som maa række sig forsvarlig
For at naa sin egen Navle, — han tror, han er farlig
For Damerne endnu; mens han brøler sin Replik,
Sender hans Torskeøjne dem forelskede Blik! . . .
Jeg hader ham, fordi han en Aften fandt paa
At stirre paa . . . paa hende; det var mig, som jeg saa
En slimet Snog, der pletted en Blomst paa sin Vej!

Le Bret (forbauset).

Hvad ...! »Hende«? Er det muligt ...?

Cyrano (med et bittert Smil).

Du mener, at jeg

Kan elske?

(Forandrer Tone; alvorligt).

Jeg elsker!

Le Bret.

Men hvem er det, det gjælder?

Cyrano.

Hvem jeg elsker? ... Ja ser du: Denne Næse, som mælder
min Ankomst et Kvarter før jeg kommer, har forbudt
Mig Haabet om at vinde selv den grimme Glut.
Og alligevel elsker jeg ... hvem? — Ja, spør mig inde!
Jeg elsker — det er Vanvid! — den skønneste Kvinde!

Le Bret.

Den skønneste?

Cyrano.

En Stjerne paa Skønheds Horizont!

Saa straalende, saa himmelsk, saa yndefuld,

(overvældet.)

saa blond!

Le Bret.

Men hvem er da den Kvinde?

Cyrano.

Den dødeligste Fare,
Skøndt selv hun ikke vil det; — den frygteligste Snare,
Naturen har dannet; en Rose ren og pur,
I hvis Kalk selve Amor har lagt sig paa Lur.
Hendes Smil er en alfelet Sommernatsleg;
Hun lyser af Ynde og aner det ej.

Hendes Stemme har det blødeste, sødeste Fald;
 Og Venus stiger ikke af sin Muslingeskal,
 Diana vandrer ikke gennem Skovens lette Dis,
 Som hun stiger af sin Vogn eller vandrer i Paris!

Le Bret.

Guds Død! nu forstaar jeg. Det er klart . . .

Cyrano.

Som Diamant!

Le Bret.

Madeleine Robin, din Kusine!

Cyrano.

Roxane, ganske sandt!

Le Bret.

Nuvel, saa erklær dig! Du har jo lige nys
 Bedækket dig med Hæder under hendes Øjnes Lys!

Cyrano.

Se paa mig ganske nøgternt! Og sig saa selv, min Ven:
 Hvad Haab kan man have med en Pukkel som den?
 Jeg har ingen Illusioner. — Ja, stundom kan det hænde,
 Især ved Aftentid, at jeg føler mig en Kjende
 Bevæget; jeg gaar for at trække lidt Luft
 I en eller anden Have og indaander Aftnens Duft
 Med min stakkels store Snabel; i Maanens hvide Skin
 Strøjer mit Blik et Par, som spadserer Kind mod Kind;
 Saa falder det mig ind: jeg kunde ogsaa lide
 At spadserere i Maaneskin med En ved min Side.
 Jeg flammer op, og glemmer . . . og ser med et Smil
 Paa Havemuren — Skyggen af min Flodhestprofil!

Le Bret (rørt).

Kjære Ven! . . .

Cyrano.

Det kan gjøre En lidt trist, maa du tro,
At føle sig saa hæslig, saa ensom . . .

Le Bret.

Cyrano,

Du græder!

Cyrano.

Nej, Gud fri mig! Den Tanke er for styg,
At se en Taare trille langs en saadan Næses Ryg.
Hvorfor skulde Taarernes dejlige Gudinde
Vel kompromittere sig ved daarligt at forbinde
Sig med saa megen Grimhed? . . . Ser du: jeg tror,
Der gives ingenting saa ophøiet paa Jord
Som Taarer, — derfor ønsker jeg ei, hvad let du fatter,
At en eneste for min Skyld skal blive til Latter.

Le Bret.

Naa, trøst dig! — Husk: Kjærlighed beror kun paa Held!

Cyrano (ryster paa Hovedet).

Nei! Jeg elsker Cleopatra, men minder ikke — vel? —
Det mindste om Cæsar. Jeg tilbeder Berenice —
Kan jeg gaa for en Titus?

Le Bret.

Bestandig samme Vise!

Du har din Aand, dit Mod! — Se den Lille for nylig
Ved Disken, hendes Øjne fandt dig ikke afskyelig.

Cyrano (slaaet).

Du har Ret.

Le Bret.

Ikke sandt? Jeg saa, Roxane fulgte
Din Duel ganske bleg. —

Cyrano.

Ganske bleg?

Le Bret.

Ja, hun dulgte

Det jo, saa godt hun kunde; men hun syntes om dit Væsen.
Vær kæk og tal saa til hende!

Cyrano.

Hun ler mig op i Næsen!

Jeg frygter ellers intet, men den Tanke gør mig svimmel.

Kontrolløren (lukker En ind).

Hr. Cyrano, der er En, som vil tale med dem.

Cyrano (kjender Duennaen).

Himmel!

Duennaen!

SJETTE SCENE.

Cyrano, Le Bret, Duennaen.

Duennaen (med en dyb Hilsen).

En Dame, hvis Navn De vist gjætter,
Ønsker gjerne at mødes med sin modige Fætter.

Cyrano (forvirret).

At mødes?

Duennaen (neier atter).

At mødes! — Man har Ting at fortælle Dem...

Cyrano.

Ting — mig?

Duennaen (ny Hilsen).

Ting — Dem!

Cyrano (vakler).

Aa, min Gud!

Duennaen.

Jeg skal mælde dem,
Vi gaar imorgen tidlig til Messe i Saint-Roch.

Cyrano (holder sig i Le Bret).

Aa, min Gud!

Duennaen.

Naar den slutter, saa kjender De jo nok
Et Sted, hvor man kan træffes og tales ved i Ro?

Cyrano (fjøllet).

Ja . . . jeg . . . Aa, min Gud! . . . Jeg . . .

Duennaen.

De kjender intet?

Cyrano.

Jo!

Duennaen.

Hvor da?

Cyrano.

Hos . . . Ragueneau, Konditoren . . . maaske

Duennaen.

Hvor bor han?

Cyrano.

Bor? . . . Aa Himmel! . . . I Gaden Saint-Honoré.

Duennaen.

Man er der Klokken syv. — Og De?

Cyrano.

Jeg er der før!

Duennaen (gaar).

SYVENDE SCENE.

Cyrano, Le Bret, senere Skuespillerne, Skuespillerinderne, Cuigy, Brissaille, Lignière, Kontrolløren, Orkestermedlemmerne.

Cyrano (falder Le Bret om Halsen).

Jeg! ... Hurra! ... Et Stævnemøde!

Le Bret.

Det hjalp paa dit Humør!

Cyrano.

Hvad hun nu end vil mig, hun véd dog, jeg er til!

Le Bret.

Nu kan du være rolig ...

Cyrano (ude af sig selv).

Rolig? Ja, hvis jeg vil!

Men jeg vil være gal! Jeg vil rase! Jeg vil slaas!

Jeg maa ha' et Regiment, en Armé at byde Trods!

Jeg føler ti Hjerter slaa omkap i mit Bryst,

Og jeg har tyve Arme. Rask! Skaf mig en Dyst!

Ikke med usle Dverge ...

(skrigende af fuld Hals.)

Kun Kæmper kan forslaa!

(Under de sidste Replikker har man set Skygger bevæge sig oppe paa Scenen bagved Fortæpperne, samt hørt en svag Hvisken: det er Skuespillerne, som prøver. Orkestermedlemmerne begynder at indtage deres Pladser).

En Stemme (fra Scenen).

Hys! Vær stille dernede! Vi prøver.

Cyrano (leende).

Lad os gaa!

(Han gaar mod Baggrunden. Døren deroppe aabnes. Cuigy, Brissaille og flere Officerer, som støtter den dædrukte Lignière.)

Cuigy.

Cyrano!

Cyrano.

Hvad er der? Hvad vil I mig, Børn?

Cuigy.

Vi bringer dig her en forfærdelig Bjørn!

Cyrano (kjender Lignière).

Lignière! ... Hvad vil du?

Cuigy.

Han vil tale med dig.

Brissaille.

Han tør ikke gaa hjem til sig selv.

Cyrano.

Hvorfor ei?

Lignière

(viser en iturevet Billet, stammende og tyk i Mælet).

Det Brev har jeg faaet ... der er hundrede Mand ...

De vil slaa mig ihjel ... for en Sang ... hvis de kan ...

Ved Nesletaarnet staar de ... jeg maa jo den Vei,

Naar jeg skal hjem. — Min Ven! giv mig Husly hos dig!

Cyrano.

Hundred Mand?! — Du skal sove hos dig selv, gamle Dreng!

Lignière (forskrækket).

Men ...

Cyrano

(peger paa den tændte Lygte, som Kontrolløren vipper med, mens han nysgerrig lytter til, og siger tordnende).

Tag Lygten!

Lignière (tager hurtigt Lygten).

Cyrano.

Marsch! Vær rolig! ... Jeg reder selv din Seng!

(Til Officererne.)

I følger med paa Afstand som Vidner.

Cuigy.

Hundred Mand!

Cyrano.

Jeg nøies ei med færre iaften! — — Velan!

(Vil gaa.)

(Skuespillerne og Skuespillerinderne er kommet ned fra Scenen i forskjellige Kostumer og have nærmet sig).

Le Bret (standser Cyrano).

Hvorfor vil du beskytte ...

Cyrano (leer).

Saa! Nu brummer han igjen!

Le Bret.

Den Svamp, den drukne Satyr!

Cyrano

(slaaer Ligniére paa Skulderen).

Fordi den Svamp, min Ven!

Det Vinfad, den Likørsluger, drukken og gal,

Gjorde engang en Ting, som jeg finder genial.

Hans Elskede gik fra Messen og dypped efter Skik

Sin Haand i Vievandet; i samme Øjeblik

Han saa det, gik han efter, satte Karret for Munden

Og, — skøndt han hader Vand, — drak han Skaalen ud til
Bunden!

En Skuespillerinde.

Det var kønt!

Cyrano.

Det var mer! Det var stort, ret beseet.

Skuespillerinden (til de andre.)

Hvorfor er der hundred om en stakkels Poet?

Cyrano.

Nu gaar vi!

(Til Officererne.)

Mine Herrer! Naar De ser mig i Affære,
Maa De ikke staa mig bi, hvor slem den end kan være!

En anden Skuespillerinde

(springer ned fra Scenen).

Det maa jeg se!

Cyrano.

Kom med!

En tredie Skuespillerinde

(springer ligeledes ned, til en gammel Skuespiller).

Gaar du ikke med, Kassander?

Cyrano.

Kom alle! Harlekin, Colombine, Leander! —
Jer italienske Farce passer godt, I glade Folk,
Til mit spanske Ridderdrama med Kappe og Dolk;
Det brummer hult, fantastisk; men Eders muntre Spil
Leverer den behørige Bjældeklang dertil!

Skuespillerinderne

(hopper af Glæde).

Bravo! — Giv mig min Hætte! ... Min Mantille!

Jodelet.

Afsted!

Cyrano (til Orkestermedlemmerne).

De Herrer Musikanter, vil De ikke følge med
Og spille os et Stykke?

(Musikanterne slutte sig til Følget, som danner sig. Man tager de tændte
Lys fra Rampen og fordeler dem; det bliver som et Fakkeltog).

Bravo! Det kan jeg li'!

Og tyve Skridt foran mit brave Kompagni

Gaar jeg saa,

(han stiller sig op i denne Afstand).

alene, men kæk og freidig ... ja,

Saa stolt som en Scipio, tredobbelt »Nasica«!

Aftalen: ikke hjælpe mig, hvad end der monne ske!

Det lover I? — Nuvel! Op med Porten, en, to, tre!

(Begge Baggrundsderens Fløie slaas op paa vid Gab. Man ser et Hjørne af det gamle Paris, malerisk og maanebelyst.)

Ah! . . . I Baggrunden Paris gennem Nattens Skygger vage,
Blaat rinder Maanens Lys over staalblanke Tage.

En underfuld Ramme for den Scene, som venter!

Dernede løber Seinen; dens Stribe sig prenter

Blank som et Speil i Mørket . . . et Troldspeil maaske! —

Og nu skal jeg vise Jer . . . det, som I faar at se!

Alle.

Til Nesletaarnet!

Cyrano (staaende paa Tærskelen).

Nesletaarnet! Følg mig, hver som vil!

(Vender sig mod Skuespillerinden.)

De spurgte før, min Frøken, hvad der var Grunden til,

At hundrede Mand mod den Ene man sender.

(Han drager sin Kaaarde; roligt.)

Det er, fordi man véd, han er en af mine Venner!

(Han gaar. Følget efter. — Lignière dinglede i Spidsen, derefter Skuespillerinderne ved Officerernes Arm, saa Skuespillerne, som gjør Narrestreger. Musikanterne spiller. Lysenes besynderlige Skær falder over Gruppen.)

Tæppet falder.

ANDEN AKT.

POETERNES SPISEHUS.

Ragueneaus Butik, Køkken og Konditori, et stort Rum paa Hjørnet af Saint-Honoré og Gaden de l'Arbre-Sec, som man ser gjennem Dørens Glasruder i det første graa Daglys.

Til venstre i første Kulisse: Disk med en Jernbaldakin over, hvorpaa der hænger Gjæs, Ænder, hvide Fasaner. I de store Porcellænsvaser mægtige Buketter af simple Blomster, mest gule Solsikker. Paa samme Side i anden Kulisse en uhyre Kamin, foran hvilken Stegene braser i Bradpanderne paa mægtige Bukke, der hver bærer en lille Gryde.

Til højre i første Kulisse Dør. I anden Kulisse en Trappe, som fører op til et mindre Kabinet, ophøiet over Gulvet; man ser det indre af det gjennem de aabne Skodder med et dækket Bord, en spinkel Lysestage belyser det: det er et Spisekabinet for Gjæsterne. Et Trægalleri, som fortsætter Trappen, synes at føre til flere lignende Rum.

Midt i Salen under Loftet en svær Jernkrone, der kan heises ned med en Snor, behængt med større Vildt: en Lysekrone af Vildt.

Bagerovnene under Trappen lyser rødt gennem Skyggen; Kobberkarrene funkler; Spiddene dreies. Reiter ere opstillede i Pyramideform. Skinker ere ophængte. Det er den tidlige Morgentravlhed. Vrimmel af forfjamskede Kokkedrenge, tykke Kokke og tynde Medhjælpere. Huerne pyntede med Hønsefjer

eller Perlehønevinger. Man bringer paa emailerede Fade og i Vidiekurve fint Hvedebrød og Bagværk i Massevis.

Nogle Borde ere dækkede med Tallerkener og Kager, andre ere omgivne af Stole og venter paa Gjæster. Et mindre Bord i et Hjørne er ganske skjult under Papirer. Der sidder Ragueneau ved Tæppets Opgang og skriver.

FØRSTE SCENE.

Ragueneau, Konditorsvende, derefter Lise.

Ragueneau

(sidder ved det lille Bord og skriver med et begejstret Udtryk, tællende Versefødderne paa sine Fingre).

Første Konditorsvend

(med et Fad Konfekt).

Brændte Mandler!

Anden Svend (med et andet Fad).

Vafler!

Tredie Svend (med et tredje Fad).

Høns!

Fjerde Svend (med et fjerde Fad).

Bøf à la Tatare!

Ragueneau

(ophører at skrive og løfter Hovedet).

Alt speiler sig Aurora i mine Kobberkar!

Lad Sangens Gud nu tie, Ragueneau, i din Barm!

Hæng Luthen paa Væggen! Din Bagerovn er varm.

(Han staar op — til en af Kokkene.)

Den Sauce er for tyk, den maa spædes; du kan tage ...

Kokken.

Hvormeget?

Ragueneau

(gaar distraet forbi ham).

Fire Vers!

Kokken (ser efter ham).

Hvad behager?

Femte Svend (med et Fad).

Æblekage!

Ragueneau (foran Kaminen).

Min Muse, flygt! Lad ikke dine Kinders runde Puder
Rødme ved Skinnen fra disse Brændeknuder!

(Til en af Svendene.)

Det Brød er daarlig inddelt: Cæsuren falder her!
Hver Side sit Halvvers, — sex Fødder til hver!

(til en anden Svend.)

Dette Postei-Palads bør forsynes med et Tag.

(Til en Lærling, der siddende paa Jorden sætter Fjerkræ paa Spid.)

Du Yngling dér med Spiddet! har du Følelse og Smag?
Den ydmyge Kylling og den stolte Fasan
Bør skifte paa dit Spid, som naar Kunstens Veteran,
Den gamle Malherbe, skifter Pathos med Idyl,
At dine Frokost-strofer kan faa det rette Fyld.

En anden Lærling

(bringer et Fad, dækket med en Serviet).

Mester, jeg har bagt Jer ...

Ragueneau.

Hvad har du dér, min Gut?

Lærlingen.

Jeg har bagt denne her for at glæde Jer.

(Tager Servietten bort, man ser en stor Lyre af Kagedeig.)

Ragueneau (betaget).

En Luth!

Lærlingen.

En Luth ja, af Brøddeig!

Ragueneau (rørt).

Garnert med syltet Frugt!

Lærlingen.

Og Strengene er lavet af Sirup.

Ragueneau.

Det er smukt!

(Giver ham Penge.)

Drik det paa min Sundhed!

(Ser Lise komme.)

Hys! Min Kone! ... Behold'et;

Men gjem det!

(Viser Lise Lyren, med et genert Udtryk.)

Det er smukt, ikke sandt?

Lise.

Det er fjollet!

(Hun lægger en Bunke Papirer paa Disken.)

Ragueneau.

Papir til Poser! Tak!

(Ser nærmere paa Papirerne.)

Men hvad ser jeg? Store Gud!

Mine Bøger! Mine Venners Poesier, revet ud

Til at pakke Kager i! — Denne Skænselsdaad minder

Om Orfeus, som blev revet itu af Bacchantinder!

Lise.

Naar vi bruger det til Pakning, saa gjør det da lidt Nytte!

Vi faar jo ikke andet for Mad og Vin i Bytte

Af disse gale Smørere med deres Verserader.

Cyrano de Bergerac.

Ragueneaud.

Fornærm ei, o du Myre, disse herlige Cikader!

Lise.

Førend du begyndte at omgaaes de Fyre,
Kaldte du mig hverken Bacchantinde eller Myre!

Ragueneau.

At handle saa med Vers!

Lise.

Akkurat!

Ragueneau.

Hvilken Skam!

Hvad vilde De da gøre med Prosa, Madam?

ANDEN SCENE.

De forrige. To Børn (udefra).

Ragueneau.

Hvad ønsker I?

Første Barn.

Tre Posteier.

Ragueneau

(betjener dem, højtideligt).

Tag dem hen, I Smaa!

De er lækre og varme.

Andet Barn.

Men kan vi ikke faa

Papir til at pakke dem ind i?

Ragueneau.

Papir? Hvad behager?

Naa, Papir!

(Afsides.)

Mine Digte!

(Han tager et Papir, i det Øieblik han vil pakke Posteierne ind, læser han:)

»Ak Odysseus, du bortdrager...!«

Nei, ikke dette her!

(Tager et andet; samme Spil.)

»O du blonde Phœbus!« — Nei!

Lise (utaalmodig).

Naa, bliver det til noget?

Ragueneau.

Det haster jo ei.

(Tager et tredje og bestemmer sig resigneret.)

»Sonnet til min Phillis« — — et Digt af den Rang,

Det er haardt!

Lise.

Det var rart, du blev færdig engang!

(Hun staar op paa en Stol og ordner Fade paa en Disk.)

Ragueneau

(benytter sig af, at hun vender Ryg.)

Vent lidt, I Smaa! ... Sonnetten! Giv hid! Lad mig se!

— Der har I sex Posteier i Stedet for de tre!

Børnene

(snapper ivrig Kagerne og skynder sig ud).

Ragueneau

(glatter Papiret og læser deklamerende).

»Phillis« ... Der er kommet en Fedteplet her! ...

»Phillis ...«

Cyrano

(træder rask ind).

TREDIE SCENE.

Ragueneau, Lise, Cyrano, senere en Musketer.

Cyrano.

Hvad er Klokken?

Ragueneau (hilser ham ivrigt).

Den er sex.

Cyrano.

Ikke mer!

(Han gaar frem og tilbage i Butiken.)

Ragueneau (følger efter ham).

Til Lykke! Jeg saa' den ...

Cyrano.

Hvad?

Ragueneau.

Deres Kamp!

Cyrano.

Hvornaar?

Ragueneau.

I Hotel de Bourgogne!

Cyrano (med Ringeagt).

Naa — Duellen igaar.

Ragueneau (beundrende).

En Duel, og paa Vers!

Lise.

Han har lært dem med det samme!

Cyrano.

Ja saa!

Ragueneau.

»Naar Tilegnelsen er færdig, vil jeg ramme!«

(Han fægter med et Spid, han har grebet.)

»Naar Tilegnelsen er færdig, vil jeg ramme«. — Een! To!

(Med voxende Begeistring.)

»Naar Tilegnelsen ...«

Cyrano.

Hvormange er Klokken, Ragueneau?

Ragueneau

(bliver staaende i Fægtstilling og ser paa Uhret).

Fem Minuter over sex ... »er færdig, vil jeg ramme!«

(Retter sig iveiret: henrykt.)

Aa — a!

Lise

(hvem Cyrano distræt har trykket i Haanden, idet han passerede hendes Disk).

Hvad feiler Deres Haand?

Cyrano.

Kun en Skramme!

Ragueneau.

Har De været i Fare?

Cyrano.

I Fare? Ingenlunde!

Lise (truende med Fingeren).

De dreier os en Voxnæse!

Cyrano.

Tror De, jeg kunde?

Den blev til at føle paa, ifald den var som denne!

(Skifter Tone.)

Jeg venter en Bekjendt, som ... som narrer mig kanhænde;

Men vi vil være ene, hvis ... han kommer!

Ragueneau (tøvende).

Tillad:

Mine Digtere har meldt sig.

Lise (haanligt).

For at faa deres Mad.

Cyrano.

Naar jeg gi'r dig et Vink, faar du dem bort igjen! —
Hvad er Klokken?

Ragueneau.

Ti Minuter over sex!

Cyrano

(sætter sig ved Ragueneaus Bord).

Rask! En Pen!

Ragueneau

(byder ham den, han har bag Øret).

En Svaneffer!

En Musketer

(med en vældig Mustache træder ind; med Stentorøst).

Godmorgen!

Lise

(gaar ivrig hen mod ham).

Cyrano (vender sig om).

Hvem er det?

Ragueneau.

En Soldat!

En Ven af min Kone! En modig Krabat!

Det siger han da selv.

Cyrano

(tager atter Pennen, fjerner Ragueneau med en Haandbevægelse).

Gaa din Vei!

(For sig selv.)

Hvis jeg skrev

Og skyndte mig herfra ... Ja, saa læste hun mit Brev,
Og saa ... Jeg Kujon, jeg vil heller dø paa Blokken
End sige hende bare et Ord ...

(Til Ragueneau.)

Hvad er Klokken?

Ragueneau.

Et Kvarter over sex.

Cyrano.

... bare ét af de mange,

Jeg gjemmer her i Brystet.

(Tager atter Pennen).

Over hundrede Gange

Har jeg skrevet i Tanken det Elskovsbrev. Velan!

Kopiere mit Hjerte, det tror jeg dog, jeg kan!

(Han skriver.)

(Bag Ruderne i Døren ses nogle magre Skikkelser bevæge sig paa en for-
legen Maade.)

FJERDE SCENE.

Ragueneau, Lise, Musketeren, Cyrano (skrivende), Poeterne (sortklædte med Strømperne hængende om Benene og meget snavsede af Gadens Skarn).

Lise.

Der er de, de Stoddere!

Første Poet

(træder ind, til Ragueneau).

Kollega!

Anden Poet

(ligesaa, rystende hans Haand).

Kjære Broder!

Tredie Poet.

Konditornes Apollo!

(Snuser.)

Hvilke duftende Floder

Der bølger gennem Rummet!

Fjerde Poet.

Vær hilset, Bagerskjald!

Ragueneau

(omringet, omfavnet, trykket og rystet).

Saasnart *I* er kommet, saa er det, som det skal!

Første Poet.

Vi blev sinket af et Opløb ved Nesletaarnet.

Ragueneau.

Saa?

Anden Poet.

Det var et Syn for Guder! Midtveis paa Gaden laa
Otte blødende Banditer, af Dødens Jernarm favnet.

Cyrano

(hæver et Øieblik Hovedet).

Otte? Var der flere end syv?

(Gaar videre i sit Brev).

Første Poet (til Cyrano).

De kjender Navnet

Paa Seierherren?

Cyrano (digegyldigt).

Jeg! — nei!

Lise (til Musketeren).

Gjør De?

Musketeren (snor sit Skæg).

Det kunde hænde!

Cyrano

(skriver; man hører ham mumle et Ord engang imellem).

»Jeg elsker Dem« ...

Første Poet.

En eneste Mand har gjort Ende

Paa Banden ...

Anden Poet.

Knipler, Lanser og Klinger var fløine
Rundtom til alle Sider ...

Cyrano (skrivende

... »Jeg elsker Deres Øine« ...

Tredie Poet.

Og Hatte fandt man helt op til Guldsmede-kai'en.

Første Poet.

Den Fyr har været Djæveln!

Cyrano (skrivende).

... »Deres Læber! ...

Anden Poet.

Ja, i egen

Person! En Achil', der som rasende sig tér!

Cyrano (skrivende).

... »Jeg bliver bleg og skælver af Angst, naar jeg Dem
ser« ...

Første Poet.

Har du ikke noget Foster, Ragueneau, af din Aand?

Cyrano

(standser, da han vil til at underskrive).

Underskrift? — — Hun faar det jo af min egen Haand!

(Stikker Brevet ind i sin Vams.)

Ragueneau (til første Poet).

Jeg har digtet en Opskrift paa Vers.

Tredie Poet

(sætter sig i Nærheden af et Fad med Flødeboller).

Læs den op!

Fjerde Poet

(betragter en Bolle, som han har taget).

Den Bolle er blevet lidt skæv i sin Top.

(Han bider Toppen af.)

Første Poet.

Den Peberkage smiler til en sulten Kamel

Med Øine af Mandler og Bryn af Kanel.

(Han tager Peberkagen.)

Anden Poet.

Nu lytter vi!

Tredie Poet

(trykker en Bakkelse mellem Fingrene).

Den Bakkelse spilder sin Fløde.

Anden Poet

(bider i den store Kagelyre).

Det er første Gang, Lyren forskaffer mig Føde!

Ragueneau

(har gjort sig rede til at deklamere, hostet, sat sin Hue tilrette og indtaget en plastisk Stilling).

»Opskrift paa Vers« ...

Anden Poet

(puffer til første).

Det gør godt, hvad?

Første Poet.

Det smager!

Ragueneau (læser).

Hvorledes man laver de bedste Mandelkager.«

Pisk, til de bli'er Skum omsider,

Æggehvider!

Bland saa i den samme Skaal

Saft, en rigelig Portion,
 Af Citron,
 Samt Mandelmælk, et Pottemaal!

Pres i Formen hele Veien
 Butterdeigen!
 Tag saa Blandingen forsigtig,
 Hæld den, men for hver en Pris
 Draabevis!
 Til den fylder Formen rigtig.

Skyd den saa foruden Dovnen
 Ind i Ovn!
 Tyve Minuter godt den bager;
 Og naar den Tid er forbi,
 Har man de
 Allerbedste Mandelkager!

Poeterne
 (med Munden fuld).

Fortrinligt! Herligt!

En Poet
 (lige ved at kvæles).
 Humm!

(De gaa, spisende, mod Baggrunden.)

Cyrano
 (som har lagttaget dem, gaar hen til Ragueneau)
 Mens du nyder din Røst,
 Nyder de dine Kager, og det af Hjærtens Lyst.

Ragueneau
 (dæmpet, med et Smil).
 Jeg véd det godt, men lader, som jeg Ingenting ser.
 At læse mine Digte fornøier mig desmer,

Fordi de stakkels Folk imens faar Sulten stillet.
Tro mig, Hr. Cyrano, de trænger alle til 'et!

Cyrano

(slaa ham paa Skulderen).

Bravo, min Ven!

Ragueneau

(gaar op til sine Venner).

Cyrano

(følger ham med Øinene, derpaa raaber han pludselig).

Hei, Lise!

Lise

(der staar i øm Samtale med Musketeren, farer sammen og gaar ned mod Cyrano).

Cyrano.

De bliver nok beleiret

Af dennne Kaptain?

Lise (krænket).

Mine Øine har beseiret

Før, med et roligt Blik, den, der angreb min Fred!

Cyrano.

Hvorfor slaa De selv disse Seierherrer ned?

Lise.

Jeg ...

Cyrano (ligefrem).

Mærk Dem, Fru Lise: Ragueneau er min Ven.

Jeg taaler ikke, nogen gjør ham latterlig.

Lise.

Men ...

Cyrano

(som har hævet Stemmen, for at Musketeren skal høre).

Jeg haaber, man forstaar mig!

(Han hilser paa Musketeren og gaar, efter at have set paa Uhret, op til Indgangsdøren, hvor han venter opmærksomt).

Lise

(til Musketeren, som har besvaret Cyranos Hilsen høfligt).

Du hører paa hans Snak?

Sig noget ... om hans Næse!

Musketeren.

Om hans Næse? — Nei tak!

(Han skynder sig ud).

Lise

(følger efter).

Cyranø

(ved Baggrundsdøren, gjør Tegn til Ragueneau, at han skal fjerne Poeterne).

Pst!

Ragueneau

(viser dem Døren tilhøire).

Her, mine Venner ...

Cyranø (utaalmodig).

Pst! Pst!

Ragueneau.

... kan i Fred

I læse Eders Vers.

Første Poet

(fortvivlet, med Munden fuld).

Vore Kager?

Anden Poet.

Ta'er vi med!

(De følge alle Ragueneau i Procession efter at have gjort et vældigt Indhug paa Fadene).

FEMTE SCENE.

Cyranø. Roxane. Duennaen.

Cyranø.

Jeg giver hende Brevet, ifald jeg øiner blot

Et Glimt af Haab.

(Roxane, fulgt af Duennaen og maskeret, gaar forbi Vinduerne. Han aabner hurtig Døren).

Duenna, to Ord!

Duennaen.

Nei, fire!

Cyrano.

Godt!

Saa sig: er De en Slikmund?

Duennaen.

I den frygteligste Grad!

Cyrano

(tager ivrig en Pakke af Papirerne fra Disken).

Vel! Her er to Sonnetter af Digteren Benserade ...

Duennaen (skuffet).

Ja saa ...

Cyrano.

Dem vil jeg fylde med Makroner.

Duennaen (glad).

Aha!

Cyrano.

Og ... holder De af Kræm?

Duennaen.

Af Vanillekræm, ja!

Cyrano.

Her pakker jeg sex Bakkelser ind i et Heltekvad
Af Saint-Armand, og vikler dette beskrevne Blad
— Et Fragment af Chapelain — om et Stykke Blommekage ...
Ynder De den Ret?

Duennaen.

Den har ikke sin Mage!

Cyrano

(belæsser hende med Pakkerne).

Aa, nyd den paa Gaden, saa er De saa elskværdig!

Duennaen.

Paa Gaden ...?

Cyrano (puffer hende ud).

Og kom ikke igjen, før De er færdig!

(Han lukker Døren efter hende, kommer frem til Roxane, standser med blottet Hoved i ærbødig Afstand).

SJETTE SCENE.

Cyrano. Roxane. Duennaen (et Øieblik).

Cyrano.

Velsignet denne Time og dette Øieblik,
Der viser mig, De ikke har glemt den Tid, som gik!
De kommer forat sige ... forat sige mig — hvad?

Roxane (tager Masken af).

Forat takke Dem først; De har gjort mig saa glad.
Den Nar, som De tugted i Theatret igaar,
Havde en fornem Herre ...

Cyrano (nikker).

De Guiche! Jeg forstaar!

Roxane (slaaer Øinene ned).

Bestemt til min Mand ...

Cyrano.

Til sit Skærmbædt, ja vel!

(Med et Buk).

Altsaa har jeg kæmpet — o Madame, hvilket Held! —
For Deres smukke Øine, ei for min grimme Næse.

Roxane.

Saa er der èt endnu ...

(Forlegen.)

Gid De blot kunde læse

I min Sjæl, hvad jeg har at betro! ... Men jeg maa ...

(Med pludselig Varme.)

Vi har dog leget sammen, dengang vi var Smaa!

Cyrano.

De kom til Bergerac hver en Sommer, ja vist!

Roxane.

De laved Sværd og Lanse af mangen Pilekvist!

Cyrano.

Og De af Majsens Kolbe Guldhaar til Deres Dukke.

Roxane.

Vi spilled Boldt og gynged ...

Cyrano.

Og plukkede Blomster smukke!

Roxane.

De lystred min Kommando, altid og alle Steder.

Cyrano.

Den lille Madeleine, som løb om i korte Klæder,
Hed ikke Roxane ...

Roxane (skælnsk)

Dengang var jeg vist nydelig? —

Hvad? —

Cyrano.

Grim var De ikke.

Roxane.

Hvor husker jeg tydelig:

De klavred i Træer og kom hjem med blodig Haand,

Og jeg tog mig af Dem med moderlig Aand
Og sagde med en Stemme, jeg gjorde streng og haard:

(Hun tager hans Haand).

»Hvordan har du baaret dig ad med det Saar?«

(Hun standser forbauset).

Nei, det er dog for galt! — Der ser jeg jo igjen

En ordentlig Skramme!

(Cyrano vil trække Haanden til sig, hun holder fast paa den og siger med
humoristisk Strenghed.)

»Hvor har du faaet den?

Cyrano.

Ved Nesletaarnet, — der har vi leget inat!

Roxane

(beholder hans Haand, sætter sig paa en Stol og dypper sit Lommetørklæde
i et Glas Vand).

Kom her!

Cyrano (sætter sig ligeledes).

De ta'r saa blødt og saa moderligt fat.

Roxane.

Og sig mig, mens jeg vasker Deres Saar med lidt Vand:

Hvor mange var der mod Dem?

Cyrano.

Aa, neppe hundred Mand.

Roxane.

Fortæl mig!

Cyrano.

Lad det vente! — Hvad var det saa før,

De ikke turde sige?

Roxane (som forbinder ham).

Nu tror jeg, jeg tør.

Vor Barndomstid er rykket mig saa underlig nær.

Ja, Dem tør jeg betro det: ... Der er En, jeg har kjær.

Cyrano de Bergerac.

Cyrano.

Ah! . . .

Roxane.

En, som ikke véd det.

Cyrano.

Ah! . . .

Roxane.

I alt Fald ikke klart.

Cyrano.

Ah! . . .

Roxane.

Men han faar det snart at vide.

Cyrano.

Ah!

Roxane.

Snart!

Han elsker mig undseligt, paa Afstand, De véd,
Og tør Ingenting sige.

Cyrano.

Ah! . . .

Roxane.

Deres Haand er hed;

De har Feber. — Men, forstaar De: hans Skyhed er tvungen,
Og jeg har set, Erklæringen brænder ham paa Tungen.

Cyrano.

Ah! . . .

Roxane

(færdig med at forbinde ham med Lommetørklædet).

Maaske er han Dem ikke aldeles ubekjendt.

Han tjener nemlig, Fætter, i Deres Regiment.

Cyrano.

Ah! ...

Roxane.

Ja, han er Junker, og i Deres Kompagni.

Cyrano.

Ah! ...

Roxane.

Hans Øine lyser af Aand og Geni.
Han er ædel, kæk og mandig og smuk.

Cyrano (rejser sig, ligbleg).

Er han smuk?

Roxane.

Hvad feiler De?

Cyrano.

Jeg? Intet! Det er kun ...

(Viser hende smilende Haanden.)

... kun dette Hug.

Roxane.

Altsaa: jeg elsker ham. Forresten, sét hinanden
Har vi kun i Theatret.

Cyrano.

De har aldrig talt med Manden?

Roxane.

Kun med Blik.

Cyrano.

Men hvor kan De da vide ...?

Roxane.

Man har bragt mig

Tilstrækkelig Besked; mine Venner har sagt mig, ...

- At han er Junker?
- Cyrano.
- Roxane.
- Junker i Garden!
- Cyrano.
- Han hedder?
- Roxane.
- Christian de Neuville.
- Cyrano.
- Hvad? — — I Gardens Geledder
- Findes Ingen af det Navn!
- Roxane.
- Jo, han findes der nu,
- Fra imorges, — under Kaptain de Castel-Jaloux.
- Cyrano
- (med tilbagetrængt Sindsbevægelse).
- Saa glat, saa brat — et Hjerte man giver og tager!
- Men hvis ...
- Duennaen
- (stikker Hovedet ind ad Døren).
- Hr. Cyrano, jeg har spist mine Kager!
- Cyrano.
- Ja, ja, saa læs de Vers, de var indpakket i!
- Duennaen (forsvinder).
- Cyrano.
- Min kjære Kusine, De elsker Poesi,
- De zarte Forsikringer, den aandrige Kur. —
- Sæt, han nu var en plump og prosaisk Natur!
- Roxane.
- Umuligt! Man behøver kun at se paa hans Haar. —
- Som en Helt hos d'Urfé!

Cyrano.

Man kan være et Faar

Trods den skønneste Frisure.

Roxane (lidt fornærmet).

Jeg tror, trods Deres Spot,

Han har Aand.

Cyrano.

Man har Aand, naar kun Skægget er flot!

Men sæt, han er en Nar!

Roxane (stamper med Foden).

Nu, — saa dør jeg af Smerte!

Cyrano (efter et Ophold).

De har stævnet mig hid; De har aabnet Deres Hjerter;

Jeg takker Dem; men Grunden forstaar jeg ikke ret.

Roxane.

Jeg hørte igaar — det forstened mig komplet! —

At i Deres Kompagni er hver eneste Soldat

Gascogner ...

Cyrano.

Som udfordrer den næsvise Krabat,

Der skaffer sig, ved Gunst af en Hertug eller Prins,

Plads blandt os, skøndt han hører til en anden Provins.

Er det det, De har hørt?

Roxane.

Ja, og De kan forstaa,

Jeg ængstes for ham.

Cyrano (mellem Tænderne).

Ikke uden Grund!

Roxane.

Saa faldt jeg paa,

Ved at se Dem igaar saa ubetvingelig kjæk
 Tugte denne Pjalt og indgyde Alle Skræk:
 Hvis De blot vilde yde ham Hjælp og Protektion . . . !

Cyrano.

Godt! Jeg skal ta' mig af Deres lille Baron.

Roxane.

Jeg vidste det! Og De vil forsvare ham bestandig?
 Jeg har altid holdt af Dem; De er saa brav og mandig . . .

Cyrano.

Ja, tak!

Roxane.

Og De vil være hans Ven?

Cyrano.

Det vil jeg være.

Roxane.

Saa han aldrig duellerer?

Cyrano.

Nei, jeg sværger ved min Ære.

Roxane.

Aa, hvor jeg holder af Dem! — Nu maa jeg gaa igjen!
 (Sætter hurtig Masken paa og et Slør for Ansigtet, derpaa i en aands-
 fraværende Tone.)

De fik ikke fortalt mig om Striden, min Ven,
 Den inat . . . Glem det ikke: De er i min Gæld. —
 Sig, han skal skrive til mig!

(Tilkaster ham et Fingerkys).

Hvor jeg elsker Dem!

Cyrano.

Ja vel.

Roxane.

Hundred Mand! — Naa, Farvel! — Vi er Venner, vi to?

Cyrano.

Det er vi.

Roxane.

Han maa skrive! — — Og engang, naar vi faa Ro,
— Nu har jeg ikke Tid — saa fortæller De om Striden.
Hundred Mand! Hvilket Mod!

Cyrano (idet han bukker).

Jeg har vist et større siden.

Roxane (gaar).

Cyrano

(bliver staaende ubevægelig med Øinene fæstede paa Jorden. Pause. Døren
tilheire aabnes).

Ragueneau

(stikker Hovedet ind).

SYVENDE SCENE.

Cyrano, Ragueneau, Poeterne, Carbon de Castel-
Jaloux, Junkerne, Folkemængde, (senere) Le Bret
(atter senere) De Guiche.

Ragueneau.

Maa vi komme?

Cyrano (uden at forandre Stilling).

Ja ...

(Ragueneau gør Tegn, Poeterne kommer ind. Samtidig fra Baggrunden
Carbon de Castel-Jaloux i Gardens Uniform; han bliver overrasket ved at
se Cyrano).

Carbon de Castel-Jaloux.

Der er han!

Cyrano (hæver Hovedet).

Kaptain, er det Dem?

Carbon (straalende).

Vor Helt! Vi véd det hele! Kom med! Der er mødt frem
En Flok af mine Gutter ...

Cyrano

(gjør en afvisende Bevægelse).

Carbon.

... forat drikke Deres Skaal.

Kom!

Cyrano.

Nei!

Carbon.

De er herovre i »den forgylde Aal«.

Cyrano.

Jeg ...

Carbon

(gaar op til Døren og raaber med Tordenstemme over Gaden).

Helten siger Nei! Han er gnaven i Kammen!

En Stemme (udenfor).

Hvad Satan! ...

(Spektakel paa Gaden, Larm af Klinger og Støvler, som nærmer sig.)

Carbon

(gnider sig i Hænderne).

Ah, der er de over Gaden allesammen!

Junkerne

(myldrer ind i Spisehuset.)

Guds Blod! — Død og Helved! — Djæveln brække dine Ben!

Ragueneau (viger forfærdet).

Mine Herrer, er De alle fra Gascogne?

Junkerne.

Hver én!

Første Junker (til Cyrano).

Bravo!

Cyrano.

Baron!

Anden Junker (ryster hans Haand).

Han leve!

Cyrano.

Baron!

Tredie Junker med udbredte Arme).

Guds Død! Kom her!

Cyrano.

Baron! ...

Flere Junkere.

Omfavn ham, Gutter!

Cyrano

(der ikke véd, hvem han skal svare).

Baron... Baron... Jeg be'r...!

Ragueneau.

Mine Herrer, er De alle Baroner?

Junkerne.

Hver én!

Første Junker.

Det blev et Taarn som Babel, hvis i Stedet for Sten
Man stabled vore adelige Vaaben paa hinanden.

Le Bret

(kommer og løber hen til Cyrano).

Der er en Flok herude; de er rent fra Forstanden;
De har hørt om inat.

Cyrano (forskrækket).

Har du sagt dem, jeg var her?

Le Bret (gnider sig i Hænderne).

Ja naturlig!

En Borger

(træder ind med en Flok).

Min Herre, det hele Kvarter

Vil ønske Dem til Lykke.

(Gaden udenfor fyldes af Mennesker. Portechaiser og Kareter holder for Døren.)

Le Bret

(sagte, smilende til Cyrano).

Og Roxane da?

Cyrano (heftigt).

Ti stille!

Mængden (raaber udenfor).

Cyrano! . . .

(En Mængde Mennesker vælter ind i Butiken. Raab og Skrigen. Stimmel og Larm).

Ragueneau

(er krøbet op paa et Bord).

Min Butik bli'r erobret! De er vilde!

Mængden (omringende Cyrano).

Min Ven! . . . Min Ven! . . .

Cyrano.

Igaar var jeg mindre rig paa Venner.

Le Bret (henrykt).

Du gør Lykke!

En lille Marquis

(flirer hen til Cyrano med udrakte Hænder).

Min Bedste, lad mig trykke dine Hænder!

Cyrano.

Naar har vi drukket Dus?

En anden Marquis.

Tillad mig at præsentere Dem
For nogle Damer i min Vogn, som har Lyst at gratulere Dem!

Cyrano (koldt).

Hvem præsenterer Dem saa, min Herre, for mig?

Le Bret (forbløffet).

Hvad gaar der af dig?

Cyrano.

Stille!

En Litterat (med et Skrivetøj).

Tillader De

Cyrano.

Nei!

Litteraten.

Et Par Notitser!

Cyrano (stærkere).

Nei!

Litteraten (fjerner sig).

Le Bret.

Den Mand, du dér lod gaa,

Var Renaudot, Opfinder af Avisen.

Cyrano (ligegyldigt).

Ja saa!

Le Bret.

Du véd, dette Blad, som fortæller, hvad der sker;

Man mener, Ideen har en Fremtid.

En Poet

(nærmer sig og rømmer sig).

Cyrano.

Er der fler?

Poeten.

Jeg besynger deres Navn i et Pentakrostikon.

En anden Poet (trænger sig frem).

Cyrano.

Afveien!

(Bevægelse. Man danner Række. De Guiche kommer ledsaget af Cuigy, Brissaille og andre Officerer, som fulgte Cyrano i første Akts Slutning. Cuigy gaar hurtig hen til Cyrano.)

Cuigy.

Hr. de Guiche! Fra Marechal de Gassion!

(Mumlen).

Alle (ordner sig).

De Guiche (hilser).

Marechallen bevidner sin Respekt for det Mod,
De har udvist inat i den Gadekamp, der stod.

Mængden.

Bravo!

Cyrano (bukker).

Hvad Mod vil sige, ved Marechallen af Erfaring.

De Guiche.

Han havde ikke troet det, hvis de Herrers Forklaring
Ikke enstemmig vidned, at det virkelig var sket.

Cuigy.

Med vore egne Øine har det hele vi set.

Le Bret

(dæmpet til Cyrano, der ser aandsfraværende ud).

Hør

Cyrano.

Ti!

Le Bret.

Det ser ud, som du led.

Cyrano

(farer sammen og retter sig heftigt).

For disse? Jeg!

(hans Skæg stritter, han slaar sig for Brystet).

Nei, aldrig i Verden!

De Guiche

(med hvem Cuigy har talt dæmpet).

Og Deres Krigervei

Vrimler nok af Bedrifter? — De tjener jo hos

Disse Vildmænd fra Gascogne?

Cyrano.

Eller Junkere!

Første Junker

(truende).

Hos os!

De Guiche.

(betragter Junkerne, der har ordnet sig bag Cyrano).

Ah! De Herrer stammer vist fra min Fødeegn?

Er det de berømte?

Carbon.

Cyrano!

Cyrano.

Min Kaptain!

Carbon.

Kompagniet er samlet; jeg tror, jeg ser enhver her.

Vær saa god at præsentere os for Greven, mens han er her!

Cyrano

(gjør to Skridt frem mod De Guiche og peger paa Junkerne).

Det er Gascognes Gutter

Under Carbon de Castel-Jaloux!

Slagsbrødre, Krudttønder, som futter

Det er Gascognes Gutter!

De bedste blandt dem er lutter
 Gavtyve, forslagne og snu.
 Det er Gascognes Gutter
 Under Carbon de Castel-Jaloux.

I Hattene Fjerbusken strutter,
 Men Hattene selv er itu.
 Dog aldrig med Værten de prutter;
 I Hattene Fjerbuskene strutter;
 Og lystig med Guldet de rutter,
 De drikker med gladelig Hu.
 I Hattene Fjerbusken strutter,
 Men Hattene selv er itu!

»Benbrækker« og »Hjerne-kaputter« —
 Navnene klinger lidt ru.
 Til Meningen let man sig slutter:
 »Benbrækker« og »Hjerne-kaputter«!
 De møder, hvor Striden sprutter,
 Og hakker enhver til Ragu!
 »Benbrækker« og »Hjerne-kaputter«,
 Navnene klinger lidt ru!

Her ser De Gascognes Gutter,
 Hver Ægtemands Rædsel og Gru!
 De favner de blussende Glutter.
 Her ser De Gascognes Gutter!
 Borgeren arrigt sig skutter,
 Men si'r hverken Bæ eller Bu.
 Her ser De Gascognes Gutter,
 Hver Ægtemands Rædsel og Gru!

De Guiche.

(har kastet sig skødesløst i en Stol, som Ragueneau tjenstvirig har bragt ham.

Det er Mode nu at tage en Poet under Vingen.

Vil De tjene under mig?

Cyrano.

Nei, Hr. Greve! under Ingen!

De Guiche.

De mored igaar med Deres Verseduel

Min Onkel, Richelieu; han vil se Dem.

Le Bret (grebet).

Hvilket Held!

De Guiche.

Har De ikke en Tragedie eller andet af den Art?

Le Bret (dæmpet til Cyrano).

Faa nu din »Agrippina« paa Scenen i en Fart!

De Guiche.

Saa bring ham den!

Cyrano (fristet og noget smigret).

De tror

De Guiche.

Han er selv i Kunsten stærk.

Han retter Deres Vers og forbedrer Deres Værk.

Cyrano

(hvis Ansigt øjeblikkelig mørkner).

Umuligt, min Herre! mit Blod bliver Is

Ved Tanken om at give blot et Komma til Pris.

De Guiche.

Men behager et Vers ham, kan han til Gjengæld godt

Betale det med Guld.

Cyrano.

Og dog ikke nær saa flot
Som jeg betaler selv for et Vers, jeg synes om,
Med min egen Tilfredshed og gunstige Dom.

De Guiche.

De er stolt.

Cyrano.

Naa, det har De forstaaet allerede?

En Junker

(træder ind; paa sin Kaarde bærer han en Række Fjerhatte, gennemstukne,
som Perler paa en Snor, og ødelagte).

Se engang, Cyrano, hvad vi sanked dernede
Ved Kaien imorges: dette fjedrede Kræ,
De Fordrevnes Baretter!

Carbon.

Hvilket Seierstrofæ!

Alle (ler).

Cuigy.

Den, der leied de Knægte, som løb deres Vei,
Er vist neppe glad idag.

Brissaille.

Men hvem er det?

De Guiche.

Det er mig!

(Latteren ophører.)

En Mand i min Stilling kan ikke selv saa godt
Paatage sig at straffe en fortrukken Smørers Spot.

(Taushed.)

Junkeren

(med halv Stemme til Cyrano, idet han peger paa Hattene).
Hvad skal vi med de Dyr? Skal vi koge Suppe paa dem?

Cyrano

(tager Kaarden fra ham og lader med et Buk alle Hattene glide ned
foran De Guiche).

Vær saa god, Hr. de Guiche! lad Deres Venner faa dem!

De Guiche (rejser sig; kort).

Min Bærestol! Hurtig! Mit Hverv her er omme.

(heftigt til Cyrano).

De, min Herre

En Stemme (udenfor, paa Gaden).

Grev de Guiches Bærestol skal komme!

De Guiche

(som har faaet Herredemmet over sig selv, smilende).

Har De læst »Don Quixote«?

Cyrano.

Ja, — med Glæde og Gavn!

Jeg tager Hatten af for det ridderlige Navn.

De Guiche.

Saa tænk en Smule over

Stemmen (udenfor).

Portechaisen er paa Pletten!

De Guiche.

. Kapitlet om Veirmøllerne!

Cyrano (bukker).

Ja vel, Kapitel tretten!

De Guiche.

Naar man angriber dem, kan det hændes, at Fjenden . . .

Cyrano.

Har jeg angrebet nogen, som dreier sig med Vinden?

De Guiche.

. . . Med et Slag af sin Arm, hvis man ikke sig fjerner,
Slynger Een i Skarnet ned!

Cyrano de Bergerac.

Cyrano.

Eller op blandt Himlens Stjerner!

De Guiche

(gaar. Man ser ham stige ind i Bærestolen. Herrerne fjerner sig
hviskende. Mængden følger.)

OTTENDE SCENE.

Cyrano, Le Bret, Junkerne (som har sat sig tilhøjre og
tilvenstre, spisende og drikkende.)

Cyrano

(hilsende med en spottende Mine Kavalererne, som ikke tør hilse ham
igjen, idet de gaar).

Mine Herrer! . . . Har den Ære! . . . Mine Herrer! . . .

Le Bret.

(kommer frem, hæver fortvivlet Hænderne mod Himlen).

At gaa hen . . .

Har man hørt noget lignende!

Cyrano.

Nu brummer han igjen!

Le Bret.

. . . Gaa hen og ødelægge den Chance, man har vunden!
Det er det rene Vanvid!

Cyrano.

Ja, jeg er gal i Grunden!

Le Bret (triumferende).

Se, se!

Cyrano.

Men for Principet, og Exemplet endmer,
Tror jeg, det er godt at være gal paa den Manér.

Le Bret.

Alverden stod dig aaben, hvis du blot vilde føre
Et mere høfligt Sprog.

Cyrano.

Hvad vil du, jeg skal gjøre?

Finde mig en Protektor, et fornemt Mæ-hæ,
 Og som en Snylleplante, der snor sig om et Træ
 Og slikker dets Bark, mens den lever af dets Saft,
 Krybe tilveirs med List, ikke løfte sig ved Kraft?
 Nei, mange Tak! — Tilegne en Rigmand mine Vers,
 Som nogle har for Skik? Gjøre Gøgl og Kommers,
 Mod mine bedste Venner udskyde Viddets Pile
 For at opnaa den Lykke at se en Hofmand smile?
 Nei, mange Tak! — Bekjende en Tro, jeg ikke deler,
 Nedsvælge de frygteligste Dommedagskameler,
 Krumme Ryg som en Klown, skrabe ud som en Nar,
 Slide Huden af Knæerne, af Maven saagar?
 Nei, mange Tak! — Behændigt give alle Parter Ret,
 Og kalde Pæren god, skøndt jeg finder den slet?
 Traktere med Honning i Bytte for Kanel
 Og stoppe min Pose med det skidneste Mel?
 Nei, mange Tak! — Beundres og sidde til Stads
 Og kaldes: »Store Digter!« ved en Thevands-slabberads?
 Stage mig frem til Æren med Nytaarsvers til Aarer
 Og vande Laurbærkransen med gamle Damers Taarer,
 Nei, mange Tak! — Brodere en Snes Ark med »O!« og »Ak!«
 Og betale for at faa dem i Trykken? Mange Tak! —
 Trække Kløerne ind og gaa rundt paa bløde Poter?
 Blive Pave for en Klikke af Kafé-idioter?
 Nei, mange Tak! — Gaa om mellem Folk og reklamere
 For sit første Digt, i Stedet for rask at skrive flere?
 Nei, Tak! — Komplimentere en Klodrian, fordi
 Man haaber, han vil kalde En selv et Geni?
 Bestandig spørge: »Bliver jeg rost? Bli'r jeg skældt ud?

Hvad siger Avisen? Er den streng? Aa, Herregud!«
 Nei, mange Tak! — Beregne, hvad Publikum forlanger!
 Spekulere i at blive »den populære Sanger;«
 Skrive Tiggerbreve, løbe paa Visitter her og der?
 Nei, Tak! Nei, mange Tak! Jeg har min Frihed for kjær!
 — Nei, ser du: drømme, drive, digte, græde eller le!
 En Røst, der kan synge, et Øie, der kan se!
 Sætte sin Hat saa skævt, som man finder for godt,
 Yppe Kiv om et Halmstraa, — eller digte om det blot!
 Fantasere, uden Tanke paa Bifald eller Lykke,
 Om »Reisen til Maanen«, mit sidste Mesterstykke!*)
 Aldrig skrive noget, som kun flyder fra Ens Pen!
 Sige til sig selv i Beskedenhed: »Min Ven!
 Vær tilfreds med de Blomster eller Blade, du faar,
 Naar de bare er plukket i din egen Urtegaard!
 Hvis Lykken saa engang tilfældig staar dig bi,
 Er du ikke nødt at dele den med et Kompagni.
 Saa voxer du i Solen, stolt, paa din egen Rod,
 Ikke som Parasiten, der suger andres Blod.
 Og bli'r du ingen Eg, der med Kraft mod Himlens Hvælv
 Rækker de stærke Grene, — saa bli'r du dog dig selv!«

Le Bret.

Sig selv? — Men skal man derfor fornærme Folk omsonst?
 Hvor Fanden har De lært denne nydelige Kunst
 At skaffe Dem Fjender for hvert et Skridt, De gaar?

Cyrano.

Jeg har lært den ved at se paa de Venner, De faar!
 Disse smilende Narre, der sælger sig paa Slump,

*) »Reisen til Maanen«, en satirisk Roman, Cyrano de Bergeracs Hovedværk.
 O. A.

Med Munde, som minder mig om en Hønsegump!
 Nei! Godtkjøbs-komplimenter jeg ikke høre vil.
 Derfor siger jeg fornøjet: Aha! én Fjende til!

Le Bret.

Hvilken Daarskab!

Cyrano.

Du kan kalde det en Last eller Dyd:

Jeg elsker at hades, vække Mishag er min Fryd;
 Det er mig, som paa duftende Roser jeg gik,
 Naar jeg gaar i en Krydsild af arrige Blik;
 Og hvad pryder en Vams som de fornøielige Pletter,
 Misundelsens Galde eller Feigheds Fraade sætter? —
 Det Allemands-Venskab, som gjør Eder til Slaver,
 Det ligner disse store, italienske Kraver,
 Der flagre blødt om Halsen og af Modeherrer skattes,
 Man har det bekvemt, — men Værdigheden fattes!
 Thi Hovedet faar ikke den Støtte og den Tvang,
 Som holder det i Hvile, — det dingler mangen Gang.
 Men mig, mig laver Hadet hver Dag paany i Stand
 Den stramme Pibekrave med den knivskarpe Rand,
 Som tvinger mig til at kneise. Hver Fjende er et Læg,
 Der pryder, mens det klemmer, i Rammen om mit Skæg;
 Thi, lig den spanske Krave, er Hadet saa at sige
 En Skruestik, et Halsjern, — men en Glorie tillige!

Le Bret

(stikker efter en Pause sin Arm under hans).

Spil du kun den Stolte, der ei om Gunst vil tigge!
 Men tilstaa mig privat: hun elsker dig ikke!

Cyrano (heftigt).

Ti stille!

(Kort iforvejen er Christian traadt ind og har blandet sig mellem Junkerne.
 De taler ikke til ham. Tilslidst sætter han sig ved et lille Bord, hvor Lise
 serverer for ham.)

NIENDE SCENE.

Cyrano, Le Bret, Junkerne, Christian de Neuville,
Ragueneau.

En Junker

(ved et Bord i Baggrunden, med Glasset i Haanden).

Cyrano!

Cyrano (vender sig).

Junkeren.

Din Beretning?

Cyrano.

Et Minut!

(han gaar op mod Baggrunden ved Le Brets Arm. De taler dæmpet sammen).

Junkeren

(staar op og kommer frem).

Beretningen om Kampen! Det bliver absolut

En glimrende Lektion

(standser foran Christians Bord).

. for en hjemmehagt Rolling.

Christian (ser op).

Rolling?

Junkeren.

Det sagde jeg, De nordiske Grønskolling!

Christian.

Grønskolling?

Anden Junker

(med en spottende Mine).

De bør mærke Dem, Hr. de Neuville,

Der er en Ting, som aldrig berøres, nok saa let,

Blandt Junkerne, saa lidt som i hængt Mands Hus en
Strikke.

Christian.

Hvad er det?

Tredie Junker

(med truende Stemme).

Se paa mig!

(han lægger tre Gange Fingeren paa sin Næse med mystisk Udtryk).

Naa! Forstaar De mig saa ikke?

Christian.

De mener?

Anden Junker.

Hys! Pas paa! Lad ham Ingenting høre!

Hvis De nævner den Legemsdel, faar De med ham at gjøre.

(peger paa Cyrano).

Første Junker

(som har sat sig ubemærket paa Bordet lige bagved Christian).

Der var fornylig To, som blev rædsomt gennemhøvet;

Og hele deres Brøde var den, at de snøvled.

Fjerde Junker

(med dyb Stemme, dukkende frem under Bordet, hvor han er krøbet ind paa alle fire).

Hentyd blot til det Brusk! Strax bliver der Rabalder!

Og De kommer i Jorden i en meget tidlig Alder.

Anden Junker

(lægger Haanden paa hans Skulder).

En Bevægelse er nok! Han er frygtelig ihærdig!

Hvis De nyser eller snyder Deres Noksagt, — er

De færdig!

(Taushed. Alle omkring ham betragte ham alvorligt med korslagte Arme.

Han reiser sig og gaar hen til Carbon de Castel-Jaloux, der taler med en Officer og lader, som han Ingenting har mærket.)

Christian.

Kaptain!

Carbon

(vender sig og maaler ham).

Hr. Baron?

Christian.

Undskyld, jeg er saa fri:

Hvad gjør man, naar man plages af sydfransk Praleri?

Carbon.

Man giver Folk en Prøve paa det nordfranske Mod.

(vender ham Ryggen).

Christian.

Tak!

Første Junker (til Cyrano).

Faar vi din Beretning?

Cyrano (kommer frem til dem).

Min Beretning? Vær saa god!

(Alle samler sig om ham med spændt Opmærksomhed. Christian sætter sig overskrævs paa en Stol.)

Jeg vandred altsaa ene ned ad Gaden, fri og frank.

Maanen stod paa Himlen som en Uhrskive blank;

Men med ét gik den himmelske Uhrmagers Klud,

En Bomuldssky, henover og slukked Lyset ud.

Det blev mørkt som i Graven og begyndte at blæse.

Man saa ikke længer end

Christian.

Spidsen af sin Næse.

(Taushed. Alle rejser sig langsomt og ser forfærdede paa Cyrano. Denne har forbleffet ophørt at tale. Spændt Forventning.)

Cyrano (endelig).

Hvad er det for en Herre?

Første Junker (dæmpet).

Se, hvor rolig han sidder!

Anden Junker (med halv Stemme).

Han blev indført imorges.

Cyrano

(gjør et Skridt hen mod Christian).

Imorges!

Carbon (med halv Stemme).

Han hedder

Baron de Neuvill

Cyrano (standser, hurtigt).

Ah! det er godt.

(Han bliver bleg og rød, gjør atter Mine til at styrte sig over Christian).

Jeg

(behersker sig atter: med dump Stemme).

Lad gaa!

(fortsætter, høit).

Jeg sagde altsaa

(med et Udbrud af Raseri).

Satan!

(fortsætter med rolig Stemme).

. at man Ingenting saa.

(Almindelig Forbauselse.)

Junkerne

(sætte sig atter, idet de vexle betydningsfulde Blik).

Cyrano.

Jeg tænkte, mens jeg gik: »For den drukne Stympers Skyld

Trykker du nu en fornem Kavalier paa hans Byld.

Han faar et Horn

Christian.

Paa Næsen

Alle (rejser sig paany).

Christian (vipper paa sin Stol).

Cyrano (med kvalt Stemme).

. i Siden paa dig ja

Et Horn i Siden paa dig Hvad Grund kan man ha'

Til bestandig at stikke —

Christian.

Sin Næse

Cyrano.

. sine Fingre

I andre Folks Ting? Du risikerer intet ring're
End at faa

Christian.

Over Næsen

Cyrano

(tæller Svæden af sin Pande).

. din Bekomst, vil jeg sige.»

Men saa tænkte jeg igjen: »En Gascogner kan ei vige!

Gaa paa, Cyrano! Vis, at Rygtet ikke lyver!«

Da faar jeg i det samme en vældig

Christian.

Næsestyver.

Cyrano.

En vældig Smøre her. Jeg parerer, og ser
Den hele Bande lige

Christian.

For Næsen.

Cyrano (rasende til Junkerne).

Afveien dér!

Guds Død!

(Han springer løs paa Christian. Alle Junkerne ile til forat se. Lige ved
Christian faar han Herredømmet over sig selv og fortsætter).

. den hele Bande, en hundred Mand ialt,

Som stank

Christian (holder sig for Næsen).

Uha!

Cyrano (bleg og smilende).

..... af Hvidløg, saa jeg nær var bleven kvalt.

Jeg styrted frem

Christian.

Med Næsen i Veiret

Cyrano.

..... og slog løs.

Jeg fælded to, en tredie parered

Christian.

Og nøs!!

Cyrano (udbrydende).

Satan i Helved! Gaa! Gaa Jer Vei!

Første Junker.

Mord og Brand!

Nu vaagnede Løven!

Junkerne (iler til Døren).

Cyrano.

Lad mig ene med den Mand!

Anden Junker.

Vi finder ham igjen som Hachis!

Ragueneau forfærdet).

Som Hachis?

Tredie Junker.

I en af dine Posteier.

Ragueneau.

Aa, jeg be'r Dem, ti!

Jeg er hvid som et Lagen og ryster af Skræk.

Carbon.

Kom saa med! Lad os gaa!

Første Junker.

Han er færdig!

Anden Junker (nikker).

Han er væk!

Tredie Junker.

Han sprætter Maven op og parterer hans Tarme.

Anden Junker.

Nu sker der noget frygteligt!

(Alle gaa imens — ad Baggrundsdøren, tilhøire og op ad Trappen. Cyrano og Christian staa et Øieblik Ansigt til Ansigt og betragte hinanden stift).

TIENDE SCENE.

Cyrano. Christian.

Cyrano.

Kom i mine Arme!

Christian.

Min Herre!

Cyrano.

De er modig!

Christian.

Men

Cyrano.

Ræk mig Deres Hænder!

Christian.

Hvad siger De?

Cyrano.

Omfavn mig! Vi to vil være Venner!

Jeg er jo hendes Broder.

Christian.

Hvis?

Cyrano.

Roxanes!

Christian (styrter hen til ham).

Store Gud!

Hendes Broder?

Cyrano.

Eller broderlige Ven, — det kommer ud

Paa ét.

Christian.

Og hun har sagt Dem ?

Cyrano.

Det Hele!

Christian.

Tør jeg tro . . .

Hun elsker mig?

Cyrano.

Kan være!

Christian (griber hans Hænder).

Ja, min Herre, vi to

Vil altid være Venner!

Cyrano.

Det gik i en Fart!

Christian.

Vær ikke vred.

Cyrano

(lægger Haanden paa hans Skulder og betragter ham).

Kjøn er han den Bengel, det er klart!

Christian.

Jeg beundrer Dem. Den Gjerning inat er uden Mage.

Cyrano.

Og de Næser, De gav mig?

Christian.

Dem tager jeg tilbage!

Cyrano.

Jeg skal hilse: Roxane venter Brev fra Dem idag.

Christian.

Ak, ve mig!

Cyrano.

Hvad for noget?

Christian.

Saa taber jeg min Sag.

Cyrano.

Hvorfor?

Christian.

Jeg er dum, jeg er en Klodrian, et Drog!

Cyrano.

Naar man tror, man er dum, er man altid saa klog.

Deres Spydigheder før var forresten ganske gode.

Christian.

Til at være uforskammet hører ikke meget Ho'de.

Jeg kan klare mig i Felten, den Kunst er ikke stor.

Men overfor Kvinder kan jeg aldrig finde Ord.

Jeg behager deres Øine, naar jeg gaar dem forbi?

Cyrano.

Men ikke deres Hjerter, naar De standser for at fri?

Christian.

Desværre, nei! At tolke mit Hjerte med min Mund

Formaar jeg ei.

Cyrano.

Der ser man: hver har sit eget Pund.

Hvis mine Ansigtstræk var lidt mindre splittergale,

Saa tror jeg nok, jeg hørte til dem, der kan tale.

Christian.

Aa Gud! at kunne tale med Forstand og Geni!

Cyrano.

At være en kjøn lille Fyr, der gaar forbi!

Christian.

Roxane er Précieuse; den Ild, jeg kunde vække,

Vil slukkes, naar jeg taler.

Cyrano (betragter Christian).

Ifald man kunde lægge

I denne smukke Skikkelse sin Sjæl og sit Jeg!

Christian (fortvivlet).

Hvor faar jeg Veltalenhed!

Cyrano (med Udbrud).

Den skal du faa hos mig!

Jeg giver Aand og Indhold, du selv leverer Rammen;

Saa danner vi to en Romanhelt tilsammen!

Christian.

Hvordan?

Cyrano.

Kan du huske og gjentage for Roxane

Hver Dag det, jeg lærer dig?

Christian.

Hvad er det for en Plan?

Cyrano.

Saa skaaner du din Elskte for Skuffelsens Smerte. —

Skal vi to i Forening erobre hendes Hjerter?

Vil du indlogere dér bag din silkebløde Frakke

Den Sjæl, som jeg henter fra min Bøffellæders Jakke?

Christian.

Cyrano!

Cyrano.

Christian, vil du?

Christian.

Dine Ord gjør mig angst.

Cyrano.

Du siger jo, du frygter for at miste din Fangst.
Nuvel! Saa lad os dristig — Ideen er kæk! —
Forene mine Tanker og dine Ansigtstræk!

Christian.

Dine Øine funkler!

Cyrano.

Vil du?

Christian.

En besynderlig List!

Kan det glæde dig?

Cyrano (henrevet).

Glæde?

(fatter sig).

Det vil more mig, ja vist.

Husk paa, jeg er Digter; nu har jeg Blod paa Tanden.
Vi to vil i Smug komplettere hinanden.
Du skrider frem, jeg vandrer i Skyggen ved din Haand.
Du skal være min Skjønhed, jeg vil være din Aand.

Christian.

Men Brevet, hun forlanger? Hvor skal jeg gaa hen
Og faa det skrevet?

Cyrano.

Brevet? Her har du det, min Ven!

(Han tager det Brev, han tidligere skrev, frem af sin Vams).

Christian.

Hvad siger du?

Cyrano.

Her, tag det! Adressen mangler blot.

Christian.

Men

Cyrano.

Du kan rolig sende det. Paa Ære, det er godt!

Christian.

Du har skrevet?

Cyrano.

En Digter gemmer altid, vil du finde,
Paa Breve til sin Chloris, sine Drømmes Gudinde.
Naar Jordens skønne Døtre flygter for vor Favn,
Slynger vi vore Længsler til Krandsen om et Navn.
Tag disse smukke Løgne og giv dem Sandheds Magt!
I hver af Brevets Linier, vil du se, har jeg lagt
Mit Hjertes hele Attraa, dets Flugt mod det blaa.
Giv mine løse Fugle en Pind at hvile paa!
Tag Brevet!

Christian.

Skal der intet forandres deri?

Det er skrevet til et Foster af din Digterfantasi
Og altsaa hen i Luften. Det passer neppe ganske, —
Jeg mener, paa Roxane.

Cyrano.

Som en Haand i en Handske!

Christian.

Men

Cyrano.

Kjærligheds Lettroenhed, min Ven, er saa stor,
At hun vil tro det skrevet til hende Ord for Ord.

Cyrano de Bergerac.

Christian.

Min bedste Ven!

(han kaster sig i Cyranos Arme. De bliver staaende saaledes).

ELLEVTE SCENE.

Cyrano. Christian. Junkerne. Musketeren. Lise.

Første Junker

(aabner Døren paa Klem).

En Stilhed som Gravens! Hvor er Manden?

Jeg vover knapt at see

(dreier Hovedet).

Hvad!

Junkerne

(som ser Cyrano og Christian i hinandens Arme).

Ah! . . . Aa! . . .

Første Junker.

Det var som Fanden!

(Forbauselse.)

Musketeren (haanligt).

Oho!

Carbon.

Han er en Helgen! Man kan slaa ham, hvis man vil,
Paa det ene Næsebor, — han vender strax det andet til!

Musketeren.

Nu kan man altsaa tale om hans Næse ligefrem?

(kalder paa Lise med en triumferende Mine).

Kom Lise, skal du se!

(snuser paa en ostentativ Maade).

Ah! . . . Hvad er det? . . . Forném

Denne Duft! . . . Ah! . . . Saa krydret som ved et af Kongens
Tafler!

(gaar hen til Cyrano).

De maa jo kunne sige, hvad her lugter af?

Cyrano

(giver ham et vældigt Ørefigen).

Af Vafler!

(Glæde. Junkerne henrykte over at kjende Cyrano igjen, jubler og slaar
Kolbøtter.)

Tæppet falder.

TREDIE AKT.

ROXANES KYS.

En lille Plads i Marais, et af Paris' gamle Kvarterer. Gammeldags Huse. Udsigt til flere Gader. Tilhøre Roxanes Hus og Havemuren, hvorover Løvværket hænger tæt og langt. Over Døren Vindu og Balkon. En Bænk ved Siden af Døren.

Vedbend dækker Muren, Jasminer om Balkonen. Ved Hjælp af Bænken og Murens fremspringende Sten kan man let krybe op til Balkonen.

Ligeoverfor tilvenstre et gammeldags Hus i samme Stil, Sten og Tegl, med Indgangsdør. Dørhammeren er omvundet med Linned som en syg Tømmelfinger.

Ved Tæppets Opgang sidder Duennaen paa Bænken. Balkonvinduet staar paa vid Gab.

Foran Duennaen staar Ragueneau, klædt i en Slags Livré. Han ender netop sin Fortælling, idet han tørrer sine Øine.

FØRSTE SCENE.

Duennaen, Ragueneau, senere Roxane, Cyrano,
to Pager.

Ragueneau.

Hun løb bort med en Soldat. Forladt, med knækket Hjerte
Og ganske ruineret, hængte jeg mig af Smerte.

Saa kom Hr. Cyrano, han blev rørt ved min Pine,
 Skar mig ned og fik mig ansat her hos sin Kusine
 Som Hushovmester.

Duennaen.

Hvad har Dem saadan ruineret?

Ragueneau.

Jeg elsked Poesien, og Lise Militæret.
 Mars spiste de Kager, som Apollo havde levnet.
 Forstaar De, det var ikke saa sært, at det revned!

Duennaen

(reiser sig og kalder op mod det aabne Vindu).

Er du færdig, Roxane?

Roxane (oppe fra, uden at ses).

Jeg hægter mit Fichu.

Duennaen

(til Ragueneau, idet hun peger paa Døren lige for).

Der er Selskab hos Clomire. Fra hele vor By
 Kommer aandrige Gjæster, som nyder stor Respekt.
 Vi skal høre et Foredrag om Kjærligheds Affekt.

Ragueneau.

Om Kjærlighed?

Duennaen (undselig).

Ja.

(Raaber op til Vinduet).

Hold nu op med den Hægten!

Vi mister vort Foredrag om Kjærligheds-Affekten.

Roxane (oppe fra).

Nu kommer jeg.

(Man horer Lyd af Instrumenter, der nærmer sig).

Cyrano (udenfor syngende).

La, la, la, la!

Duennaen (forbauset).

Hvad nu? En Serenade!

Cyrano

(fulgt af to Pager, som bærer Theorber*).

Trioler! Trioler! — Du synger som en Skade!

Første Page (ironisk).

Er De Musiker? De øver en saa faglig Kritik.

Cyrano.

En Elev af Gassendi forstaar sig paa Musik.

Første Page

(spiller og synger).

La, la, la, la!

Cyrano

(river Instrumentet fra ham).

Lad mig! — Ser du, saadan skal det klinge:

La, la, la!

Roxane

(kommer tilsyne paa Altanen).

Er det Dem?

Cyrano

(synger Repliken til den Melodi, han er begyndt paa).

Ja, jeg kommer for at bringe

Deres Lillier min Hilsen og besyngte Deres Ro-o-oser.

Roxane.

Nu kommer jeg!

(Hun forlader Balkonen).

Duennaen (peger paa Pagerne).

De dør, hvad er det for Virtuosier?

*) En Slags Guitarer.

Cyrano.

Jeg har vundet dem begge i et Væddemaal idag.
 Jeg skjændtes med min Ven, d'Assoucy om en Sag,
 Da han pludselig peged paa de to Bavianer,
 Der spiller som Forbrydere og galer som Haner
 Og følger ham bestandig; og han raabte: »Brillant!
 Vi vædder simpelthen om et Døgn Musik!« — Jeg vandt.
 Og indtil Phøbus gløder imorgen i Øst,
 Har jeg de to i Hælene med deres fæle Røst;
 De sætter Harmonier til hvert af mine Skridt. —
 En god Idé i Førstningen, nu virker den forslidt.

(Til Pagerne.)

Hei! Bring paa mine Vegne Montfleury en Musik!

Pagerne (gaar mod Baggrunden).

Cyrano (til Duennaen).

Jeg kommer for at spørge, som jeg jo har for Skik
 Hver Aften, om ...

(Til Pagerne.)

Spil længe og spil falsk!

(Til Duennaen.)

... om Deres Frue

End nærer for sin blonde Baron den samme Lue?

Roxane

(der er kommet ud af Huset).

Han er smuk, han er aandrig i en Grad, De ikke gjætter.

Cyrano (smilende).

Er han virkelig saa aandrig?

Roxane.

Mer end De selv, Hr. Fætter!

Cyrano.

Det tror jeg gjerne.

Roxane.

Ingen kan sige som han
Dette yndefulde Nips, der forskjønner en Mand.
Stundom er det, som noget hans Muse forjager;
Men saa siger han pludselig de herligste Sager.

Cyrano (vantro).

Er det muligt?

Roxane.

Deres Tanker jeg tydelig forstaar:
»Han er smuk, altsaa maa han være dum som et Faar!«

Cyrano.

Han taler klogt om Kjærlighed?

Roxane.

Den Ros er for tom,
Han taler ikke blot, han holder Foredrag derom.

Cyrano.

Digter han?

Roxane.

Deiligt! — Hør: »Jo mer du vil tage
Af mit stakkels knuste Hjerte, — des mer har jeg tilbage.«
— Hvad siger De?

Cyrano (tvivlende).

Naa — haa . . . !

Roxane.

Eller dette: »Se min Kvide!
Jeg lider; men der hører et Hjerte til at lide.
Mit har du taget fra mig, — giv mig i Stedet dit!«

Cyrano.

Snart har han for meget Hjerte, og snart igjen for lidt!
Han er vanskelig at gjøre tilpas.

Roxane.

Det Drilleri

Generer mig ikke. Det er Deres Jalousi ...

Cyrano (i Bevægelse).

Hvordan?

Roxane.

... som Forfatter, der kommer Dem paatvers.

Men véd De noget zartere end disse ømme Vers:

»Jeg skjælver i din Nærhed af Ærefrygt og Skræk;

Men kunde man skrive et Kys med Pen og Blæk,

Saa maatte du læse mit Brev med dine Læber.«

Cyrano

(uvilkkaarlig smilende af Tilfredshed).

Ja, den Idé er ...

(fatter sig)

... flov. Det er svært, saa han flæber!

Roxane.

Men hør saa dette ...

Cyrano (henrykt).

Kan De dem alle udenad?

Roxane.

Ja, dem alle!

Cyrano.

Den Forfatter kan sagtens være glad!

Roxane.

Han er en Mester.

Cyrano (beskedent).

Naa — h...?

Roxane (bestemt).

En Mester!

Cyrano.

Naa, ... lad gaa!

Duennaen

(der er gaaet hen mod Baggrunden, kommer ivrig frem).

Hr. de Guiche!

(Til Cyrano, som hun puffer hen mod Huset.)

Skynd Dem ind! Thi dersom han saa

Dem her, det kunde bringe ham paa Spor.

Roxane.

Du har Ret.

(Til Cyrano).

Han er forelsket i mig; han har Magt og kan let,

Hvis han faar Nys om Sagen, min Lykke bekrige.

Cyrano (gaar ind i Huset).

Vel! Vel!

ANDEN SCENE.

Roxane, Duennaen, De Guiche.

Roxane

(hilser paa de Guiche).

Jeg gaar just ud.

De Guiche.

Og jeg kommer for at sige

Farvel.

Roxane.

De skal reise?

De Guiche.

Til Armeen.

Roxane.

Tænk blot!

De Guiche.

Ja,

Og iaften allerede.

Roxane.

Saa?

De Guiche.

Jeg reiser til Arras;

Den bliver beleiret.

Roxane.

Nei virkelig. Af hvem?

De Guiche.

Af Spanierne ... Roxane, sig mig kun ligefrem,
Det rører Dem ikke, om jeg bliver eller gaar!

Roxane.

Aa ...!

De Guiche.

Jeg er fortvivlet. Naar ses vi atter? Naar?

Jeg er udnævnt til Oberst.

Roxane (ligegyldig).
Til Lykke!

De Guiche.

Mange Tak! ...

Over Garden.

Roxane (opmærksomt).
Over Garden?

De Guiche.

Denne Hr. de Bergerac,
Deres Fætter, tjener under mig. Nu skal han faa Betaling
For sit Vid.

Roxane (anstrengt).
Skal da Garden ... i Krig?

De Guiche.

Min Befaling

Bliver omsendt iaften.

Roxane

(synker ned paa Bænken; afsides).

Christian!

De Guiche.

Smerter det Dem?

Roxane.

Nei, ...

Ja, det vil sige ... Jo. Jeg nægter jo ei ...

At vide den i Fare, som staar Ens Hjerter nær ...

De Guiche

(overrasket og henrykt).

Hvad siger De, Roxane! — Jeg er Dem altsaa kjær?

Det tilstaar De først nu, den Dag jeg maa herfra.

Roxane

(skifter Tone og viftende sig).

Hør, sig mig: De vil hævne Dem paa min Fætter?

De Guiche.

Ja. —

(Smilende).

Maa jeg ikke?

Roxane.

Jo, med Glæde!

De Guiche.

Omgaaes De ham?

Roxane.

Kun lidt.

De Guiche.

Man ser ham altid sammen med — de to er som ét —

Med denne Neu... Neuville...

Roxane.

Naa, en høi ...

De Guiche.

... og lys ung Mand.

Roxane.

Rødhaaret.

De Guiche.

Smuk.

Roxane.

Aa ja!

De Guiche.

Og med grumme lidt Forstand.

Roxane.

Han ser saadan ud.

(Skifter Tone.)

Men hør: Deres Hævn over min Fætter.

Jeg gjætter, hvad De vil; men det nytter ei, De sætter

Ham paa en farlig Post; det gjør ham kun glad.

Nei, jeg véd nok, hvordan De skulde bære Dem ad!

De Guiche.

Hvordan?

Roxane.

Lad De ham med hans Junkerregiment

Ligge ledig i Paris, indtil Krigen er endt!

At sende ham mod Fjenden, om saa det var Tartaren,

Er at lønne ham; nei, straf ham, ved at røve ham Faren!

De Guiche.

O Kvinde! Kvinde! Denne raffinerede List

Kan kun en Kvinde smede.

Roxane.

De kan tro, han bliver trist,

Han og hans Kammerater, naar De maa sidde her.

Den Hævn vilde ramme!

De Guiche (nærmer sig).

Har De mig dog lidt kjær?

Roxane (smiler).

De Guiche.

De hjælper mig med Hævn. Er den lille Intrige
Et Vidnesbyrd om Kjærlighed?

Roxane.

Det tror jeg, jeg tør sige.

De Guiche

(viser forskellige forseglede Brevskaber).

Her har jeg mine Ordre; dem vil jeg lade sende
Rundt om til Kompagnierne, undtagen ... vent lidt ...
denne,

(han tager en fra)

Det er Junkernes Befaling.

(stikker den i Lommen).

Den gjemmer vi igjen!

(leende.)

Aha! Hr. Cyrano ... min krigerske Ven! ...

(til Roxane.)

Det morer Dem altsaa at drille Folk?

Roxane.

Aa, ja!

De Guiche (tæt ved hende).

De beruser mig! Iaften ... jeg skulde jo herfra
Iaften ... men reise just nu, da Deres Ord
Har løftet mig til Himlen, den Straf er for stor!
Der ligger her i én af de nærmeste Gader
Et Kapucinerkloster; dets Regel tillader
Ingen Lægmand at betræde det hellige Sted;
Men Fædrene er fromme — og føielige med.

Det er de Kapucinere, som tjener Richelieu;
 Af Frygt for min Onkel vil de lystre hans Neveu.
 Man tror, jeg er reist. Jeg skynder mig paany
 Herhen forklædt og — bliver til næste Morgengry.

Roxane.

Men sæt De bliver røbet! det kan skade Deres Ære.

De Guiche.

Bah!

Roxane.

Og Arras' Beleiring?

De Guiche.

Ja, det faar saa være.

Sig blot, jeg skal blive!

Roxane.

Nei!

De Guiche.

Sig det! Jeg bliver helst!

Roxane (ømt).

Det bør De ei!

De Guiche.

Roxane!

Roxane.

Reis!

(Afsides.)

Christian er frelst!

(Højt.)

Vær en Helt — Antoine!

De Guiche (henrykt).

Ord, som løfter og lyser!

De elsker altsaa ...

Roxane.

Ham, for hvis Fare jeg gyser.

De Guiche.

Roxane! Jeg skal reise.

(kysser hendes Haand.)

Er De tilfreds?

Roxane.

Ja, Ven!

De Guiche (gaar).

Duennaen

(med en haanlig Reverens efter ham).

Ja, Ven!

Roxane (til Duennaen).

Vær nu taus! Aa, jeg kjender disse Mænd!

Cyrano bliver rasende paa mig, hvis han gjætter,

At jeg røver ham hans Krig.

(Hun kalder ind i Huset.)

De kan komme, Hr. Fætter!

TREDIE SCENE.

Roxane, Duennaen, Cyrano.

Roxane

(peger paa Porten ligeoverfor).

Vi skal over til Clomire, der er ingen Tid at spille.

Duennaen

(holder sin lille Finger op til Øret).

Min lille Finger siger, vi kommer forsilde.

Cyrano (til Roxane).

Hils Deres Abekatte!

(De er kommet over til Clomires Dør.)

Duennaen (henrykt).

Nei, se dog hvor sødt!

Dørham'ren er beviklet.

(Til Dørhammeren.)

Man har kneblet dig blødt,

Du lille Sladderhank, for at ikke dit Metal

Skal forstyrre de aandrige Passagers bløde Fald!

Roxane (da der lukkes op).

Gaa ind!

(Paa Tærskelen, til Cyrano.)

Kommer Christian, saa sig, han maa vente!

Cyrano

(ivrigt, da hun vil gaa ind).

Men ...

(hun vender sig om)

skal han gaa vid're, hvor han sidste Gang endte,

Eller har De noget Nyt, De vil prøve ham i?

Roxane.

Jeg vil ...

Cyrano (ivrig).

De vil ...

Roxane.

Men Taushed!

Cyrano (nikker).

Roxane.

Jeg vil give ham fri!

Jeg vil sige: prøv engang uden Themaets Baand!

Improvisér! Vær kjæk genial paa egen Haand!

Cyrano (smiler).

Vel!

Roxane

(lægger Fingeren paa Munden).

Taushed!

Cyrano de Bergerac.

Cyrano.

Taushed!

Roxane.

Ikke et Ord!

(Hun lukker Døren efter sig.)

Cyrano

(idet hun forsvinder).

Nei!

(Med et ironisk Smil).

Ho! ho!

Roxane

(stikker Hovedet ud af Døren igjen).

Ellers forbereder han sig.

Cyrano.

Ih, min Gud, hvor kan De tro!

Roxane (forsvinder atter).

FJERDE SCENE.

Cyrano, Christian.

Cyrano (kalder).

Christian!

Christian (kommer).

Cyrano.

Jeg véd Besked! Du faar meget at lære;

Men denne Gang, min Ven, kan du vinde dig Ære!

Vi maa skynde os. Hvor gnavent med Hovedet du hænger!

Tag dig sammen og hør efter!

Christian.

Nei! Nu vil jeg ikke længere!

Cyrano.

Hvad for noget?

Christian.

Jeg vil Ingenting høre!

Cyrano.

Er du gal?

Christian.

Jeg er kjed af at spille, med evig Angst og Kval,
Den eftergjorte Rolle, — jeg er kjed af at laane
Mine Ord og mine Breve, af at være din Maane.
Nu véd jeg, hun elsker mig af hele sit Sind,
Og nu vil jeg sige, hvad der falder mig ind!

Cyrano.

Hvad vil du?

Christian.

Hvoraf véd du, at jeg ikke kan?

Jeg er ikke saa dum, som du tror, din Tyran!
Af din Undervisning har jeg desuden havt Gavn.
Jeg kan tale selv, — i alt Fald, i hede Helveds Navn,
Kan jeg da selv slaa Armen om hendes Liv og ...

Roxane (kommer).

Christian

(ser hende, pludselig forskrækket).

Nei!

Der er hun! — Cyrano, hvorfor gaar du din Vei?

Cyrano

(bukker for ham).

Tal selv, min kloge Herre!

(Han forsvinder bag Havemuren).

FEMTE SCENE.

Christian, Roxane, Duennaen.

Roxane

(kommer ud fra Clomires Hus med et Selskab, som hun hilser paa til Afsked).

Farvel! ...

(Hun neier.)

Farvel! ...

(Hun neier.)

Farvel!

(Hun neier.)

Duennaen (ængerlig).

Saa kom vi dog for sent. Jeg har altid det Held!

(Gaar ind i Roxanes Hus.)

Roxane (endnu neiende).

Farvel!

(Selskabet, som har nei et og bukket igjen, gaar nu bort ad forskjellige Gader.)

Roxane (opdager Christian).

Er det Dem?

(Hun gaar hen til ham.)

Nu falder Aftenen paa.

Vent lidt ... De er borte ... Se, hvor Himlen er blaa!

Sæt Dem hos mig! Og tal! ... Jeg vil se, og De skal male.

Christian

(sætter sig hos hende paa Bænken. Pause.)

Jeg elsker Dem.

Roxane (lukker Øinene).

Ja vist, det er derom, De skal tale.

Christian.

Jeg elsker dig!

Roxane.

Nu kjender De Themaet. Brodér!

Christian.

Jeg elsker dig ...

Roxane.

Brodér!

Christian.

Saa ... saa høit!

Roxane.

Hvad saa mer?

Christian.

Hvad saa mer? ... Jeg vil haabe, at ... du ... elsker
mig, du Søde!

Roxane

(med en utaalmodig Mine).

De serverer klumpet Grød, hvor jeg ventede mig Fløde.
Sig mig, hvordan De elsker!

Christian.

Meget ... høit!

Roxane.

Gjør Dem Flid!

Afslør mig Deres Følelser!

Christian.

Din Hals er saa hvid,

Lad mig kysse den!

Roxane.

Christian!

Christian.

Jeg elsker ...

Roxane

(afbrydende, idet hun reiser sig).

Ja, den Snak ...

Christian

(ligeledes afbrydende, holder hende tilbage).

Nei, jeg elsker dig ikke!

Roxane (sætter sig igjen).

Christian.

Jeg tilbeder dig!

Roxane (reiser sig atter).

Tak!

Christian (fortvivlet).

Jeg bliver ganske dum!

Roxane (tørt).

Det mærker jeg desværre;

Jeg finder det ligesaa beklageligt, min Herre,

Som om De ganske pludselig blev grim.

Christian.

Min Veninde ...

Roxane.

De maa skynde Dem, hvis ikke De vil se mig forsvinde!

Christian.

Jeg ... jeg ...

Roxane.

Ja, De elsker mig; det véd jeg. Farvel!

Christian.

Nei, vent! Jeg ...

Roxane.

... tilbeder? — Tak! Jeg er i Deres Gjæld.

(Neier og vil gaa.)

Christian.

Nei, jeg ... jeg ...

Roxane.

Godnat!

(Gaar ind og lukker Døren for hans Næse.)

Christian.

Aa!

Cyrano (er traadt frem).

Det klarede du flot!

SJETTE SCENE.

Christian, Cyrano siden Pagerne, Roxane.

Christian.

Aa, hjælp mig!

Cyrano.

Nei!

Christian.

Hjælp mig denne ene Gang blot!

Jeg dør, hvis jeg ikke faar hende strax at se!

Hjælp mig!

Cyrano.

For Fanden! Strax? Hvad er det for en Idé!

Hvordan skal jeg lære dig paa Stedet?

Christian

(griber ham i Armen).

Se dèr!

(Balkonvinduet oplyses.)

Cyrano (bevæget).

Hendes Vindue!

Christian.

Jeg dør!

Cyrano.

Gaa dog ikke saa nær!

Og tal sagte!

Christian (dæmpet).

Jeg dør!

Cyrano.

Hør nu, Mørket er tæt ...

Christian.

Ja vel?

Cyrano.

Det kan gaa! Skjøndt der skete dig kun Ret,
Hvis jeg lod dig i Stikken. Stil dig foran den Altan,
Din Slyngel! Jeg stiller mig under den. Min Plan
Er den: at agere din Suflør ...

Christian.

Men ...

Cyrano.

Vær stille!

Pagerne

(kommer tilsyne i Baggrunden).

Halloi!

Cyrano.

Ikke saa høit!

Første Page (dæmpet).

Vi er færdig med at spille

Montfleury's Serenade.

Cyrano.

Godt! Stil Jer saa paa Lur

Hver paa sit Gadehjørne! Staa stille som en Mur!

Men ser I Nogen komme ad denne Kant tilfods,

Saa spil en Melodi!

Anden Page.

Hvad for en, Hr. Virtuos?

Cyrano.

En munter, hvis der kommer en Kvinde, og en trist,
Saafremt det er en Mand!

Pagerne (gaar hver til sin Side).

Cyrano (hvisker til Christian).

Kald!

Christian.

Roxane!

Cyrano

(tager nogle Smaasten og kaster mod Vinduet).

Hun sover vist.

Roxane

(lukker Vinduet op paa Klem).

Hvem er det, som kalder?

Christian.

Det er mig.

Roxane.

Mig? — Ja, hvem?

Christian.

Mig ... Christian! Jeg maa tale med Dem.

Roxane (haanligt).

Er det Dem?

Cyrano

(hvisker under Balkonen til Christian).

Ikke for megen Stemme!

Roxane.

Gaa heller Deres Vei!

De taler altfor daarligt!

Christian.

Men saa hør mig dog!

Roxane.

Nei!

De elsker mig ikke mer!

Christian (sufleret af Cyrano).

Giv mig Lov at ... plædere!

Elsker jeg ikke mer, naar ... jeg ... netop ... elsker
mere?

Roxane

(der er ifærd med at lukke Vinduet, standser).

Det klinger ganske net.

Christian (sufleret som før).

Med urolige Sukke

Vugger jeg min Elskov ... i Sjælens ... stille Vugge.
Den voxer Dag for Dag, ... denne grusomme Glut.

Roxane

(kommer frem paa Balkonen).

Ikke ilde! ... Men hvorfor har De ikke resolut
Kvalt Barnet i Vuggen?

Christian (som før).

Jeg har prøvet ... uden Held.

Det nyfødte Nor ... var en ... Herkules!

Roxane (meget interesseret).

Vel!

Gaa videre!

Christian (som før).

En Herkules, der ... kvalte ... sin Fangst,
De to frygtelige Slinger: Stolthed og Angst!

Roxane

(støtter sig til Balkonrækværket).

Fortrinligt! — Hvorfor hakker De i Talen saa grulig?
Har De Gigt i Fantasien?

Cyrano.

Nei, den Fyr er umulig!

(Han trækker Christian ind under Balkonen og stiller sig i hans Sted.)

Roxane.

Deres Ord kommer humpende; det kan jeg ikke lide.

Cyrano

(talende med halv Stemme som Christian).

De maa famle sig frem gjennem Mørket, skal De vide.

Roxane.

Mine finder Veien strax.

Cyrano.

Det undrer mig ei,

Thi det er til mit Hjerte, de gaar den lige Vei;
Og mit Hjerte er stort, men Deres Øren er smaa.
Og Deres Ord gaar nedad, det maa De huske paa,
Men mine skal til Veirs; det er langtfra det Samme!

Roxane.

Men nu er De pludselig holdt op med at stamme.

Cyrano.

Nu har Ordene vænnet sig til Flugten fra Jord.

Roxane.

Og saa hæver De mig endnu mer med Deres Ord?

Cyrano.

Ja, nu staar De saa høit, Madame, at hvis De kasted
Et haardt Ord paa mit Hjerte fra den Høide, — saa brast 'et!

Roxane (med en Bevægelse).

Nu kommer jeg!

Cyrano (ivrig).

Nei!

Roxane.

Skynd Dem! Spring op paa Bænken dér!

Cyrano

(viger forskrækket tilbage).

Nei!

Roxane.

Hvorfor ikke?

Cyrano (mer og mer henrevet).

Nei, lad os blive, hvor vi er!

En Leilighed som nu faar vi aldrig mer maaske
Til at tale kjærligt sammen ... uden at kunne se.

Roxane.

Uden at kunne ...?

Cyrano.

Ja! Lad mig nyde denne Lykke!

Vi gjætter knap hinanden. De ser den sorte Skygge
Af en Kappe i Mørket, og jeg det hvide Skær
Af en Sommerkjole hist; men jeg véd, De er mig nær!
De aner ei, hvad dette Minut for mig vil sige! —
Hvis De nogensinde fandt mig veltalende ...

Roxane (afbryder).

Ja, lige

I dette Nu kan Ingen benægte, at De er det.

Cyrano.

Thi aldrig førend nu kom min Tale fra mit Hjerte.

Roxane.

Hvorfor ikke det?

Cyrano.

Fordi lige til nu

Har en Svimmel, naar jeg talte, betaget min Hu.

Roxane.

En Svimmel?

Cyrano.

Som Enhver maa gribes af, der ser
I Deres lyse Øjne; men iaften og her
Er det mig, som jeg talte med Dem for første Gang.

Roxane.

Deres Stemme har ogsaa en ganske egen Klang.

Cyrano

(nærmer sig lidenskabeligt).

Ja, her, hvor Natten skjuler mig med sin sorte Dragt,
Her vover jeg at være mig selv ...

(Standser forvirret.)

Hvad har jeg sagt?

Tilgiv mig ... Jeg, som ellers er angst og forknyt ...
Det er mig saa ...

Roxane.

Hvordan?

Cyrano.

Saa forunderlig nyt!

Roxane.

Saa nyt?

Cyrano.

Ellers aldrig mit Indre jeg blotter,
Af Frygt for at spottes.

Roxane.

Hvad frygter De, man spotter?

Cyrano.

Mit Hjertes Ild! ... Saa spiller jeg den kølige og slappe,
Og skjuler min Begeistring med Aandrighedens Kappe.
Stjernerne gad jeg plukke! Men nøies slet og ret,
Af Frygt for at udlés, med en — Zirblomstbuket!

Roxane.

Blomster er meget gode.

Cyrano.

Men iaften altfor ringe!

Roxane.

Saaledes har jeg aldrig hørt Deres Stemme klinge.

Cyrano.

Iaften vil vi fly denne kvalme Blomsterduft!

Sammen vil vi aande en renere Luft!

I Stedet for at nippe det lunkne Kildevand

Af et gyldent Fingerbøl i Mangel af en Spand,

Vil vi styrte vore Sjæle med kongeligt Mod

I Lidenskabens mægtige, evige Flod!

Roxane.

Men Aandrigheden?

Cyrano.

Nylig benyttet jeg dens Sprog

For at faa Dem til at blive. Men at tale som en Bog

I denne Stund, det var at forhaane uden Blu

Naturen omkring os, dette underfulde Nu!

— Se Stjernerne, som vandre over Nathimlens Sti!

Saa glemmer De det hele Kunstfyrværkeri.

I al den Udstaffering, som en Mode har skabt,

Kan let den sande Følelse omsider gaa tabt,

Og Kjærlighed, som flittig Skolar, efterhaanden

Give op saa megen Aand, at den opgiver Aanden.

Roxane.

Nei, Aandrigheden ...

Cyrano (afbryder).

Tro mig, Roxane! Den er en Synd

Imellem to, som elsker. Jeg hader den med Fynd!
 Der kommer et Øieblik, jeg véd det bestemt,
 — Og kommer det ikke, saa er det meget slemt, —
 Da Livet vor Kjærlighed har lutret og prøvet,
 Og alle smukke Ord kun gjør Hjertet bedrøvet.

Roxane.

Og hvis dette Øieblik nu kommer for os,
 Hvilke Ord vil De saa bruge?

Cyrano

(med stigende Lidenskab).

Paa Trods, paa Trods, paa Trods
 Vil jeg sige hvert Ord, som det fødes paa min Tunge!
 Mit Liv, min Drøm, min Elskov, den straalende, den unge!
 Jeg elsker dig! Jeg raser! Jeg higer mod din Favn!
 Se, jeg skjælver af Længsel! — Dit Navn, dit søde Navn,
 Det klinger som fra tusinde Klokker i mit Bryst;
 Jeg elsker det, jeg kysser det med brændende Lyst!
 Jeg elsker, jeg husker Alt, hvad der angaar dig.
 Du bar engang ifjor, det var den tolvte Mai,
 Dit Haar i en Knude, — jeg sér det, som igaar! —
 Du forandred det om Aftenen. — Dit deilige Haar!
 Den Mand, der har stirret sig blind i Solens Glans,
 Han sér kun gyldne Ringe i zitrende Dans;
 Jeg har stirret saa længe paa dit guldblond Haar,
 At der danser blonde Straaler omkring mig, hvor jeg gaar!

Roxane (med bevæget Stemme).

Ja, ja, det er Kjærlighed!

Cyrano.

Det er det, det er det!

Denne skinsyge Angst, som betager mit Hjerte,

Det er Kjærlighed; jeg véd det; dér feiler du ei.
 Det er Kjærlighed, — og dog kan den ofre sig for dig!
 For din Lykke kan jeg miste og savne og lide,
 Selv om du ingensinde fik det mindste at vide,
 Naar blot jeg stundom maatte — det er hele mit Krav —
 Se et Glimt af den Lykke, mit Offer dig gav.
 — Ethvert af dine Blik gjør mig kjærlig og god
 Og kalder frem herinde Selvfornægtelsens Mod! —
 Begynder du at ane, forstaar du, hvad det er,
 Der strømmer dig imøde i Sommernattens Skjær?
 Vidunderlige Nat! — Denne Lykke er for stor! —
 Jeg siger dig alt dette, og du hører mine Ord! —
 Nei, aldrig i de vildeste Drømme, jeg har drømt,
 Har jeg vovet at haabe ... nu er Bægeret tomt,
 Nu kan jeg rolig dø! ... Min Røst, min Røst alene
 Faar hende til at skjælve mellem de hvide Grene.
 Thi du skjælver som et Løv; jeg kan føle, du gjør det;
 Du skjælver, min Elskede! Ja, nægt, om du tør det!
 Jeg mærker den sagte Zitren fra din Haand
 Dale ned ad Jasminrankens duftende Vaand!

(Han kysser lidenskabeligt en nedhængende Ranke.)

Roxane.

Ja, jeg skjælver! Jeg græder! Jeg elsker! Jeg er din!
 Din Ømhed beruser mig sødere end Vin!

Cyrano.

Lad Døden nu komme! Denne Drøm er for fager!
 Jeg beder kun om ét ...

Christian (under Balkonen).

Om et Kys!

Roxane (preller tilbage).

Hvad behager?

Cyrano.

Aa!

Roxane.

Bad De ikke...?

Cyrano.

Jo, jeg...

(sagte til Christian.)

Saa vent dog nu lidt!

Christian.

Hun er rørt; man maa smede, mens Jernet er hedt!

Cyrano (til Roxane).

Jeg bad... ganske vist... men jeg fatter saa godt,

De møder min dristige Bøn kun med Spot.

Roxane (skuffet).

De er ikke meget ivrig.

Cyrano.

Ak, min Iver er stor,

Men jeg krænker Deres kvindelige Stolthed med mit Ord.

Saa nægt mig dette Kys! Men gjør det uden Vrede!

Christian (trækker Cyrano i Kappen).

Hvorfor?

Cyrano.

Ti dog, Christian!

Roxane (hælder sig frem).

Hvad hvisker De dernede?

Cyrano.

Jeg sagde: »Ti dog, Christian!« De Skænd, jeg har fortjent,

Maa jeg gi' mig selv.

(Theorberne begynder at spille.)

Men stille! — Der kommer nogen! — Vent!

Cyrano de Bergerac.

Roxane (lukker Vinduet).

Cyrano

(lytter til Theorberne, af hvilke den ene spiller en munter, den anden en sørgelig Melodi).

De klinger baade muntert og trist, de Violiner!
Er det en Mand eller Kvinde? — Aha, en Kapuciner!

En Kapuciner

(med en Lygte gaar fra Hus til Hus og ser paa Dørene).

SYVENDE SCENE.

Cyrano, Christian, Kapucineren.

Cyrano.

Agerer De Diogenes med Lygten, fromme Fader?

Christian.

Han forstyrrer os.

Kapucineren.

Bor ikke i en af disse Gader

Madeleine Robin?

Christian.

Hvad vil han?

Cyrano

(viser paa en Gade i Baggrunden).

Tilhøre, denne Vei!

Lige ud og saa tilhøre!

Kapucineren.

Jeg takker Dem. Og jeg

Skal bede hele Rosenkransen her for Deres Held.

(Han gaar.)

Cyrano.

Gid Heldet vilde lystre Deres Rosenkrans! Farvel!

(kommer frem igjen til Christian.)

OTTENDE SCENE.

Cyrano, Christian.

Christian.

Skaf mig det Kys!

Cyrano.

Nei!

Christian.

Hvorfor saa stædig? Tilsidst

Faar jeg det jo alligevel.

Cyrano.

Den kommer, ja vist,

Den kommer engang, den berusende Stund,

Da du trykker dit blonde Skæg mod hendes røde Mund.

(for sig selv.)

Men ærlig talt, jeg ønskede heller...

(stryger sig om Skægget.)

(Vinduet aabnes igjen, Christian gjemmer sig under Balkonen.)

NIENDE SCENE.

Cyrano, Christian, Roxane.

Roxane (gaar frem paa Balkonen).

Er De dér? —

Vi talte om...

Cyrano.

Et Kys! — De kan uden Besvær

Og uden Fare vove det; det gjør Dem ei Fortræd;

Deres Læber tager ikke nogen Skade derved.

Tænk efter selv! Til Frygt er her slet ingen Grund.

Har De aldrig følt Ordet dø bort paa Deres Mund

Og er gledet umærkeligt, af Stemningen baaren,

Fra Smilet til Sukket, fra Sukket til Taaren?

Glid nu kun lidt videre, umærkeligt, stille! —

Fra Taarerne til Kysset er Springet meget lille!

Roxane.

Ti stille!

Cyrano.

Et Kys? Ja, hvad er det i Grunden?

Et henaandet Løfte, hvorved Ingen er bunden;
 En sagte Bekjendelse, som snart er forbi;
 En rosenfarvet Prik over Kjærlighedens »i«;
 En Erklæring, som føles, i Stedet for at høres;
 Et evigt Sekund, hvor til Himlen man føres;
 En duftende Altargang; et saligt Englebud;
 En hellig Sabbathstund, hvori Hjertet hviler ud,
 Og Sjælen drikker Honning, som Bien i en Have!

Roxane.

Ti stille!

Cyrano.

Et Kys er saa ædel en Gave,
 At Dronningen af Frankrig, mens Alle saa' derpaa,
 Tilstod sin første Ridder denne Lykke...

Roxane.

Ja saa?

Cyrano (henrevet).

Jeg bærer som Buckingham en hemmelig Kvide,
 Som han maa for en Dronning i Længsel jeg lide,
 Som han er jeg sorgfuld og trofast...

Roxane.

... og smuk!

Cyrano

(afsides, idet han besinder sig).

Jeg er smuk, ja, det glemte jeg.

Roxane.

Saa kom da og pluk

Denne liflige Rose!

Cyrano

(puffer Christian hen mod Altanen).

Stig op!

Roxane.

... Denne Honning!...

Cyrano.

Stig op!

Roxane.

Denne ridderlige Gave fra din Dronning!...

Cyrano.

Stig op!

Christian (tøvende).

Men jeg frygter, at det Kys har hun troet...

Roxane.

Dette evige Sekund!

Cyrano (støder til ham).

Op med dig, Idiot!

Christian

(svinger sig ved Hjælp af Bænken, Løvværket og Murpillerne op til
Altanens Rækværk, som han stiger over).

Min Roxane!

(Han omfavner og kysser hende).

Cyrano.

Jeg er svimmel og hjertesyg og ør!

Jeg ligger som Lazarus ved Rigmandens Dør.

Fra Festen derinde der daler Smuler ned,

Og mit hungrige Hjerte vederkvæges derved.

Den Nektar, han suger af hendes søde Kys,

Er Lønnen for de Ord, jeg sagde hende nys!

(Man hører Violinerne.)

Melodierne fra før! Kapucineren!

(Han lader, som han lige kom løbende, og raaber.)

Hei!

Roxane.

Hvem der?

Cyrano.

Cyrano! Jeg kom netop denne Vei!...

Christian (meget forbauset).

Cyrano!

Roxane.

Goddag, Hr. Fætter!

Cyrano.

Goddag, Kusine!

Roxane.

Vent!

Nu kommer jeg!...

(Hun forsvinder i Huset.)

Kapucineren (kommer i Baggrunden).

Christian (opdager Kapucineren).

Der er han igjen!

(følger efter Roxane.)

TIENDE SCENE.

Cyrano, Christian, Roxane, Kapucineren, Ragueneau.

Kapucineren.

Jeg er sendt

Med et Brev til en Dame, ved Navn Madeleine Robin,

Det maa jo være her.

Cyrano.

Men De sagde: Rolin.

Kapucineren.

Nei: Bin. B, i, n: Bin!

Roxane

(kommer frem paa Husets Tærskel, fulgt af Ragueneau, som bærer en Lygte, og af Christian).

Hvad er det?

Kapucineren.

Et Brev.

Christian.

Ja saa?

Kapucineren.

Det er sikkert noget fromt; han, der skrev,
Er en meget ædel Herre.

Roxane (til Christian).

Fra de Guiche!

Christian.

Aa, den frække...!

Roxane.

Vær kun rolig! Hans Næsvished skal hurtigt jeg stække.
(bryder Brevet.)

Dig elsker jeg, og dersom...

(Ved Lyset fra Ragueneaus Lygte læser hun, afsides og med dæmpet
Stemme.)

»Min Frøken! Trommen gaar,

Regimentet er paa Marschen, naar Midnatsklokken slaar.

Mig tror man afmarscheret, men — vredes ei, min Skat! —

Jeg kan ikke lyde Dem; jeg bliver her inat!

Jeg kommer skyndsomst til Dem og sender dette Bud

Fra Klostret med en Munk; han er dum som en Stud

Og aner ei det mindste! — Deres lokkende Smil

Maa jeg se engang endnu. Send Alle bort med Il

Og modtag den Dristige, som haaber, De forlader!

Jeg er Deres ydmygst... og saa videre...«

(Til Kapucineren.)

Min Fader,

De maa høre Brevets Indhold! — Kom nærmere! —

Det lyder:

(Alle kommer nærmere, hun læser med høj Røst.)

»Min Frøken! De maa gjøre, som Kardinalen byder,

Her hjælper ingen Vægning. Hold derfor gode Miner!
 Jeg sender denne kloge og fromme Kapuciner
 Med Brevet. Vor Villie staar urokkelig fast:
 Han skal i Deres Bolig denne Aften og i Hast
 Forene Dem og Christian med Ægteskabets Baand.
 Jeg véd jo, hvor nødigt De gi'er ham Deres Haand;
 Men vis Dem nu føielig, da Modstand Intet frugter!
 Og Himlen vil lønne Dem. Jo strengere den tugter,
 Des høiere elsker den, det véd De, og des blidere
 Bør De tage mod Tugten. Jeg forbliver . . . og saa videre!«

Kapucineren (straalende).

Hvor fromt! . . . Ja, jeg sagde det! Det var umuligt andet.
 Det er en af de frommeste Herrer her i Landet.

Roxane (sagte til Christian).

Læser jeg ikke Breve fortræffelig?

Christian.

Jo!

Roxane (høit, fortvivlet).

Hvor grusomt!

Kapucineren (retter sin Lygtes Lys paa Cyrano).

Er det Dem?

Christian.

Nei mig!

Kapucineren

(vender Lyset mod ham og, som om en Tvivl opstod hos ham ved at se hans Skønhed).

Kan jeg tro . . . ?

Roxane (hurtigt).

»Postskriptum: Giv Munken to hundrede Dukater!«

Kapucineren.

Hvor fromt! Hvor fromt!

(Til Roxane.)

Giv efter!

Roxane (med Martyrmine).

Jeg maa vel, fromme Pater!

(Medens Ragueneau aabner Døren for Kapucineren, som Christian opfordrer til at gaa ind, siger hun sagte til Cyrano.)

De Guiche kommer hid. Lad ham ikke slippe ind,
Førend Munken...

Cyrano.

Jeg forstaar Dem! Jeg forstaar Dem! Forsvind!

(Til Kapucineren.)

Hvor hurtigt kan De klare den Sag?

Kapucineren.

Paa et Kvarter.

Cyrano (driver alle hen mod Huset).

Saa skynd Dem dog!

Roxane.

Christian!

(De gaa ind.)

Cyrano.

Afsted! Jeg bliver her! — —

Et Kvarter skal jeg holde ham tilbage... Hvordan?...

(springer op paa Bænken og klavrer op til Altanen.)

Mon man ikke kunde...

(Violinerne spiller en bedrøvelig Melodi.)

Ah! Denne Gang er det en Mand.

(Tremoloen bliver meget skæbnesvanger.)

Det er tydeligt!

(Han har naaet Balkonen, trækker Hatten ned over Øinene, lægger Kaar-
den bort og indhyller sig i sin Kappe. Beier sig frem og speider.)

Kan man ikke naa' disse Træ'r?

(Skræver over Rækværket, trækker en lang Gren af et af de Træer, som
rager op over Havemuren, til sig og hænger sig med begge Arme fast i
den, beredt til at lade sig falde.)

Jeg skal prøve at »falde« ham en Smule til Besvær!

ELLESTE SCENE.

Cyrano, de Guiche.

De Guiche

(maskeret, famler sig frem i Mørket).

Hvor Fanden bli'r han af, den forbandede Munk!

Cyrano.

Guds Død, hvis han kjender min Stemme, den Hallunk!

(slipper med den ene Haand og lader, som han dreiede en Nøgle om.)

Krik! Krak! — Nu maa mit Hjemlands Accent assistere mig!

De Guiche (betragter Huset).

Her er det jo, hun bor. Den Maske generer mig!

(Han vil gaa ind.)

Cyrano

(springer ned fra Balkonen, idet han holder sig fast ved Grenen, som bøier sig, og sætter ham af mellem Døren og De Guiche; han lader, som han faldt tungt fra en betydelig Høide, og lægger sig fladt paa Jorden som bedøvet, uden at røre sig).

De Guiche (gjør et Spring baglænds).

Hvad Satan! Hvem er det!

(Da han ser opad, er Grenen svippet tilbage, og han ser intet andet end Luften. Han forstaar ikke, hvordan det er gaaet til.)

Hvor kom han fra?

(rusker i Cyrano.)

Naa, tal!

Cyrano

(sætter sig overende, med Gascognerdialekt).

Fra Maanen!

De Guiche

Fra Maanen?

Cyrano (som i Søvn).

Hvad er Klokken?

De Guiche.

Han er gal!

Cyrano.

Hvad er Klokken? Hvad skriver vi? Hvad hedder denne By?

De Guiche.

Men...

Cyrano.

Jeg er helt forstumlet!

De Guiche.

Men, sig mig...

Cyrano.

Som Bly.

Dumped jeg ned fra Maanen.

De Guiche (utaalmodig).

Jeg maa sige...

Cyrano

(reisende sig, med truende Stemme).

For Fanden!

Fra Maanen!!

De Guiche (viger).

Ja, fra Maanen!

(afsides.)

Han er rent fra Forstanden!

Cyrano (gaar henimod ham).

Det er ganske bogstaveligt!

De Guiche.

Ja vel, jeg forstaar...

Cyrano.

Om det vared et Minut eller hundrede Aar,

Det aner jeg ikke. Jeg kom i en Kugle,

En safranfarvet Boldt...

De Guiche.

Ja... men flyt Dem en Smule!

(prøver at slippe ind i Huset.)

Cyrano (gaar i Veien for ham).

Hvor er jeg? — Tal kun frit! Hvilken Egn, hvilken Jord
Er jeg naa't til paa min Reise som Luftmeteor?

De Guiche.

For Helved!...

Cyrano.

Mens jeg faldt, kom det ikke an paa mig
At vælge Reisens Endepunkt. — Jeg kjender det ei. —
Til hvilken Kant af Verdens Planet-Maskineri
Er jeg trukket ved Vægten af mit Agterparti?

De Guiche.

Jeg har jo sagt Dem...

Cyrano

(udstøder et frygteligt Skrig, som faar de Guiche til at fare tilbage).

Ha!!... Hvad er det, jeg ser?

Indbyggerne er sorte i Ansigtet her!

De Guiche (føler sig i Ansigtet).

Hvad behager?

Cyrano (med pathetisk Angst).

Er det Afrika, Marokko, Algier?

Er De Neger?...

De Guiche (som har følt sin Maske).

Denne Maske...

Cyrano (lader, som han blev roligere).

Nei, hvad er det, De si'er?

Italien altsaa!... Genua?... Venedig, muligvis?

De Guiche (vil gaa forbi).

Jeg ventes af en Dame...

Cyrano (fuldkommen beroliget).

Saa er jeg i Paris!

De Guiche (smiler uvilkaarligt).

Den Fyr er ganske pudsig.

Cyrano.

De ler?

De Guiche.

Ja, af Dem;

Men flyt Dem saa!

Cyrano (glad).

Paris! Jeg er altsaa faldet hjem!

(Ganske tilfreds, smilende og børstende Støvet af, idet han hilser.)

Jeg kom med den sidste Ildkugle, maa De vide;

Jeg er støvet af Æther, især paa denne Side;

Mine Øine er fulde af Stjernegrus med mer;

Der sidder lidt Planetskind paa min Spore, som De ser,

Og — vent! — paa mit Ærme: et Komethalehaar!

(lader, som han pustede noget bort fra Ærmet).

De Guiche (rasende).

Saa skal da...

Cyrano

(strækker, i det Øieblik De Guiche vil forbi, sit Ben i Veien for ham, som for at vise ham noget, og stanser ham).

Jeg har Mærker i min Læg og mit Laar

Af den store Bjørns Tænder. For at undgaa Krebsens Klo

Satte jeg mig i Vægten — aa, hvor Tvillingerne lo! —

(peger opad.)

Man kan se, hvad jeg veier; den har holdt op at slingre.

(hindrer ham lynsnart i at slippe forbi, idet han holder ham fast ved en

Knap i hans Vams.

Hvis De klemmer min Næse imellem Deres Fingre,

Sprøiter der Mælk...

De Guiche.

Hvad? Mælk?

Cyrano.

Mælk fra Mælkeveien, ja!

De Guiche.

Gaa til Helved!

Cyrano.

Det er Himlen, jeg netop kommer fra.

(lægger Armene overkors.)

En mærkelig Reise! Tænk Dem, hvad jeg saa:

Om Natten trækker Sirius Nathue paa.

(gemytlig.)

Den lille Bjørn er arrig, men det varer sjælden længe.

(smilende.)

Jeg faldt tvers gennem Lyren og knækked fire Streng.

(stolt.)

Jeg skriver en Bog om det Hele meget snart;

Og det gyldne Stjernestøv, jeg har samlet paa min Fart,

Skal bruges, naar jeg sender den i Trykken med Tiden,

Til Forgyltning paa Snittet og til Stjerner under Siden.

De Guiche.

For Djævlén, jeg vil...

Cyrano.

Ja, jeg veed godt, hvad De vil.

De Guiche.

Hvad behager...

Cyrano.

De vil vide, hvordan det gaar til

Deroppe paa Maanen, — om dens kuglerunde Krop

Er beboet...

De Guiche (rasende, brøler).

Nei, for Fanden!

Cyrano.

Naa! Hvordan jeg kom derop?

Jeg klarede Problemet med min egen Hjernes Kræfter.

De Guiche (fortvivlet).

Han er gal!

Cyrano.

De forstaar: jeg har ikke lavet efter
Regiomontanus' Ørn, ikke heller plagieret
Archytas' Due...

De Guiche.

Manden er gal, — men har studeret!

Cyrano.

Jeg brugte ikke Noget af, hvad man forhen saa.

De Guiche

(er sluppen forbi og gaar hen mod Roxanes Dør).

Cyrano

(følger ham, rede til at gribe fat i ham).

Jeg opfandt sex Methodeder at gjøre Turen paa.

De Guiche (vender sig forbauset).

Sex!

Cyrano (med Tungefærdighed).

For det første kan jeg fylde nogle Flasker
Med Morgendug, — den Slags, hvori Alferne sig vasker,
Klæde mig nogen af, binde Flaskerne om Livet
Og sætte mig i Solen; saa er det nemlig givet,
At naar den zarte Dug suges op af Solens Flamme,
Maa Flaskerne og jeg gaa tilveirs med det Samme!

De Guiche

(gjør overrasket et Skridt hen mod Cyrano).

Det var kun én Methode.

Cyrano

(gaar baglængs* for at faa ham over til den modsatte Side).

Saa kunde jeg dernæst

Til Brug for Ekspursionen opsamle lidt Blæst

Ved at fortynde Luften i en Cedertræsballon
Med et hulslebet Brandspeil af Keglefaçon.

De Guiche (gjør endnu et Skridt).

Nummer to!

Cyrano (stadig vigende).

Eller tænk Dem en Fyrværker-Mekanik:

En uhyre Staaftjær med Bøjler af Blik,
Som ved en Explosion af Krudt og Salpeter
Slynger En lige lukt ud i Verdensrummets Æther.

De Guiche

(følger ham, uden at lægge Mærke dertil, tællende paa sine Fingre).

Nummer tre!

Cyrano.

Da jo Røg stiger opad i Hast,
Kan man fylde en Ballon med Røg — og hænge fast!

De Guiche

(samme Spil, mer og mer forbauset).

Nummer fire!

Cyrano.

Da Luna efter Sagnet holder af
At suge Oxemarv til sig, — indsmører man sig brav!

De Guiche (forbløffet).

Nummer fem!

Cyrano.

Man griber fat i en Jernskives Rand
Og slynger en Magnet saa høit, som man kan.
Magneten trækker Jernet, og i Kraft af dens Kræfter
Farer den, som holder i Jernskiven, efter;
Man naa'r Magneten, kaster den i Veiret igjen,
Og kommer successivt, hvor man ønsker sig hen.

De Guiche.

Nummer sex! — Imposant! — Jeg kan tænke mig Dem
flyvende!

Men hvilken Maade valgte De?

Cyrano.

Jeg valgte en syvende!

De Guiche.

Guds Død! Hvordan var den?

Cyrano.

Solid og elegant!

De Guiche.

Jeg finder dette her overmaade interessant!

Cyrano

(efterligner Havbruset med mystiske Bevægelser).

Uhu! Uhu!

De Guiche.

Hvad er det?

Cyrano.

Kan De gjettede det?

De Guiche.

Nei!

Cyrano.

Det er Floden, som stiger... Jeg begav mig paa Vei
Til Havet en Aftenstund, da Maanen trak Vand,
Tog mig et Bad og satte mig paa Strandbreddens Sand.
Da Haaret, som De véd, holder sig længe vaadt,
Fløi jeg, med Ho'det forrest, i Veiret let og flot;
Jeg svæved som en Engel høit, høit i det Blaa,
Da følte jeg et Stød!... Og saa'...

Cyrano de Bergerac.

De Guiche

(revet med af Nysgjerrighed, sætter sig paa Bænken).

De saa'?...

Cyrano.

Jeg saa'...

(Med sin naturlige Stemme.)

At Kvarteret var ude! — Gaa nu kun ind i Huset!
Vielsen er besørget.

De Guiche (farer op).

Er jeg gal? Er jeg beruset?

Denne Stemme?

(Døren aabnes; Lakaier kommer, bærende tændte Kandelabrer. Lys.)

Cyrano

(tager sin nedkrampede Hat af).

De Guiche.

Denne Næse?... Cyrano! —

Cyrano (bukker).

Deres Tjener!

De har lige byttet Ringe. Der kommer vore Venner!

De Guiche.

Hvem dér?

(Han vender sig. — Tableau. Bag Lakaierne Roxane og Christian med hinanden i Haanden. Kapucineren følger dem, glad smilende. Ragueneau bærer ogsaa en Fakkell. Duennaen slutter Toget, forskrækket, i Natdragt.)

De Guiche.

Roxane!

(opdager Christian.)

Og dér...? —

(bukker beundrende for Roxane.)

— De er vittig, som bekendt!

(til Cyrano.)

Min Kompliment for Deres mekaniske Talent!

Deres Beretning før kunde stanse en Trop
 Af Helgener ved Paradisets Port. Skriv den op!
 Den bør trykkes i en Bog, før den atter er glemt.

Cyrano (bukker).

Det Raad skal jeg følge; jeg lover det bestemt!

Kapucineren

(peger paa de to Elskende og ryster tilfreds sit store hvide Skjæg).
 En ædel Pagt, min Søn, har De her bragt i Stand.

De Guiche

(tilkaster ham et isnende Blik).

Ja vist.

(til Roxane.)

Madame! tag Afsked med Deres Ægtemand!

Roxane.

Hvorfor!

De Guiche (til Christian).

Regimentet forlader nu Paris.

Stød til det!

Roxane.

Før at drage i Krig?

De Guiche.

Naturligvis!

Roxane.

Men Junkerne skal ikke i Krig!

De Guiche.

Jo, ved Gud!

(trækker Papiret, som han tidligere har gjemt, frem.)

Her er Ordren!

(til Christian.)

Vil De, Baron, besørge den bragt ud!

Roxane (kaster sig i Christians Arme.)

Christian!

De Guiche (spottende til Cyrano).

Den Brudenat er ikke fuldt saa nær!

Cyrano (afsides).

Han tror, at den Tanke generer mig især!

Christian (til Roxane).

Endnu et Kys!

Cyrano.

Naa, kom nu! Vi maa skynde os, vi to.

Christian

(vedbliver at omfavne Roxane).

Det er haardt at slippe hende! Aa, du aner ikke...

Cyrano (søger at faa ham med).

Jo.

(Fra det fjerne høres Trommerne: en Marsch!

De Guiche

(som er gaaet op i Baggrunden).

Regimentet afmarscherer.

Roxane

(til Cyrano, idet hun holder fast paa Christian, som han stadig søger at trække med sig.

Jeg betror ham til Dem!

Lov mig, at De vil bringe ham rask og uskadt hjem!

Cyrano.

Jeg skal gjøre mit Bedste, men... love noget rigtig...

Roxane (samme Spil).

Lov mig, at han vil være fornuftig og forsigtig!

Cyrano.

Jeg skal prøve, men...

Roxane (samme Spil).

Og sørg for, saa godt det gaar an,
At han ikke forkøler sig!

Cyrano.

Jeg skal gjøre, hvad jeg kan,
Men...

Roxane (samme Spil).

At han er mig tro!

Cyrano.

Det vil han sikkert være,
Men jeg...

Roxane (samme Spil).

Og skriver ofte!

Cyrano (energisk).

Det lover jeg, paa Ære!

Tæppet falder.

FJERDE AKT.

JUNKERNE FRA GASCOGNE.

Den Stilling, som Carbon de Castel-Jaloux' Kompagni holder ved Arras' Beleiring. I Baggrunden et Brystværn, hvorfra Scenen falder skraat af bagefter i hele sin Bredde. Hinsides ser man den flade Horizont: det med Beleiringsapparater bedækkede Land.

Arras' Mure og en Silhuet af dens Tage mod Himlen meget langt borte. — Telte; spredte Vaaben; Trommer o. s. v. — Dagen er ifærd med at gry. Rødgult Lys i Øst. — Skildvagter med Mellemrum. Leirbaal. —

Indhyllede i deres Kapper sover Junkerne fra Gascogne. Carbon og Le Bret vaager. De ere meget blege og meget udmagrede. Christian sover blandt de andre, i sin Kappe, i Forgrunden; hans Ansigt belyst af Skinnet fra et Baal. Taushed.

FØRSTE SCENE.

Christian. Carbon de Castel-Jaloux. Le Bret. Junkerne. (Senere) Cyrano.

Le Bret.

Det er frygteligt.

Carbon.

Vort Forraad er tomt.

Le Bret.

Fanden gale ...!

Carbon

(gjør Tegn, at han skal tale sagte).

Band sagte! Du vækker dem ...

(til Junkerne.)

Sov! Sov!

(til Le Bret.)

... med din Tale.

At sove er at spise.

Le Bret.

Det hjælper ikke den,

Som lider af Søvnløshed.

(Man hører Skud i det fjerne)

Carbon.

Nu skyder de igjen!

De vækker mine Børn!

(til Junkerne, som løfter Hovederne.)

Sov!

(De lægger sig igjen. Skud nærmere.)

En Junker (kaster sig urolig).

Igien! Guds Død og Plage!

Carbon.

Det er kun Cyrano; nu kommer han tilbage.

(De løftede Hoveder dukker atter ned.)

En Vagt (udenfor).

For Djævelen, hvem dør?

Cyranos Stemme (udenfor).

Bergerac!

Skildvagten (paa Brystværnet).

For Djævelen, staa!

Hvem dør?

Cyrano

(kommer tilsyne over Brystværnets Rand).
Bergerac, Idiot!

(Han stiger ned.)

Le Bret

(gaar ham urolig imøde).

Pas dog paa!

Cyrano

(gør Tegn, at han Ingen maa vække.)

Vær stille!

Le Bret.

Er du saaret?

Cyrano.

Jeg har sagt det saa tit:

De skyder feil om Morgnen.

Le Bret.

Det gaar dog for vidt!

Forat sende de Breve har hver Morgen du vovet ...

Cyrano (stanser ved Christian).

Han skulde skrive ofte; det véd du, jeg har lovet.

(Han betrakter ham.)

Han sover. Han er bleg. — Hvis hans Elskede vidste,
At han sulter ihjel ... Men — smuk til det sidste!

Le Bret.

Gaa hen og sov!

Cyrano.

Lad vær' med at brumme, min Ven!

Jeg listed gjennem Spaniernes Linier igjen

Paa det Sted, hvor jeg véd, de er drukne hver Nat.

Le Bret.

Kan du ikke en Dag faa lidt Fødemidler fat?

Cyrano.

Man kan ikke ha' Bagage paa et Togt af den Art.
Men saa' jeg ret, saa tror jeg, vi alle meget snart
Faar Mad eller Ende paa det Hele ...

Le Bret.

Fortæll!

Cyrano (undvigende).

Vi faar se! Det kan være, jeg saa' feil alligevel.

Carbon.

Beleirere, som sulter! Det er nydeligt!

Le Bret.

Ja vist,

Den Komedie, vi spiller her, er temmelig trist.
Vi beleirer Arras af alle Livsens Kræfter;
Saa kommer den Infant og beleirer os bagefter!

Cyrano.

Der kommer nok en Franskmand og beleirer ham igen.

Le Bret.

Det er slet ikke morsomt!

Cyrano.

Oho!

Le Bret.

Saa gaar du hen

Hver Dag og risikerer dit Liv for ...

Cyrano.

Aa pyt!

Le Bret.

... For et Brevs Skyld.

Cyrano

(gaar hen mod Teltet).

Le Bret.

Hvad vil du?

Cyrano.

Jeg vil skrive et nyt!

(Han løfter Forhængen tilside og gaar ind).

ANDEN SCENE.

De forrige uden Cyrano.

(Det er blevet lysere. Rødtligt Morgenskaer. Arras' Taarne gløder i Horisonten. Man hører et Kanonskud, umiddelbart efterfulgt af Trommehvirvler tilvenstre i det fjerne. Andre Trommer nærmere. Trommehvirvler snart nærmere, snart fjernere, ligesom gennemløbende hele Leiren fra venstre til høire. Larm af Reveillen. Fjerne Kommandoraab.)

Carbon (med et Suk).

Reveillen!

Junkerne

(rører sig i deres Kapper og vikler sig ud af dem).

Carbon.

Den nærende Søvn er nu omme!

Jeg véd, med hvilke Ord de vil hilse Dagens Komme.

En Junker (reiser sig over Ende).

Jeg er sulten!

En anden.

Jeg dør!

Alle.

Aa! Aa!

Carbon.

Naa, reis Jer, Venner!

Tredie Junker.

Jeg kan ikke gaa!

Fjerde Junker.

Og jeg kan ikke røre mine Hænder!

Første Junker

(speiler sig i sit Harnisk).

Min Tunge er gul som en hollandsk Ost!

Anden Junker.

Hold op!

En Ost for mit Adelsskjold! Guds Død, jeg sagde Top!

Fjerde Junker.

Faar jeg ikke snart noget, hvorved min Sult kan stilles,
Saa gaar jeg til Ro i mit Telt — som Achilles!

Tredie Junker.

Brød! Brød!

Carbon

(gaar hen til Cyranos Telt, med halv Stemme).

Cyrano!

Flere Junkere.

Vi kreperer! — Vi dør!

Carbon

(stadig med halv Stemme ved Teltets Indgang).

Kom! Skynd dig! Du alene kan faa dem i Humør!

Kom ud og stram dem op!

Anden Junker

(farer løs paa første, som tygger paa noget).

Hvad tygger du paa?

Første Junker.

Lidt Blaar, som er indsmurt i Fedt for at faa
Kanonaxen pudset! Det hjælper altid lidt.
Og saasom vi ikke har Overflod af Fedt ...

Femte Junker (kommer).

Jeg har jaget ...

Sjette Junker (kommer).

Jeg har fisket fra inat Klokken tre.

Alle

(springer op og omringer de ny-ankomne).

Hvad fik I? — En Lax? — En Fasan? — Lad os se! —

Femte Junker.

En Spurv!

Sjette Junker.

En Karudse!

Alle (fortvivlede).

Vor Taalmodighed er omme!

Nu kan vi ikke længer!

Carbon.

Cyrano, du maa komme!

(Det er nu blevet Dag.)

TREDIE SCENE.

De forrige. Cyrano.

Cyrano

(træder rolig ud af Teltet med en Pen bag Øret og en Bog i Haanden).

Hvad godt?

(Taushed. Til første Junker.)

Hvilket gyseligt Ansigt du skær'!

Første Junker.

Der er noget, som dingler mig mellem mine Knær.

Cyrano.

Hvad er det?

Første Junker.
Min Mave!

Cyrano.
Det er ligedan her!

Første Junker.
Generer det dig ikke?

Cyrano.
Nei, jeg finder, det klær!
Anden Junker.

Mine Tænder er som Syle!

Cyrano.
Saa er de ikke krumme!

Tredie Junker.
Min Mave er hul!

Cyrano.
Vi kan bruge den til Tromme.

Fjerde Junker.
Mit Hoved er fyldt af en Klump, der snurrer om.

Cyrano.
Hvad Fanden gjør det saa, at din Mave er tom?

Anden Junker.
Noget Spiseligt! En Bid! Kun lidt Fedt!

Cyrano
(tager hans Hat af og præsenterer ham den).
Klem paa Maden!

Femte Junker.
Hvor finder man noget, man kan sluge?

Cyrano
(kaster Bogen, han har i Haanden, hen til ham).
Iliaden!

Sjette Junker.

Kardinalen i Paris han fraaser, som han vil.

Cyrano.

Han bør skikke dig lidt Varmt.

Sjette Junker.

Og lidt Drikkelse til!

Cyrano.

Hr. Richelieu! Bourgogne! Men skynd Dem! Vi har Hast!

Femte Junker.

Lad ham sende en Pater!

Cyrano.

Det blev »den fulde Last«!

Anden Junker.

Nei, vi døier for meget!

Cyrano.

Og fordøjer for lidt.

Første Junker

(trækker paa Skulderen).

Bestandig disse Ordspil!

Cyrano.

Ja, Ordet er frit!

Jeg haaber, jeg en Aften under Himlens Purpurtag

Kan dø med et Ordspil for en hæderlig Sag.

For en værdig Fjendes Haand er det herligt at falde,

Mærket af det ædleste Vaaben af alle;

At dø paa Ærens Mark, uden Feber og Flæben

Med en sleben Spids i Brystet og et slebent Ord paa Læben!

Alle.

Vi er sultne!

Cyrano

(lægger Armene overkors).

Skal vi nu ha' den Jamren igjen?

Kom her, Bertrandou, med din Fløite, gamle Ven!
 Træk den frem af dens Hylster og spil en af de ægte
 Melodier for den Bande af graadige Knægte!
 Disse gamle Melodier, der bevæger vort Sind
 Og lister sig saa sagselig i Hjerterne ind
 Som en Søsters bløde Haandtryk, som en elskelig Spøg,
 Toner, som glider gennem Luften, lig den Røg,
 Der stiger fra de hjemlige Hytters Arnebaal,
 Toner, med Klang som af vort landlige Maal!

Bertrandou

(sætter sig og gjør sin Fløite i Stand).

Cyrano.

Lad din krigerske Fløite et Øieblik glemme
 Sin daglige Dont og kalde med sin Stemme
 I en Hyrdemenuet paa de Dage fra før,
 Da den ikke var af Ibenholt, men kun et simpelt Rør!
 Lad den undres ved Tonerne og kjende deri
 Sin landlige og fredelige Barndoms Poesi!

Bertrandou

(begynder at spille en Folkemelodi fra Languedoc).

Cyrano.

Gascognere, lyt efter! ... Denne skælvende Sang
 Er ikke Krigens Hvinen, men Skovskalmeciens Klang.
 Lyt! Kjender I de Toner, som dirrer blødt og længe?
 Det er Gedehyrdens Fløite i vore grønne Enge.
 Det er Dalen, Skoven, Sletten, med Tue ved Tue,
 Den solbrændte Hyrdedreng med sin røde Hue,

De stille, lune Aftner langs Bredden af Dordogne,
Gascognere, lyt efter! Det er hele Gascogne!

(Alle Hovederne have bøiet sig, alle Øine dremmer. Og Taarer bliver i
Smug tørret bort med Bagen af et Ærme eller Hjørnet af en Kappe.)

Carbon

(sagte til Cyrano).

Du faar dem til at græde!

Cyrano.

Af Hjemvé! ... Den Smerte

Er ædlere end Sulten; den sidder i vort Hjerte!

Deres Onde skifter Plads; det tror jeg, er sundt.

Det er ikke længer Maven, hvori de har ondt.

Carbon.

Men naar du gjør dem røtte, saa svækker du dem blot.

Cyrano

(giver Trommeslageren Tegn til at nærme sig).

Vær rolig! De har Helten i Blodet ligegodt.

Der behøves ikke andet end ...

(Han giver et Tegn. Trommen hvirvler.)

Alle

(farer op og griber deres Vaaben).

Hvad er der! Hov! Hei!

Cyrano (smilende).

En eneste Trommehvirvel, mer behøves ei,

Saa flygter hvert Minde, om det er nok saa smukt;

Hvad Fløiten kalder frem, jager Trommen paa Flugt.

Første Junker

(ser mod Baggrunden).

Der kommer Hr. de Guiche!

Alle (mumlende).

Aa! ...

Cyrano (der).

Han hilses med Henrykkelse!

Anden Junker.

Han kjeder os.

Første Junker.

Han bærer en Knipling af den Tykkelse
Ovenpaa sit Harnisk, — en splinternye Mode!

Tredie Junker.

Linned paa Staal! ... Det er Fanden til Methode!

Første Junker.

Den har vel sin Mening, — men Meningen er dunkel.

Anden Junker.

Han er stadigvæk Hofmand!

Tredie Junker.

Og Neveu af sin Onkel!

Carbon.

Han er dog Gascogner!

Første Junker.

Men ikke af de ægte!

Gascognerne er gale, — ja, det kan Ingen nægte.
En fornuftig Gascogner er et meget farligt Dyr!

Le Bret.

Han er bleg.

Anden Junker.

Han er sulten som en anden stakkels Fyr!
Men saasom hans Kyrads er forgyldt som en Ramme,
Præsenterer han sin Mave-Svindstot i Solens Flamme.

Cyrano (ivrig).

Lad, som I intet feiler! Kort! Piber i en Fart!
Kast Terninger og ryg!

Alle

(giver sig hurtig til at spille Kort og Terninger paa Trommer, Skamler, Tornystre og paa Jorden paa de udbredte Kapper. De tænder deres Tobakspiber.)

Cyrano.

Jeg vil læse i Descartes!

(Han spadserer frem og tilbage og læser i en lille Bog, som han trækker op af Lommen. — Tableau. — De Guiche kommer. Alle synes beskæftigede og tilfredse. Han er meget bleg. Han gaar hen mod Carbon.)

FJERDE SCENE.

De forrige. De Guiche.

De Guiche (til Carbon).

Godmorgen!

(De iagttager hinanden. Afsides med Velbehag.)

Han er grøn!

Carbon (ligesaa).

Han er et vandrende Skelet!

De Guiche

(betragter Junkerne).

Er det de Herrer Spottere? . . . Ifald jeg har hørt ret,
Har De, mine Herrer, i den senere Tid
Exerceret paa mig Deres junkerlige Vid.
Mit Navn og min Færd bliver overøst med Dadel
Af Fattighus-baroner og Kvægdriver-adel.
Man kalder mig en Hofsnog, en Modebajads,
Fordi jeg bærer Kniplinger over mit Kyrads.

Man synes at betragte den Sætning som sikker,
 At Ingen er Gascogner, naar han ikke er Tigger.
 (Taushed. Man ryger. Man spiller videre.)
 Skal jeg lade Kaptainen straffe Dem? — Aa nei!

Carbon.

At straffe eller ikke kommer ganske an paa mig!

De Guiche.

Se se!

Carbon.

Jeg har betalt hver en Mand paa dette Sted.
 Jeg lystrer kun de Ordre, som Krigen fører med.

De Guiche.

Ja, ja; lad saa være.

(Til Junkerne.)

Jeg foragter Deres Spot.

Hvordan jeg gaar mod Fjenden, véd Alle meget godt.
 De har hørt om Bataillen igaar; den var drøi;
 Jeg stilled mig i Spidsen for min yderste Fløi
 Og førte den mod Spanierne med Kaarden i Haand;
 Jeg kasted dem tre Gange.

Cyrano

(uden at se op fra sin Bog).

Samt Deres hvide Baand!

De Guiche

(overrasket og fornøjet).

Naa, det véd De ogsaa. — Jeg svinged med min Flok
 For at samle og ordne den til det tredie Choc,
 Da en Skare, som flygted, fik revet mig afsted
 Ind under Fjendens Linie; jeg maatte følge med;
 Jeg var nær blevet fangen og i saa Fald ogsaa skudt.
 Da fik jeg et Indfald: jeg løste resolut

Det hvide Baand, som røbed min militære Rang,
 Og kasted det paa Jorden; jeg dukked mig og sprang,
 Kom klar af de Spanske og slap saa ubemærket
 Tilbage til min Deling, fik den samlet, forstærket
 Og førte den paany imod Fjenden med Ære!
 — Hvad siger De til det?

(Junkerne lader; som de ikke hørte efter; men Kortene og Terningbægrene
 bliver staaende stille i Luften, Røgen holdes tilbage i Mundene: For-
 ventning.)

Cyrano.

At Kong Henrik den fjerde,
 Om Døden havde staaet ham for Øie rent og klart,
 Han havde aldrig sluppet sin hvide Standart!

(Taus Glæde. Kortene falder; Terningerne slaas i Bordet; Røgen slippes ud.)

De Guiche.

Men Krigspudset lykkedes.

(Spænding som før.)

Cyrano.

En Gascogner bør blive,
 Naar han kan faa den Ære at benyttes som Skive.

(Kort, Terninger, Røg slippes løs som før med stigende Tilfredshed.)

Hvis jeg havde set, da De kasted Deres Baand,
 — Ja, for den Forskjel er der paa min og Deres Aand, —
 Jeg havde grebet Baandet og baaret det for Spøg.

De Guiche.

Gascogner-Praleri!

Cyrano.

Praleri? . . . Saa forsøg!

Bring det hid! Lad mig laane det! Og førend Sol gaar ned,
 Skal jeg bære det mod Fjenden i forreste Geled!

De Guiche.

Et snildt Gascogner-Tilbud! — Som om De ei forstaar,
At det ligger derude, hvor Kugleregnen slaar,
Under Spaniernes Kanoner, ja, mellem dem næsten,
Og at ingen kan hente det.

Cyrano

(trækker et hvidt Skærf op af Lommen og rækker ham det).

Her er det forresten!

(Taushed. Junkerne kvæler deres Latter i Kortene og Tærningbægrene.
De Guiche vender sig og betragter dem: øieblikkelig gjenoptager de med
dyb Alvor deres Spil; en af dem sloiter ligegyldigt Melodien fra før).

De Guiche (tager Skærfet).

Mange Tak. Giv kun hid! Det kan bruges bekvemt

Til at sende et Signal . . . som jeg nær havde glemt.

(Han gaar op paa Brystværnet og vinker flere Gange ud mod Baggrunden
med Skærfet.)

Alle.

Hvad er der?

Skildvagten

(paa Brystværnet).

Nu løb han sin Vei, han dernede!

De Guiche (kommer tilbage).

En bestukken spansk Spion, som har tjent os allerede

Fortrinligt flere Gange! De Bud, han bringer Fjenden,

Aftaler han og jeg, forstaar De, forinden.

Derved styrer vi stundom de Skridt, de vælger hist.

Cyrano.

En Slyngel!

De Guiche

(binder skødesløst Skærfet om)

Som gjør Nytte! . . . Hvad var det nu . . . Ja vist,

Jeg vilde fortælle Dem en Nyhed. — Inat

Har Marechallen hemmelig Leiren forladt;

Han er draget mod Vest, mod Dourlens, for at støde
 Til Kongens Marketendere og skaffe Hæren Føde.
 Men for at kunne slippe tilbage uden Fare,
 Har han maattet tage med sig saa talrig en Skare,
 At hvis Spanierne fandt paa at gjøre Angreb idag,
 Da Leiren er saa blottet, var det en mislig Sag.

Carbon.

Men de aner vel Intet?

De Guiche.

De véd det ganske vist.

Vi kan vente dem paa Timen.

Carbon.

Hvad nu!

De Guiche.

Jeg erfo'r

Det Hele af Spionen. Saaledes faldt hans Ord:
 »Jeg kan sørge for, at Angrebet sker, hvor De vil;
 De kan selv bestemme Stedet; saasnart De siger til,
 Mælder jeg mine Folk, at det Punkt har svag Besætning!«
 Jeg svared ham: »Gaa udenfor Leiren i den Retning!
 Pas nøie paa Fronten langs med den hele Dal,
 Og lad dem storme dèr, hvor De ser mit Signal!«

Carbon (til Junkerne).

Gjør Dem rede, mine Herrer!

Alle

(op! Støi af Kaarder, som spændes paa).

De Guiche.

Om en Time staar Slaget!

Første Junker.

Naa, saa haster det jo ikke.

Alle

(sætter sig igjen. Spillet begynder paany).

De Guiche (til Carbon).

Før Stillingen er taget,

Maa Marechallen være her.

Carbon.

Og derfor?

De Guiche.

Maa De slaas

Til sidste Mand.

Cyrano.

Ah, saadan! De hævner Dem paa os...?

De Guiche.

Jeg indrømmer villig: hvis jeg ynded Dem mer,
Saa havde jeg vel ikke valgt Stedet netop her;
Men da De er de bedste Soldater, som kom hid,
Saa tjener jeg min Konge og min Hævn paa samme Tid.

Cyrano.

Tillad mig at bringe Dem min hjærteligste Tak.

De Guiche.

Man siger, én af Jer holder hundred i Skak.

Nu gjælder det. Lad Verden nu se, hvortil De du'r!

(Han gaar op mod Baggrunden med Carbon).

Cyrano (til Junkerne).

Gascognes Skjold bar hidtil i Guld og Azur

Sex Felter, mine Herrer! Lad os med freidigt Mod

Forøge dem med ét, som vi maler med Blod!

(De Guiche taler dæmpet i Baggrunden med Carbon. Der uddeles Ordre.
Modstanden forberedes. Cyrano gaar hen til Christian, der staar ubevæge-
lig med korslagte Arme.)

Cyrano

(lægger Haanden paa hans Skulder).

Christian?

Christian

(ryster paa Hovedet).

Roxane!

Cyrano.

Ak, Ven!

Christian.

Hvis jeg blot kunde sende

Mit Farvel i et Brev, førend Alt er til Ende!

Cyrano.

Jeg aned, at dette vilde komme maaske;

(trækker et Brev frem af sin Vams.)

Her har jeg dit Farvel ...

Christian.

... Lad mig se! ...

Cyrano.

Vil du se? ...

Christian.

Ja vist!

(Han aabner Brevet og læser; studser pludselig.)

Hvad er dette? ...

Cyrano.

Hvad er der?

Christian.

Denne Plet?

Cyrano

(tager hastigt Brevet igjen og betragter det med en tilsyneladende tro-skyldig Mine).

En Plet?

Christian.

Det er en Taare!

Cyrano.

En Taare? ... Du har Ret! —

En Digter gribes stundom af sit Digt. Dette Brev
Var saa rørende ... Jeg tror, jeg har grædt, mens jeg skrev.

Christian.

Du har grædt?

Cyrano.

Ja, forstaar du ... at dø er ikke svært,
Men at skilles for bestandig fra det, man har kært ...
Jeg véd jo, at jeg aldrig ...

Christian

(ser paa ham).

Cyrano.

at vi aldrig ...

(hurtigt.)

at du ...

Christian

(river Brevet fra ham).

Kom!

Giv mig Brevet!

(Man hører Støi fjernt i Leiren.)

En Vagts Stemme (udenfor).

Hvem dér? — For Satan, holdt! Vend om!

(Geværskud. Støi af Stemmer. Bjælder.)

Carbon.

Hvad er der?

Vagten

(oppe paa Brystværnet).

En Vogn!

(Man strømmer til for at se).

Raab.

Her i Leiren! — Hvad er hændt? —

Den kommer fra Fjenden! — For Djævlén, skyd! — Nei,
 vent!

Nu raaber Kusken noget! — Hvad raaber han?

Enkelt Stemme

Det lød:

»I Kongens Tjeneste!«

(Alle er komne op paa Brystværnet og ser ud. Bjælderne nærmer sig.)

De Guiche.

Hvad, i Kongens? Guds Død!

(Alle kommer frem paa Scenen og stiller sig paa Linie)

Carbon.

Hatten af!

De Guiche (i Kulissen).

Gaa tilside, I dér! Gjør Veien fri,

At Vognen kan svinge med Værdighed forbi!

(Vognen kører ind i Trav. Den er bedækket med Støv og Dynd. Vindusforhængene trukket for. To Lakaier bagpaa. Den standser.)

Carbon (kommanderer).

Rør Trommen!

(Trommehvirvel. Alle Junkerne staar med blottede Hoveder.)

De Guiche.

Slaa Trinbrædtet ned!

(To Mænd springe til. Døren aabnes.)

Roxane

(springer ud af Vognen).

Goddag!

(Lyden af en Kvindestemme retter som et Lyn alle de nedbrudte Skikkelser.
 — Stum Forbauselse.)

FEMTE SCENE.

De forrige. Roxane.

De Guiche.

Hvordan?

Er De i Kongens Tjeneste?

Roxane.

Kong Amors! Hans Land

Er hele den vide Verden!

Christian

(styrter hen til hende).

Du her, Roxane!

Roxane.

Ja, Tiden

Blev mig for lang.

Christian.

Hvorfor?

Roxane.

Jeg skal sige dig det siden.

Cyrano

(som ved Lyden af hendes Stemme har staaet som fastnaglet, ubevægelig,
uden at turde se paa hende).

Skal jeg se hende atter!

De Guiche.

De kan ikke blive her!

Roxane (muntert).

Jo vist, jo vist! — Aa, laan mig den Tromme! Sæt den dér!

(Hun sætter sig paa en Tromme, som skydes frem.)

Jeg takker! — Der blev skudt paa min Vogn fra den Kant;

(stolt.)

En Patrouille! — — Den ligner et Græskar, ikke sandt?

Som den i Æventyret med to Rotter som Lakaier!

(kysser paa Fingeren ad Christian.)

Goddag! — —

(ser paa dem alle.)

I ser ud, som I tvivled om vor Seir!

— Der er langt til Arras!

(opdager Cyrano.)

Se, se! Vel mødt igjen,

Hr. Fætter!

Cyrano (gaar frem).

Men hvordan har ...

Roxane.

Hvordan jeg fandt herhen?

Den Ting er meget simpel. Jeg fulgte Jeres Spor
Gjennem plyndrede Byer, over nedtrampet Jord.
Et frygteligt Skue! Man tror knap, hvad man ser.
Hvis I tjener Jer Konge, Godtfolk, paa den Manér,
Saa er min Konge bedre.

Cyrano.

I Herrens Navn, Kusine,
Hvorfra er De dog kommet?

Roxane.

Fra Spanierne!

Første Junker.

Den Mine,

Hvormed hun siger »Spanierne«! —

Anden Junker.

Hun holder os for Nar!

De Guiche.

Hvordan slap De gennem deres Linie? — Forklar!

Le Bret.

Det er jo rent umuligt!

Roxane.

Umuligt? Aa nei!

Jeg kjørte simpelthen med min Vogn den lige Vei;
Og kom der en Hidalgo, af dem i tragisk Stil,
Saa smilede jeg til ham med mit sødeste Smil.
Spanierne er galante og laaner villig Øre
Til en Dame, som beder, — og saa lod de mig kjøre!

Carbon.

Deres Smil var et Pas, det kan jeg godt forstaa!
 Men hændte det aldrig, naar Fjenden Dem saa,
 At man spurgte, hvor De agted Dem hen?

Roxane.

Jo, mange Gange!

Jeg svared: til min Elsker! — Da bukked for sin Fange
 Den alvorlige Spanier, lukkede min Karet
 Og fjerned med en Gestus — den skulde De ha' set!
 Den var en Konge værdig! — den blinkende Hær
 Af Bøsseløb, som peged imod mig fjern og nær,
 Mens, stolt af sit Ædelmod og stiv som en Væg,
 Med kneisende Hoved over Pibekravens Læg
 Han svinged i Luften Baretens hvide Fjer
 Og sagde med Gravrøst: »Sennorita, passér!«

Christian.

Men, Roxane ...

Roxane.

Ja, jeg sagde: min Elsker ... af List!
 Havde jeg sagt: min Mand — det forstaar du da vist, —
 Var jeg aldrig sluppet gennem.

Christian.

Men...

Roxane.

Min Ven, du er bedrøvet?

De Guiche.

Madame, De maa herfra!

Roxane.

Jeg?

Cyrano.

Strax!

Le Bret.

Ufortøvet!

Christian.

Ja!

Roxane.

Hvorfor?

Christian (forlegen).

Jo, fordi ...

Cyrano (ligesaa).

Fordi om tre Kvarter ...

De Guiche (ligesaa).

Eller fire ...

Carbon (ligesaa).

Kan det være ...

Le Bret (ligesaa).

Kan De muligvis ...

Roxane.

Jeg ser,

I skal slaas? Nu, saa bliver jeg!

Alle.

Nei! Nei!

Roxane.

Han er min Mand!

(kaster sig i Christians Arme.)

Lad dem dræbe os sammen!

Cyrano.

Nei, nei, det gaar ei an!

Christian.

Dine Øine er som Ild!

Roxane.

Jeg skal sige dig Grunden.

De Guiche (fortvivlet).

Det er den visse Død!

Roxane (vender sig).

Hvad siger De?

Cyrano.

Og Stunden

Er nær!

Roxane (til de Guiche).

De vil gjøre mig til Enke. Jeg forstaar!

De Guiche.

Jeg sværger ...

Roxane.

Nei, jeg bliver! Det, som nu forestaar,

Det morer mig!

Cyrano.

Précieusen er blevet Héroïne!

Roxane.

Ja, Hr. de Bergerac, jeg er Deres Kusine.

Første Junker.

Vi vil kjæmpe som Løver!

Roxane

(mer og mer opildnet).

Ja, Venner, tag fat!

Anden Junker (henrevet).

Den hele Leir dufter af Roser!

Roxane.

Denne Hat

Vil klæde mig i Slaget. Godt, at jeg tog den paa!

(ser paa de Guiche.)

Men det er vist paa Tiden, at Hr. Greven maa gaa;
 Man kunde let begynde.

De Guiche.

Nuvel, Madame, jeg gaar
 Forat se til Kanonerne. Et Ord endnu: De faar
 En Time til at komme paa bedre Tanker.

Roxane.

Godt!

De Guiche (gaar).

SJETTE SCENE.

De forrige uden de Guiche.

Christian (bedende).

Roxane! . . .

Roxane.

Nei!

Første Junker (til de andre).

Hun bliver!

Alle

(farer om mellem hverandre, gjør sig i Stand og fixer sig).

En Kam! — Et Speil! — Se blot,
 Min Vams er istykker! — En Naal! — En Svamp! — Lidt
 Vand! —

Dit Krøllejern! — Barberkniven! — Vask Jer, alle Mand!

Roxane

(til Cyrano, som fremdeles beder hende).

Jeg bliver, Hr. Fætter! Plag mig nu ikke mere!

Carbon

(efter at han som de andre har spændt Beltet om Livet, børstet sin Hat og sine Klæder, gjort sin Hattøjler i Orden og trukket Manschetterne frem, gaar frem og bukker ceremonielt for Roxane).

Da Sagen nu er afgjort, tør jeg saa præsentere
Et Par af disse Herrer af adeligt Blod,
Som skal have den Ære at dø for Deres Fod.

Roxane

(indvilliger ved at bøje Hovedet og venter, staaende, ved Christians Arm).

Carbon (præsenterer).

Baron de Peyrescous de Colignac!

Første Junker (bukker).

Madame!

Carbon (fortsætter).

Baron de Casterac de Cahuzac! — Vidame
De Malgouyre Esstressac Lèsbas d'Escarabiot!
Chevalier d'Antignac-Juzet! — Baron Hillot
De Blagnac-Saléchan de Castel Ortologne! —

Roxane.

Har De hver saa mange Navne?

Femte Junker.

Det er Skik i Gascogne!

Carbon (til Roxane).

Slip det Lommetørklæde! Tilgiv, jeg er saa fri!

Roxane

Hvorfor?

(aabner Haanden og lader sit Lommetørklæde falde).

(Hele Kompagniet gjør Mine til at springe frem for at tage det op.)

Carbon

(snapper det hastigt).

En Fane savned hidtil vort Kompagni.

Nu har vi den smukkeste i Leiren!

Cyrano de Bergerac.

Roxane (smiler).

Den er lille!

Carbon

(fæster Tørklædet paa sin Kaptainslandse).

Men til Gjengæld af Kniplinger!

Første Junker

(til de andre).

Ja, med Glæde jeg vilde

Gyde mit Blod i Støvet for denne Engels Fod,

Naar jeg havde blot saa meget i Maven som en Rod!

Carbon

(der har hørt ham, indigneret).

Fy! At tale om Mad i en saadan Dames Nærhed!

Roxane.

Men Leirluften tærer. Jeg har nu den Særhed,
At jeg hurtig bliver sulten; De véd, enhver har sin.
Vær saa venlig at bringe en Postei, Kjød og Vin!

(Forfærdelse.)

Første Junker.

Du gode Gud, hvorfra?

Roxane.

Fra min Vogn!

Anden Junker.

Hvad behager?

Roxane.

Jeg har en dygtig Kok, som véd, hvad der smager.
Betragt ham, mine Herrer! De kjender ham bestemt;
Han er ikke af den Slags, som saa let bliver glemmt.
Han varmer os Saucen og serverer: én, to, tre!

Junkerne

(farer hen til Vognen).

Ragueneau! — Bravo, Gamle!

Roxane

(følger dem med Øinene).

De Stakler!

Cyrano

(kysser hendes Haand).

Gode Fé!

Ragueneau

(staaende paa Bukken som en Markedskriger paa en offentlig Plads).

Mine Herrer!

Junkerne.

Bravo!

(De klapper i Hænderne.)

Ragueneau.

Spaniernes Pris bør vi forkynde.

Da de saa' saa megen Ynde, oversaa de — denne Tønde!

(Han langer et lille Likørtre ned, som modtages med stormende Bifalds-
raab.)

Cyrano

(sagte til Christian).

Christian, hør mig! ...

Ragueneau.

Og lokket af den kvindelige Gratie

Gik de glip af denne Postei; den er spækket med Asie!

(Spil som før. Krukken gaar fra Haand til Haand.)

Alle.

Bravo! Bravo!

Cyrano (som før).

Hør dog, Christian! ...

Ragueneau.

Mens Venus trak dem bort,
Slap Diana forbi dem med denne lille Hjort!
(Dyrestegen modtages som før med Jubel.)

Cyrano (som før).

Jeg maa tale med dig! ...

Roxane

(til Junkerne, som kommer frem, belæssede med Fødemidler).

Sæt det paa Jorden!

(Hun ordner Kuverterne paa Jorden, hjulpet af de to Lakaier, som fremdeles optræder med urokkelig Værdighed. Til Christian i det Øieblik, da Cyrano vil trække ham til Side).

Gjør dog Nytte!

(Christian kommer til for at hjælpe hende. Cyrano gjør en Bevægelse af urolig Bekymring.)

Ragueneau.

En Paafugl med Trøfler!

Første Junker

(kommer forpustet frem, idet han skærer sig et dygtigt Stykke Skinke).

Det gjør godt, naar man skal flytte

Til en bedre Verden snart, at faa Humøret stivet

Med en god Bid Mad i Skrutten ...

(retter sig hurtigt ved at se Roxane).

... om Forladelse ... i Livet!

Ragueneau

(langer Vognpuderne ned).

Disse Puder er stoppede med Vagtler!

(Spektakel. Puderne rives op. Latter. Jubel.)

Tredie Junker.

Sikken Smaus!

Ragueneau

(langer Flasken med Rødvín).

Rubin! . . .

(med hvid Vín).

Topas!

(nogle Krukker).

Og her et Par Krukker med Sauce!

Roxane

(kaster Cyrano en Dug over Hovedet).

Bred Dugen ud! Hop! Hop! Lad det gaa i en Fart!

Ragueneau

(langer en Vognlygte ned, som han har revet af).

Vognlygterne er fyldte med Frugt og andet Rart!

Cyrano

(dæmpet til Christian, mens de i Forening ordner Dugen).

Jeg maa tale med dig, Christian, og det for hver en Pris!

Ragueneau (mer og mer lyrisk).

Mit Piskeskafte her er en Pølse. Tag og spis!

Roxane

(skjænker Vín op og byder).

Guds Død, Kammerater! lad os vise denne Greve,

Vi la'r os ei gaa paa! — Gascognerne leve!

Og kommer Hr. de Guiche, faar han Ingenting med!

(gaar fra den ene til den anden).

Spis langsomt! Giv Dem Tid! Vi skal ikke strax afsted. —

Drik Dem en Slurk til Maden! — Hvorfor græder De?

Første Junker.

Af Glæde!

Roxane.

Rød eller hvid? — Lidt Brød til Hr. Carbon! — Tag dog
Sæde!

Aa, ræk mig den Tallerken, hvis det er Dem beleilig! —
Lidt Vildt? — Et Glas Champagne! — Tillad mig!

Cyrano

(som følger hende, belæsset med Tallerkener, hjælpende at byde om).

Hun er deilig!

Roxane

(gaar hen til Christian).

De spiser ikke?

Christian.

Nei!

Roxane.

Her er Kiks; de er lette.

Christian.

Aa, Roxane, hvorfor kom du?

Roxane.

Vent! Vent, til de er mætte!

Le Bret

(som er gaaet hen til Brystværnet for at række Vagten et Brød paa Spidsen af en Lanse).

Der kommer Grev de Guiche!

Cyrano.

Gjem Fade og Terriner,

Tallerkener, Krukker, Flasker! Og hold saa gode Miner!

Lad ham ikke mærke noget!

(til Ragueneau).

Rask! Spring op, Kammerat,

Paa Bukken! — Alt i Orden? —

(i et Øieblik er alt puttet ind i Teltene eller skjult under Klædningstykker, Kapper, Hatte. — De Guiche kommer hurtigt. Han standser pludselig og snuser. — Stilhed.)

De Guiche.

Her lugter delikat!

SYVENDE SCENE.

De forrige. De Guiche.

Første Junker (nynner ligegyldig).

Tra la la!

De Guiche (ser paa ham).

Hvad er det? De er ganske rød i Ho'det.

Første Junker.

Ingenting! — Naar Faren nærmer sig, kommer der Fart i
Blodet.

Anden Junker.

Bum, bum, bum!

De Guiche (vender sig).

Hvad behager?

Anden Junker (let beruset).

Det er kun en lille Sang.

De Guiche.

De er glad?

Anden Junker.

Ja, det morer mig, vi skal slaas engang.

De Guiche

(kalder paa Carbon forat give ham en Ordre).

Kaptein, jeg

(holder inde ved Synet af ham).

Hvad Fanden! De er ogsaa vel tilpas?

Carbon

(rød i Ansigtet, skjuler en Flaske paa Ryggen).

Aa ja!

De Guiche.

Jeg har beordret en Kanon paa denne Plads.

(peger ud i Kulissen).

Den kan være deres Folk til Gavn, naar det gaar løs.

Første Junker

(vipper frem og tilbage).

Hvor rørende opmærksomt!

Anden Junker

(smiler yndefuldt til ham).

Hvor udsøgt generøs!

De Guiche.

Jeg tror, de er forrykte!

(tørt).

Men da de neppe før

Har betjent en Kanon, saa pas paa, hvad de gjør,

Naar Kanonen slaar tilbage!

Første Junker.

Aa pyt!

De Guiche

(gaar rasende mod ham).

Vil De behage . . . !

Første Junker.

Gascognernes Kanoner slaar aldrig tilbage.

De Guiche

(tager ham i Armen og ryster ham).

De er drukken! . . . Af hvad? —

Første Junker (stolt).

Aa, af at lugte Krudtet!

De Guiche

(støder ham bort, trækker paa Skuldrene, gaar hen til Roxane).

Tør jeg spørge, Madame, hvad De saa har besluttet?

Roxane.

Jeg bliver!

De Guiche.

Fjern Dem!

Roxane.

Nei!

De Guiche.

De bør gjøre det.

Roxane.

Nei!

De Guiche.

Vel! Ræk mig en Musket!

Carbon.

Hvad...?

De Guiche.

Saa bliver ogsaa jeg!

Cyrano.

Godt sagt, Hr. de Guiche! Deres Mod er begyndt!

Første Junker.

Er De dog en Gascogner, trods Deres Kniplingspynt?

Roxane.

Men.....

De Guiche.

Jeg forlader ikke en Kvinde i Nøden.

Anden Junker (til første).

Nu tror jeg ligegodt, han har fortjent til Føden!

(Alle Levnedsmidlerne kommer pludselig tilsyne som ved et Trylleslag).

De Guiche

(hvis Øine skyder Lyn ved Synet).

De spiser?!

Tredie Junker.

Sid hos! Vi er Madames Gjæster.

De Guiche (hebersker sig, stolt).

Tror De maaske, jeg vil spise Deres Rester?

Cyrano (bukker).

De gjør Fremskridt, Hr. Greve.

De Guiche.

Af Sult kan man blegne,

Men man slaas alligevel!

Første Junker (henrykt).

Han er en af vore Egne!

Alle Junkerne (danse af Glæde).

Carbon

(som et Øieblik er forsvundet bag Brystværnet, kommer tilsyne oppe paa Kammen).

Lansenererne er rede; de er marcheret op.

(Han peger paa en Række Lansespidsen, som rager op over Brystværnet).

De Guiche.

Maa jeg byde Dem Armen og vise Dem min Trop?

(Han bukker for Roxane, som modtager hans Arm; de gaar op paa Værnet. Alle tager Hattene af og følger dem).

Christian

(gaar hen til Cyrano, hurtigt).

Hvad vilde du mig? Skynd dig!

(I det Øieblik Roxane har naaet op paa Værnet, sænkes alle Lanserne).

Raab (udenfor).

Madame! Madame! Hun leve!

Cyrano.

Ifald Roxane...

Christian.

Naa, ja?

Cyrano.

... skulde tale om ... om Breve...

Christian.

Hvad saa?

Cyrano.

Saa lad være med at undre dig for kjendelig!

Christian.

Over hvad?

Cyrano.

Nu maa det siges. Naa, Tingen er da endelig
I Grunden ganske simpel; det faldt mig kun paa Sinde
Ved at se hende . . .

Christian.

Skynd dig!

Cyrano.

Du skrev til din Veninde

Mer, end du selv ved af.

Christian.

Hvad for noget?

Cyrano.

Guds Død!

Jeg paatog mig at tolke din Kjærligheds Glød.

Saa skrev jeg undertiden uden at faa dig sagt . . .

Christian.

Naa!

Cyrano.

Det er ganske simpelt.

Christian.

Og hvordan fik du bragt

Disse Breve?

Cyrano.

Det var . . . saadan en . . . Gjennemgang jeg fandt;
Saa sneg jeg mig ved Daggry . . .

Christian (lægger Armene over kors).

Ganske simpelt, ikke sandt? —

Og altsaa har jeg skrevet om Ugen . . . hvor mange? —
Tre? . . . Eller Fire?

Cyrano.

Flere!

Christian.

Hver Dag?

Cyrano.

Hver Dag — to Gange.

Christian (voldsomt).

Og det bragte din Sjæl i saa hæftigt et Røre,
At du trodsed Døden . . . ?

Cyrano

(ser Roxane, som kommer frem igjen).

Stille! Lad hende intet høre!

(Han gaar hurtigt ind i sit Telt).

OTTENDE SCENE.

Roxane, Christian. I Baggrunden Junkerne, som kommer
og gaar. Carbon og de Guiche, som giver Ordre.

Roxane (løber hen til Christian).

Nu er jeg din, min Christian!

Christian (tager hendes Hænder).

Men saa sig mig dog nu,
Hvorfor kommer du her, midt i Krigens værste Gru,
Trods Fjender og Farer gennem et hærget Land?

Roxane.

Dine Breve bærer Skylden.

Christian.

Mine Breve, hvordan?

Roxane.

Du kan takke dig selv, hvis jeg handler uforsigtig.
Dine Breve har beruset mig. Du veed vist ikke rigtig,
Hvor mange du har skrevet i den sidste Maaned, vel?
Og bestandig mer henrivende.

Christian.

For slig en Bagatel . . .

Roxane (afbryder).

Aa ti! Du aner ei, hvor du er blevet mig kjær!
Hvor jeg elsker dig, — ja, siden hin Aften især,
Da jeg hørte fra Balkonen, min elskede Ven,
Denne Stemme, som jeg aldrig kan glemme igjen.
Og ser du: naar jeg læste dine Breve derhjemme,
Da var det, som jeg hørte den samme dybe Stemme
Hviske gjennem Mørket de underfulde Ord!
Den drog mig! Derfor kom jeg! — Og visselig jeg tror,
Havde Odysseus skrevet til sin Hustru som du,
Saa havde Penelope revet Væven itu
Og var flygtet som Helene over Hav, over Land
Fra Ithaka til Troja forat favne sin Mand!

Christian.

Men . . .

Roxane.

Jeg læste og læste og blev aldrig, aldrig mæt!
Ja, jeg elsker dig, Christian! Hver lille Billet
Var som en Blomst, du sendte fra dit Hjerte til mit.
Hvert Ord er en Hymne, der synger stolt og frit
Om den ægteste Kjærlighed . . .

Christian.

Den ægteste Slags?

— Det mærker man, Roxane?

Roxane.

Ja, det mærker man strax!

Christian.

Og nu kommer du . . . ?

Roxane.

Christian, min Helt og min Drot!

Hvis jeg knælede for dig — jeg véd det jo godt —
Saa løfted du mig atter; derfor knæler min Aand,
Den kan du ikke løfte med din ridderlige Haand,
Og beder: tilgiv mig, nu da Døden kan komme
Og skille os for altid, før Timen er omme,
Tilgiv mig, at letsindigt jeg krænked dig, min Ven,
Ved at elske dig for din Skønhed, og alene for den!

Christian (med Angst).

Roxane!

Roxane.

Siden efter fik jeg Sans for noget mer,
Lig Fuglen, der hopper, før den spreder Vingens Fjer,
Og mens din Skønhed fængsled, din Aand henrev min Hu,
Elsked jeg dig en Tidlang for begges Skyld . . .

Christian.

Og nu?

Roxane.

Nu har du selv omsider løst mine Baand;
Nu elsker jeg dig, Elskede, alene for din Aand!

Christian (viger).

Roxane!

Roxane.

Vær dog glad! Thi at elskes, fordi,
Man eier visse Fortrin, der snart er forbi,
Maa smerte den Ædle; det gjør ham kun mindre.

Nu er din ydre Skønhed fordunklet af den indre.
Først saa' jeg kun den første; men nu, da jeg ser
Den bedste, nu ser jeg knap den ringere mer!

Christian.

Jo, jo, Roxane!

Roxane.

Du tvivler paa den Seir, du vandt?

Christian (smerteligt).

Roxane!

Roxane.

Ah, du tror sagtens ikke, det er sandt,
At jeg elsker dig saaledes! — Gjør det dig ikke glad?

Christian.

Nei, nei! Jeg vil elskes ganske simpelt for . . .

Roxane.

For hvad?

For det, som hidtil daared enhver, der kom dig nær? —
Den Kjærlighed, jeg føler, er meget mere værd!

Christian.

Nei, det var bedre før! —

Roxane.

Min Elskov var forfængelig,

Først nu er den evig og fast og uforgængelig.

Nu elsker jeg dit Væsen, dine Tankers stærke Sprog;

Og var du mindre smuk . . .

Christian.

Ti!

Roxane.

Jeg elsked dig dog!

Ja, om din Skønhed svandt . . . vær kun rolig og tryg!

Christian.
 Aa, sig det ikke!
 Roxane.
 Jo!
 Christian.
 Hvis jeg pludselig blev — styg?
 Roxane.
 Ja, selv om du blev styg!
 Christian.
 Aa, min Gud!
 Roxane.
 Gjør det dig ondt?
 Christian.
 Nei!
 Roxane.
 Hvad fejler du, kjære?
 Christian (støder hende blidt fra sig).
 Vent! Vent! ... Et Sekund! ...
 Roxane.
 Men ...
 Christian
 (peger paa en Gruppe af Junkerne i Baggrunden).
 Disse stakkels Fyre, du for min Skyld forlod, —
 Gaa, trøst dem med dit Smil! De skal dø. Giv dem Mod!
 Roxane (rørt).
 Ak, Christian!
 (Hun gaar hen til Gascognerne, som ærbødigt omringe hende).

NIENDE SCENE.

Christian. Cyrano. I Baggrunden Roxane med Carbon
 og enkelte Junkere.

Christian (kalder ind ad Cyranos Telt).
 Cyrano!

Cyrano

(kommer væbnet til Slaget).

Hvad er der? Du er bleg!

Christian.

Hun elsker mig ikke mere!

Cyrano.

Hvorfor?

Christian.

Hun elsker dig!

Cyrano.

Nei!

Christian.

Hun elsker kun min Sjæl.

Cyrano.

Nei!

Christian.

Den sidder jo derinde!

(peger paa Cyranos Pande).

Altsaa elsker hun dig — og du elsker ogsaa hende!

Cyrano.

Gjør jeg?

Christian.

Jeg veed det!

Cyrano.

Rigtig!

Christian.

Afsindigt, forrykt?

Cyrano.

Ja, meget mer!

Christian.

Saa sig hende det!

Cyrano.

Nei!

Christian.

Nær ei Frygt!

Cyrano.

Se paa mit Ansigt!

Christian.

Selv om jeg var grim og afskyelig,

Vilde hun elske mig.

Cyrano.

Det har hun sagt?

Christian.

Lige nylig.

Cyrano.

Det glæder mig, hun sagde det . . . Men det er Vanvid,
kjære! —

Det glæder mig, hun tænkte det. Det gjør hende Ære.

Men tag hende ikke paa Ordet for spendabelt!

Gaa ikke hen og bliv grim, — det er vist for risikabelt!

Christian.

Det er det, jeg vil se.

Cyrano.

Nei! Nei!

Christian.

Hun skal vide

Det Hele; hun skal vælge.

Cyrano.

Nei!

Christian.

Jo, det er paa Tide!

Fordi mine Træk behager Verden mere,

Skal jeg dræbe din Lykke?

Cyrano.

Og din skal jeg spolere,
Fordi jeg tilfældig har faaet det Talent
At formulere det, som du føler... omtrent.

Christian.

Sig hende alt!

Cyrano.

Den Knægt bliver ved! Han er gal!

Christian.

Jeg er kjed af at være min egen Rival.

Cyrano.

Christian!

Christian.

Vort hemmelige Forbund er færdigt,
Hvis vi overlever Slaget!

Cyrano.

Han bliver ved ihærdigt!

Christian.

Jeg vil elskes alene for min egen Skyld, — hvis ei,
Saa vil jeg ikke elskes! — Nu gaar jeg min Vei
Og ser til vore Poster. Sig hende saa Besked
Og lad hende vælge!

Cyrano.

Det bliver dig!

Christian.

Hvo véd!

Jeg haaber det.

(kalder).

Roxane!

Cyrano.

Nei!

Roxane (kommer).

Hvad er der?

Christian.

Du maa høre

Det, Cyrano vil sige dig.

(Han gaar, Roxane gaar rask hen til Cyrano).

TIENDE SCENE.

Roxane, Cyrano, senere Le Bret, Carbon, Junkerne,
Ragueneau, De Guiche etc.

Roxane.

Nuvel!

Cyrano (forstønet).

Hvad skal jeg gjøre?

(til Roxane).

Det er Intet. De kjender ham. De véd, hvor let han tror,
En Spøg er ment alvorlig.

Roxane (ivrig).

Han tvivler om mit Ord!

Det, jeg sagde ham før! ... Jeg kan se paa deres Mine ...

Cyrano (tager hendes Haand).

Men har De nu ogsaa sagt ham Sandhed, Kusine?

Roxane.

Ja, ja, jeg vilde elske ham, om han ogsaa var ...

(hun standser et Øieblik).

Cyrano (smiler sørgmodigt).

Bliv ved!

De frygter for at saare mig? Det gjør mig ei Fortræd.

— Selv om han var grim?

Roxane.

Ja!

(Skud bag Scenen.)

Nu skyder de hist!

Cyrano (opflammet).

Hæslig?

Roxane.

Ja, hæslig!

Cyrano.

Vanskabt?

Roxane.

Vanskabt, ja vist!

Cyrano.

Latterlig?

Roxane.

For mig bli'r han aldrig til Latter!

Cyrano.

Saa vilde De dog elske ham?

Roxane.

Ja, mer, end De fatter!

Cyrano

(lige ved at give efter, afsides).

Det er maaske Lykken, der sender mig sit Bud!

(til Roxane).

Hør mig, Roxane! ... Hør efter! ...

Le Bret

(kommer hurtigt, kalder med dæmpet Stemme).

Cyrano!

Cyrano (vender sig).

Hvad ...?

Le Bret.

Tys!

(hvisker noget til ham).

Cyrano (slipper Roxanes Hænder).

Min Gud!

Roxane.

Hvad feiler De?

Cyrano

(for sig selv, rædselsslagen).

Forbi!

(Nye Skud udenfor).

Roxane.

Hør! Hvem var det, som skjød?

(gaar mod Baggrunden forat se ud).

Cyrano.

Forbi! Nu maa jeg tie . . . tie til min Død!

Roxane (vil ile ud).

Hvad er der?

Cyrano (standser hende hurtigt).

Ingenting!

Junkerne

(ere traadte ind, skjulende noget, som de bære. De flokke sig om det, hindrende Roxane i at se).

Roxane.

Men de Mænd dér . . . ?

Cyrano.

Staa stille!

(drager hende frem).

Roxane.

Hvad vilde De saa sige mig før?

Cyrano.

Hvad jeg vilde . . . ?

(høitideligt).

Intet vil jeg sige, saasandt jeg er en Mand!

Saasandt som Christians Hjerte, hans Aand og Forstand
Var . . .

(retter sig forfærdet).

. . . er af sjælden Rigdom . . .

Roxane.

Var?

(med et Skrig).

Ah!

(Hun styrter til og fjerner Junkerne).

Cyrano.

Nu brister alt!

Roxane

(ser Christian, liggende i sin Kappe).

Christian!

Le Bret (til Cyrano).

Det var for Fjendernes første Skud, han faldt!

Roxane

(synker ned over Christian).

(Nye Skud, Larm, Tummel, Trommerne hvirvler).

Carbon (med dragen Klinge).

Nu kommer de! Til Vaaben!

(fulgt af Junkerne overskrider han Brystværnet).

Roxane.

Christian!

Carbons Stemme (bag Værnet).

Skynd Jer dernede!

Roxane.

Christian!

Carbon.

Træd an!

Roxane.

Aa, Christian!

Carbon.

Gjør Lunterne rede!

Ragueneau

(er ilet til med Vand i en Hjelm).

Christian (med døende Stemme).

Roxane ...!

Cyrano

(hurtig og dæmpet, medens Roxane fortvivlet dypper et Stykke Linned, hun har revet fra sit Bryst, i Vandet for at forbinde).

Nu véd hun alt. Hun elsker kun dig!

Christian (lukker Øinene).

Roxane.

Min Elskede!

Carbon.

Hæv Ladestokken!

Roxane.

Hører du mig ei?

Carbon.

Bid Patronen!

Roxane

(med Christians Kind mod sin).

Hans Kind bliver kold ... kold og stiv!

Carbon.

Læg an!

Roxane.

Et Brev! til mig?

(Hun river det op).

Cyrano (afsides).

Mit Farvel for dette Liv!

Carbon.

Fyr!

(Skud, Skrig, Kamplarm).

Cyrano

(vil løse sin Haand, som Roxane knælende holder).

Kampen er begyndt!

Roxane (holder ham fast).

Vent! De kjendte ham. Svar:

(Hun græder stille).

Var hans Aand ikke ædel og stor?

Cyrano (tager Hatten af).

Jo, den var!

Roxane.

Var han ikke en Digter?

Cyrano.

Jo, Roxane!

Roxane.

Høi og herlig?

Cyrano.

Jo, Roxane!

Roxane.

Med et Hjerte, der banked varmt og kjærlig?

Cyrano (stærkt).

Jo, Roxane!

Roxane.

Han er død!

(synker sammen over Liget).

Cyrano

(afsides, dragende sin Klinge).

Og jeg maa dø som han;

Det er mig, hun græder over, skøndt hun véd det ei.

(Fjerne Trompetsignaler).

De Guiche

(kommer tilbage paa Værnet, uden Hat, saaret i Panden; med Tordenstemme).

Hold Stand!

Dér hører jeg Signalet! Marechallen vender hjem

Med Føde til Hæren. Lad Ingen slippe frem!

Kun nogle faa Minuter!

Roxane.

Paa hans Brev er der Blod . . .

Og Taarer!

En Stemme (udenfor).

Overgiv Jer!

Junkernes Stemmer (udenfor).

Nei!

Ragueneau

(er steget op paa Vognen og betragter derfra Slaget).

De vinder Fod for Fod!

Cyrano

(til De Guiche, pegende paa Roxane).

Jeg gaar til Slaget. Staa hende bi!

Roxane

(kysser Brevet, med bristende Stemme).

Hans Blod! Hans Taarer!

Ragueneau

(springer ned af Vognen for at ile hende til Hjælp).

Hun besvimer!

De Guiche

(paa Værnet, til Junkerne med Raseri).

Hold ud!

En Stemme (udenfor).

Ned med Vaabnene, I Daarer!

Junkernes Stemmer (udenfor).

Nei!

Cyrano (til De Guiche).

De har klart bevist Deres Mod her idag.

Fly! Og frels hende!

(peger paa Roxane).

De Guiche

(løber hen til Roxane og løfter hende op i sine Arme).

Vel! Men vi vinder dette Slag,

Hvis De blot vinder Tid!

Cyrano.

Det er godt!

(raaber til Roxane, som De Guiche, hjulpen af Ragueneau, bærer bort).

Farvel, Roxane!

(Larm, Raab og Skrig. Saarede Junkere kommer tilsyne og segner paa Scenen. Cyrano styrter til Slaget, men standses paa Brystværnets Kam af Carbon, der er bedækket med Blod.)

Carbon.

De vakler! Jeg blev ramt af en bandsat Partisan!

Cyrano (raaber til Junkerne).

Gaa paa, Gascogne-djævl! Blæs dem et lystigt Stykke!

(til Carbon, som han støtter).

Jeg har to Døde at hævne: Christian og min Lykke!

(han hjælper ham ned paa Scenen, svinger Lansen med Roxanes Lomme-tørklæde over Hovedet).

Flyv lille Kniplingsbanner med hendes Navnetræk!

(han planter det i Jorden og raaber til Junkerne).

Hug ned! Slaa til, Krabater!

(til Piberen).

Frem med Fløiten! Spil væk!

(Piberen spiller. De Saarede reiser sig atter. Junkerne, der ile ned ad Brystværnet, flokke sig omkring Cyrano og den lille Fane. Vognen bestig-gas af Folk; spækket med Bøsser og Lanser ligner den en Fæstning.)

Første Junker

(kommer tilsyne paa Brystværnet; stadig kæmpende gaar han baglænds og raaber)

De kommer over Skansen!

(Han segner død om).

Cyrano.

Vi møder dem. Kom an!

(Brystværnets Kam bedækkes pludselig med en frygtelig Række af Fjender. De mægtige keiserlige Bannere vaie over dem.)

Cyrano.

Fyr!

(Salve).

Raab (fra Fjenderne).

Fyr!

(Frygtelig Salve. Junkerne falder til alle Sider).

En spansk Officer

(kommer frem).

Hvem er de Folk, som slaaes til sidste Mand?

Cyrano

(deklamerer i Kugleregnen).

Det er Gascognes Gutter

Under Carbon de Castel-Jaloux!

Slagsbrødre, Krudttønder, som futter . . .

(Han styrter mod Fjenden, fulgt af de overlevende).

Det er Gascognes . . .

(Resten taber sig i Slagtummelen).

Tæppet falder.

FEMTE AKT.

CYRANOS UGENLIGE OVERSIGT.

Femten Aar senere: 1655. Klosterhaven, som Nonnerne af Korsets Orden besidder i Paris. Statelige Træer. Tilvenstre Huset, en mægtig Trappeafsats, hvortil forskellige Døre vender ud. Et uhyre Træ i Scenens Midte, isoleret, som Midtpunkt for en lille aflang Plads. Tilhøre i Forgrunden mellem høje Buske af Buxbom en halvkredsformet Bænk.

Hele Scenens Baggrund dannes af en Kastanieallé, der udmunder tilhøre ved Indgangen til et Kapel, halvt skjult af Grenene. Gjennem den dobbelte Række af Træer sér man vidtstrakte Plæner, andre Alléer, Buskvæxt, Parkens fjernere Perspektiver, Himmel.

Til Kapellet fører en lille Sidedør gennem en med Vinløv overgroet Soilegang, som taber sig tilhøre i Forgrunden bag Buxbombækken.

Det er Efteraar. Alt Løvet over de grønne Plæner er rødt. Mørke Pletter af Buxbom og Steneg er endnu grønne. En Dyng gule Blade under hvert Træ. Bladene dække hele Scenen, rasle under Skridtene i Alléen, dække halvveis Trappeafsats og Bænke.

Mellem Stenbænken tilhøre og Træet en stor Brodereramme, foran hvilken er anbragt en lille Stol. Smaa Kurve med Garn og Nøgler. Paaegyndt Broderi.

Ved Tæppets Opgang kommer og gaar Nonnerne i Parken. Nogle sidde paa Bænken omkring den ældste Nonne.

Bladene falde.

FØRSTE SCENE.

Moder Margrethe, Søster Martha, Søster Clara,
Nonner.

Søster Martha (til Margrethe).

Søster Clara har sét sig to Gange i Speilet,
Hvordan hendes Hue klædte.

Moder Margrethe (til Clara).

Søster Clara har feilet.

Søster Clara.

Jeg saa Søster Martha imorges tidlig pille
En Blomme ud af Kagen.

Moder Margrethe (til Martha).

Søster Martha, det var ilde.

Søster Clara.

Det var kun et lille Kig!

Søster Martha.

Det var kun en lille Blomme!

Moder Margrethe.

Jeg siger Hr. Cyrano det iaften ved hans Komme.

Søster Clara (forskrækket).

Nei, lad vær! Han gjør Nar!

Søster Martha.

Ja, saa siger han bare,

At vi Nonner er kokette!

Søster Clara.

Og slikvorne!

Moder Margrethe (smilende).

Og rare!

Søster Clara.

Mo'r Margrethe, er det Sandhed, at han er kommen her
Hver Lørdag i de sidste ti Aar?

Moder Margrethe.

Ja, og mer!

Lige siden hans Kusine for fjorten Aar tilbage
Blandet Enkesorgen over sin afdøde Mage
Med vore hvide Slør og tog Plads ved vor Side
Som en Fugl med sorte Fjedre imellem lutter hvide.

Søster Martha.

Og siden hun tog Bo her i Klostrets stille Havn,
Kan han alene mildne hendes Kummer og Savn.

Nonnerne.

Han er saa munter. — Alle bliver glad for hans Besøg. —
Han driller os. — Altid er han fuld af Skjemt og Spøg. —
Vi bager Kager til ham, — og Sukkergodt, — og Slik!

Søster Martha.

Men jeg frygter, han ikke er en god Katholik!

Søster Clara.

Saa lad os faa ham omvendt!

Nonnerne.

Ja, lad os!

Moder Margrethe.

Nei, lad vær'!

Jeg forbyder Jer at falde ham det Mindste til Besvær.
Ellers gaar han maaske og kommer aldrig igjen.

Søster Martha.

Men hvis Gud ...

Moder Margrethe.

Vær kun rolig! Gud kjender sine Mænd!

Søster Martha.

Naar han kommer om Lørdagen saa kneiser han og slaar
Med Haanden og siger: »Jeg fasted ikke igaar!«

Moder Margrethe.

Siger han det? — Nuvel, sidste Lørdag, min Kjære,
Havde han ikke faaet Mad i to Døgn.

Søster Martha.

Hvor kan det være?

Moder Margrethe.

Han er fattig.

Søster Martha.

Hvor véd du ...

Moder Margrethe.

Hr. le Bret véd Besked.

Søster Martha.

Er der Ingen, der hjælper ham?

Moder Margrethe.

Saa blev han bare vred.

(I en Allé i Baggrunden kommer Roxane tilsyne, sortklædt, med Enke-
kappe og langt Slør. De Guiche, statelig, men noget ældet, spadserer ved
hendes Side. De gaar langsomt. Moder Margrethe reiser sig.)

Moder Margrethe.

Fru Madeleine har faaet Besøg. Det er bedst,
Vi gaar ind. Hun spadserer i Haven med sin Gjæst.

Søster Martha (sagte til Clara).

Er det Hertugen af Grammont?

Søster Clara (ser derhen).

Af Grammont? — Ja, jeg tror.

Søster Martha.

Nu kommer han sjeldent. Han var her sidst ifjor.

Nonnerne.

Han har travlt ved Hoffet! — — Og i Hæren!

Søster Clara.

Verdens Møie!

(De gaar. De Guiche og Roxane kommer tause frem paa Scenen og standser i Nærheden af Syrammen. Pause.)

ANDEN SCENE.

Roxane, Hertugen af Grammont (tidligere De Guiche),
senere Le Bret og Ragueneau.

Hertugen.

Her skjuler De endnu Deres Skjønhed for hvert Øie;
I Sorg bestandig?

Roxane.

Ja.

Hertugen.

Og tro mod ...

Roxane.

Mod hans Minde!

Hertugen

(efter et kort Ophold).

Har De tilgivet?

Roxane.

Her maa alt syndigt Had forsvinde.
(Ny Pause.)

Hertugen.

Men var han da saa sjelden?

Roxane.

Naar man kjendte ham ret!

Hertugen.

Jeg kjendte ham kun flygtigt, ... saa feiler man jo let.
... Hans sidste Brev, det gjemmer De endnu paa Deres
Bryst?

Cyrano de Bergerac.

Roxane.

Ja, inderst ved mit Hjerte som min kjæreste Trøst.

Hertugen.

Trods Aarene, som gik, er han Dem stadig kjær?

Roxane.

Tit drømmer jeg, han lever, at hans Aand er mig nær.
Da er det, som han kyssed min Pande ømt og blidt.

Hertugen (efter en kort Stilhed).

Besøger Cyrano Dem?

Roxane.

Ja, han kommer her tit.

Min gamle Ven beretter mig det Nye, som skér.
Han kommer henad Aften hver Lørdag, og der
Under Træet staar hans Stol saa, naar Veiret er godt.
Jeg venter ham ved Rammen. Han driller mig saa smaat
Med min evige Broderen. Saa fortæller han enhver
Af Ugens mange Hændelser ...

Le Bret (kommer frem paa Trappeafsatsen).

Roxane.

Le Bret, er De dér?

(Le Bret kommer frem.)

Hvordan har vor Ven det?

Le Bret.

Slet!

Hertugen.

Saa?

Roxane (til Hertugen).

Han overdriver!

Le Bret.

Jeg har spaaet det! Had og Armod blev Lønnen for hans
Iver.

Og hans Epistler skaffer ham daglig nye Fjender.
Han angriber Hyklerne, de snærpede Kvinder,
Spytslikkerne, Lapsene, — Alverden omtrent!

Roxane.

Men eftersom hans Klinge er almindelig bekendt,
Tør man Ingenting gjøre ham.

Hertugen (ryster paa Hovedet).

Hvor længe vil det vare?

Le Bret.

Aa, sine Fjenders Angreb, dem kan han sagtens klare.
Men Ensomheden, Sulten, den vinterkolde Blæst,
Der banker paa hans Kammer som ubuden Gjest,
De Bøddelknægte dræber, hvor de rigtig faar ramt.
— Hver Dag maa han spænde sit Bælte mere stramt.
Som gammelt Elfenben er hans stakkels Næse bleven,
Og hans eneste Dragt er forslidt og forreven.

Hertugen.

Han har ikke været heldig; men jeg siger endda:
Beklag ham ei for meget!

Le Bret (med et bittert Smil).

Aa, Hr. Marechal! ...

Hertugen.

Ja, ja,

Den Lod var ei den værste, som Lykken ham skjænkte:
At kunne tænke, som han vilde, og handle, som han tænkte!

Le Bret (som før).

Aa, Hr. Hertug ...

Hertugen (stolt).

I Verden har jeg havt mere Held.

Men jeg trykkede gjerne hans Haand alligevel.

(bukker for Roxane.)

Paa Gjensyn!

Roxane.

Maa jeg vise Dem ...

(Hertugen bukker for Le Bret og gaar med Roxane hen mod Trappen.)

Hertugen

(standser, medens hun gaar nogle Trin op).

Jeg mener det i Grunden:

Jeg misunder ham stundom! — Den Lykke man har vunden,
— Selv om den ei blev kjøbt ved uredelig Færd, —
Den betales dog altid med Noget af Ens Værd;
Og følges den ei af Anger, den føder dog en Smag
Af Vammelhed, Selvforagt og hemmeligt Nag.
Man slæber altid med sig i Hertugens Kappe
Fortørrede Illusioner opad Storhedens Trappe;
Som Deres sorte Kjole gennem Gangene her
Slæber de døde Blade fra Klosterhavens Træer.

Roxane (ironisk).

De kan dog ogsaa drømme?

Hertugen.

Ja.

(Idet han vil gaa, pludseligt.)

Hr. le Bret, et Ord!

(til Roxane.)

Tillader De?

(gaar hen til Le Bret, med halv Stemme.)

Man hader Deres Ven, og jeg tror,
Hans Sikkerhed er truet, skøndt man frygter aaben Strid.
Jeg hører Ting ved Hoffet i den senere Tid.

Igaar bemærked En i Dronningens Gemak:

»Hvis et Lykketræf befried os for denne Bergerac!«

Le Bret.

Ah!

Hertugen.

Han maa ei gaa ud. Lad ham være forsigtig!

Le Bret

(løfter Armene mod Himlen).

Forsigtig? — Hr. Hertug, hvis De kjendte ham rigtig...

Roxane

(der er blevet staaende paa Trappen, til en Søster, der kommer fra Klosteret).

Hvad er der?

Nonnen.

Ragueneau!

Roxane.

Vil han tale med mig?

(til Hertugen og Le Bret.)

Han klager bestandig. Først reiste han sin Vei,
For at blive Forfatter. Og siden har han prøvet
Som Sanger ...

Le Bret.

Bademester!...

Roxane.

Aktør!...

Le Bret.

Barber!...

Roxane.

Og øvet

Den Kunst at spille Luth. Hvad mon han vil idag?

Ragueneau (kommer hastigt).

Aa, Madame! ...

(opdager Le Bret.)

Hr. le Bret!

Roxane (smilende).

Betro Deres Sag

Til Le Bret! Jeg kommer strax.

Ragueneau.

Men Madame ...

(Roxane gaar, uden at høre ham, sammen med Hertugen. Ragueneau kommer frem med Le Bret.)

TREDIE SCENE.

Le Bret. Ragueneau.

Ragueneau.

Skøndt forresten,

Da jeg træffer Dem her, er det en Lykke næsten,

At jeg intet fik sagt. — Paa Veien til vor Ven

Var jeg naaet til hans Dør, da jeg sér ham komme hen

Imod mig paa Gaden; før mit Raab kan ham stoppe,

Taber en Lakai fra et Vindu øverst oppe

Et Brændestykke ... saadan ... og rammer ham ... her!

(viser det.)

Le Bret.

De Skurke! ... Cyrano! ...

Ragueneau.

Jeg styrter til og ser ...

Le Bret.

Forfærdeligt!

Ragueneau.

Vor Digter, den store, den gode,

Paa Jorden med et gabende Saar i sit Ho'de!

Le Bret.

Er han død?

Ragueneau.

Nei, han lever. Jeg bragte vor Poet
Til hans Kammer ... det tarveligste Kammer, jeg har sét.

Le Bret.

Og ... Lider han?

Ragueneau.

Nei. Han var bevidstløs uafbrudt.

Le Bret.

Har han Læge?

Ragueneau.

En kom der af Medlidenhed tilslut.

Le Bret.

Min stakkels Cyrano! — Sig det endelig forsigtig
Til Roxane! — Hvad mente Lægen?

Ragueneau.

Jeg forstod ham ikke rigtig.

Han talte om, at Hjernen var beskadiget i Randen.

... Aa, hvis De saa ham saadan ... med Forbinding om
Pandens! ...

Lad os skynde os til ham! Han er ene med sin Nød,
Og dersom han staar op, kan det volde hans Død.

Le Bret

(trækker ham med sig mod høire).

Kom her! Gjennem Kapellet! Den korteste Vei!

Roxane.

(kommer fra Klosteret; da hun sér dem gaa ind i Kapellet, raaber hun)

Le Bret!

Le Bret og Ragueneau (gaar uden at svare).

Roxane.

Le Bret gaar bort og svarer mig ei? —
 Det er vel den brave Ragueneau, der er paafærde.
 (gaar ned ad Trappen.)

FJERDE SCENE.

Roxane siden Søster Martha.

Roxane.

Hvor deilig dog saadan en Septemberdag kan være!
 Det Hjerte, som vaander sig i Løvspringets Duft,
 Det kvæges af Efteraarets høie, rene Luft.

(Hun sætter sig ved sin Syramme. Søster Martha og en anden Nonne
 bringer en Lænestol fra Klosteret og sætter den under Træet.)

Min gamle Vens Lænestol!

Søster Martha.

Den bedste, vi kan finde!

Roxane.

Tak, Søster!

(Søstrene gaar. Hun begynder at ordne sit Arbeide. Et Uhr slaar
 bag Scenen.)

Klokken slaar. Saa er han derinde!

— Mit Garn! — Og mit Fingerbøl — Nu slaar den ikke
 mer! . . .

Han kommer for sent! Det er første Gang, det sker.
 Vel sagtens Søster Martha . . . Min Sax, den var her før! . . .
 Som formaner ham til Bedring og Bod, før han dør.

(Hun fjerner et vissent Blad, der er faldet ned paa hendes Arbeide.)
 Et vissent Blad! —

(Pause.)

Hun sinker ham med sin fromme Snak!
 Ellers var han her bestemt.

En Nonne

(kommer frem i Døren).

Hr. Cyrano de Bergerac!

FEMTE SCENE.

Roxane, Cyrano, siden Søster Martha.

Roxane (uden at vende sig).

Hvad sagde jeg? — —

(Hun broderer.)

(Cyrano kommer fra Klosteret, meget bleg, med Hatten trukket ned i Øinene. Nonnen, der har aabnet Døren for ham, gaar atter ind. Han gaar langsomt ned ad Trappen, med synlig Anstrængelse for at holde sig opreist, støttet til sin Stok. Roxane arbejder med sit Garn.)

Hvor finder jeg en Farve, som staar

Til denne? —

(til Cyrano i venskabelig skjændende Tone.)

Forsilde, første Gang i fjorten Aar!

Cyrano

(som har naaet Lænestolen og sat sig, i en munter Tone, der kontrasterer med hans Ansigtstudtryk).

Ja, tænk Dem min Harme! Jeg blev opholdt.

Roxane.

Af hvem?

Cyrano.

Af en ubeleilig Gjest.

Roxane.

Naa, — De sendte ham hjem?

Cyrano.

Jeg sagde: »Det er Lørdag; man venter mig et Sted.

Kom igjen om en Time! Saa kan vi tales ved!«

Roxane.

Den Herre maa vente. De faar ikke Lov at gaa,
Førend Solen er nede.

Cyrano.

Det kan være, jeg maa!

(Han lukker Øinene og tier et Øjeblik.)

(Søster Martha gaar over Scenen. Roxane ser hende og nikker til hende.)

Roxane

(til Cyrano, idet hun gjør opmærksom paa Søster Martha).

De driller hende ikke?

Cyrano

(aabner hastigt Øinene, høit, med komisk Voldsomhed).

Søster Martha, kom herhen!

Søster Martha (gaar stillfærdig nærmere).

Cyrano.

De smukke Øine sænkede mod Jorden igjen?

Søster Martha (ser smilende op).

Jeg ...

(Hun ser Cyranos Ansigt og gjør en forfærdet Bevægelse.)

Aa! ...

Cyrano.

(sagte, pegende paa Roxane).

Hys! — Pas paa!

(Med broutende Stemme, høit.)

Jeg fasted ikke igaar!

Søster Martha.

Nei.

(afsides.)

Derfor er han bleg.

(hurtig og dæmpet.)

Jeg sørger for, De faar

En dygtig Skaalfuld Suppe og lidt Kjød, hvis De bare
Vil komme ind i Refektoriet. — Lad nu Stoltheden fare!
— Kommer De saa?

Cyrano.

Jeg kommer!

Søster Martha.

Det var smukt, at De kunde!

Roxane (som hører dem hviske).

Hun prøver nok paa at faa Dem omvendt?

Søster Martha.

Ingenlunde!

Cyrano.

Nei! Hun, som ellers altid skal præke og belære,
Hun glemmer det idag; det forbauser mig paa Ære! . . .
Nu skal jeg forbause Dem! Jeg bemyndiger Dem til
At . . .

(som om han søgte efter en Morsomhed og havde fundet den.)
bede for min Sjæl iaften, hvis De vil.

Roxane.

Aa! Aa!

Cyrano.

Søster Martha, er Spøgen for grov?

Søster Marta (stille).

Jeg havde gjort det, selv om De ikke gav mig Lov!

(Hun gaar ind i Kapellet.)

Cyrano

(vender sig atter mod Roxane, der sidder bøiet over Broderiet).

Mon jeg lever saa længe, til De engang faar Bugt
Med Pudene dér.

Roxane.

Den Vittighed er snart lidt forbrugt.

(Et Vindstød faar en Del Blade til at falde.)

Cyrano.

Hør! Bladene falder!

Roxane (løfter Hovedet og ser sig om).

De skinner som Metal,

Mens de daler gennem Luften.

Cyrano.

Hvor smukt deres Fald!

Trods Forraadnelsen, som venter i Jordens Vinterskød,
 Forgylde de med luende Farver deres Død;
 Det korte Fald fra Grenen til den mørke vaade Grav
 Bli'r en yndefuld Svæven igjennem Luftens Hav.

Roxane.

Bli'r nu De melankolsk?

Cyrano (fatter sig).

Nei, nei, hvor kan De tro!

Roxane.

Lad nu de visne Blade kun lægge sig til Ro!
 Og fortæl mig noget Nyt! Ja, De husker da vel
 Deres »ugenlige Oversigt«?

Cyrano.

Naturligvis!

Roxane.

Fortæl!

Cyrano

(mer og mer bleg, kæmpende med Smerten).

Den nittende, i Lørdags, spiste Kongen otte Gange
 Rosinmoes og fik Feber; det hele Hof blev bange;
 Men Lægerne erklæred hans Onde ganske kort
 For Majestætsforbrydelse og jog det hastig bort.
 I Søndags havde Dronningen Bal, der blev brændt
 Et tusind hvide Voxlys, før Festen var endt.
 Johan af Østrig, siger man, har lidt et Nederlag;
 Man hængte fire Hexe, og gav den samme Dag
 Madame d'Athis' lille Moppe et virksomt Klystér...

Roxane.

Nok, Hr. de Bergerac!

Cyrano.

I Søndags ... intet mer!

I Mandags ... ingenting, saavidt jeg husker ... jo!

Lygdamire har skiftet Elsker; det er den tolvte.

Roxane.

Oh!

Cyrano.

Om Tirsdagen var Hoffet i Fontainebleau en Tur.

I Onsdags afviste Montglat Grev Fiescos Kur.

I Torsdags blev Mancini Dronning af Frankrig — næsten!

I Fredags fik Grev Fiesco »Ja« hos Montglat — og Resten!

Og Lørdag, sex og tyvende ...

(Han lukker Øinene, hans Hovede synker. Taushed.)

Roxane

(overrasket over Tausheden, vender sig, ser ham og springer forskrækket op).

Min Gud, hvor han er bleg!

(Hun styrter hen til ham.)

Cyrano!

Cyrano

(aabner Øinene, med utydelig Røst).

Ja, hvad er der?

(Han ser Roxane bøiet over ham og lægger sig hurtigt tilbage i sin Lænestol, idet han trykker Hatten længere ned i Panden.)

Vær kun rolig! — Nei, nei!

Jeg feiler ikke noget ... Det er Saaret fra Arras,

Som stundom ...

Roxane.

Stakkels Ven!

Cyrano.

Men det gaar over ... Ja! ...

(smiler anstrengt.)

Nu er det gaaet over.

Roxane staar ved hans Side.

Hver bærer paa sit Saar.

Mit brænder herinde, som var det fra igaar...

(lægger Haanden paa Brystet.)

Herinde under Brevet med den gulnede Rand,

Hvor Mærket af Blod og Taarer har trodset Tidens Tand.

(Tusmærket begynder.)

Cyrano.

Hans Brev!... De har lovet, at jeg engang i Tiden

Maatte læse det.

Roxane.

Hans Brev... vil De læse?... Ja — siden!

Cyrano.

Nei! Nu... idag!...

Roxane.

(rækker ham den lille sorte Silkepung, hvori hun forvarer Brevet.)

Se dér!

Cyrano.

Jeg maa læse, hvad der staar?

Roxane.

Ja! Læs!

(Hun vender tilbage til sit Arbejde, lægger det sammen, ordner sit Garn.)

Cyrano (læsende).

»Farvel, Roxane! Min sidste Time slaar!...«

Roxane (forbauset).

De læser høit?

Cyrano (læsende).

»Før Aften er det forbi paa Jord.

Min Sjæl er tung af Elskov, som ikke fandt Ord.

Jeg dør. Aldrig mer skal mit Øie se Dig klædt

I Ungdommens yndige, slanke Majestæt...«

Roxane.

De læser det saa smukt!

Cyrano.

»... Aldrig mere se din Gang,

Hvert Skridt var et Digt, hver Bevægelse en Sang;

Der er én, som er dig egen, skøndt du véd det næppe selv:

Du trykker dit Haandled mod Pandens hvide Hvælv,

Naar du rigtig tænker efter...«

Roxane.

Hvor De læser det Brev! •

(Morket bliver umærkelig tættere.)

Cyrano.

»Min Elskede!...«

Roxane.

De læser det...

Cyrano.

»... vort første Kjærtægn blev

Vort sidste...«

Roxane.

... med en Stemme...

Cyrano.

»Min Kjærlighed!«...

Roxane.

... en Klang...!

Jeg kjender denne Stemme! Jeg har hørt den før engang!

(Hun nærmer sig sagte, uden at han bemærker hende, gaar om bagved hans Lænestol, hælder sig lydløst frem og ser i Brevet.)

Cyrano.

»Du eier mine Tanker til Livets sidste Stund;

Dit Navn er det sidste, som min blegnende Mund

Vil hviske i Døden, du min deiligste Skat!...«

Roxane

(lægger Haanden paa hans Skulder).

Hvordan kan De se, hvad De læser? Det er Nat!

(Han farer sammen, vender sig, ser hende ganske nær, gjør en Bevægelse af Angst, sænker saa Hovedet. En lang Taushed. Derefter siger hun langsomt med foldede Hænder i det nu tætte Mørke.)

Den Rolle har han spillet i fjorten lange Aar!

Under Kaadhedens Kappe har han skjult sit Hjertes Saar!

Cyrano.

Roxane!

Roxane.

Det var Dem!

Cyrano.

Nei, Roxane! Nei! Nei! Nei!

Roxane.

Han sagde mit Navn, og dog gjætted jeg det ei!

Det var Dem!

Cyrano.

Nei, Roxane, jeg forsikrer Dem...

Roxane.

Jo vist!

Nu forstaar jeg den hele høimodige List!

Brevene var Deres...

Cyrano.

Nei!

Roxane.

Hvert ildfuldt Ord deri!

Cyrano.

Nei!

Roxane.

Stemmen hin Nat...!

Cyrano.

Jeg besværger Dem . . .

Roxane.

Ti!

Sjælen i alt var Deres . . .

Cyrano.

Jeg elskede Dem ei.

Roxane.

Jo, De elsked mig!

Cyrano.

Nei . . . Christian . . .

Roxane.

De elskede mig!

Cyrano.

Nei!

Roxane.

Nu siger De det sagte, med sænkede Blikke!

Cyrano.

Nei, nei, min lille Kjære, jeg elskede Dem ikke!

Roxane (tankefuld).

Saa mange døde Drømme . . . og nye Tankers Strid! . . .

— Aa, hvorfor har De tiet den lange, lange Tid?

Og Brevet dér, det skrev De, da Kampen forestod;

Det er plettet af Deres Taarer . . .

Cyrano (rækker hende Brevet).

Og mærket af hans Blod!

Roxane.

Men denne ædle Taushed, saa offerstærk og mandig,

Hvorfor brød De den idag?

Cyrano.

Jo fordi . . .

(Le Bret og Ragueneau kommer hurtigt.)

Cyrano de Bergerac.

SJETTE SCENE.

De forrige, Le Bret og Ragueneau.

Le Bret.

Hvor uforstandig!

Jeg tænkte det jo nok! Der er han!

Cyrano (retter sig smilende).

Hov! Kom an!

Le Bret.

Staaet op! — Det kan koste hans Liv, Madame!

Roxane.

Hvordan!...

... Da De nylig sank sammen ... og blegned saa mærkværdig...?!
 ...

Cyrano.

Det er sandt, jeg fik ikke min Oversigt færdig:

... Lørdag, den Sex og tyvende, da Tusmørket faldt,

Døde Hr. de Bergerac; han blev myrdet af en Pjalt.

(Han tager Hatten af; man ser Hovedet omviklet med Linned.)

Roxane.

Hvad siger han? ... Min Ven! ... Hans Pande er forbunden!

... Hvad er der sket? ... Hvorfor dog ...?

Cyrano.

»At falde overvunden

Af en værdig Fjendes Haand for en hæderlig Sag

Med en sleben Spids i Brystet!« ... saadan sagde jeg en Dag.

Men Skæbnen er ironisk; den besørger mig paa Vei

Ved et Brændestykke, bagfra, og en lumpen Lakai...

Jeg kom galt fra det Hele, endogsaa fra min Død!

Ragueneau.

Hr. Cyrano!...

Cyrano.

Saa, min Ven! Bliv nu ikke for blød!

(rækker ham Haanden.)

Hvad bestiller du for Tiden? Er du endnu Barber?

Ragueneau (snøftende gennem Taarer).

Nei, jeg er Lampe . . . Lampepudser hos . . . hos Molière.

Cyrano.

Molière!

Ragueneau (indigneret).

Men imorgen vil jeg skifte igjen.

De spilled igaar hans »Scapin«, og i den

Har han stjålet hele Scener fra Dem . . . !

Cyrano.

Saa? Fra mig!

Ragueneau.

Ja, den: »Hvad Fanden vilde han dog paa den Galei«!

Le Bret.

Det burde ikke taales!

Cyrano.

Hold op med den Tale!

(til Ragueneau).

Gjorde Scenen megen Lykke?

Ragueneau (hulkende).

De lo, som de var gale!

Cyrano.

Ja, saadan var mit Liv — Mig har Himlen bestemt

Til altid at suflere — og siden blive glemmt!

(til Roxane.)

Kan De huske den Aften under Vindvets Altan

I Skumringen? — Der har De min Skæbne, Roxane!

Mens jeg gaar om i Mørket alene med mit Savn,
 Stiger Andre op til Lykkens og Hæderens Favn.
 Naa, gaar det som her, kan man finde sig deri:
 Thi Christian var smuk, og Molière har Geni!

(Kapellets Klokke ringer. Nonnerne gaar gjennem Alleen i Baggrunden
 til Messen.)

Kapel-Klokken ringer. Det er Aftenmessens Tid.

Roxane

(reiser sig for at kalde dem til).

Kjære Søstre!

Cyrano (holder hende tilbage).

Nei, lad være, kald dem ikke herhid!

Før De kan naa tilbage, er jeg draget afsted. —

(Nonnerne er gaaet ind i Kapellet. Orgelet lyder.)

Jeg savned en Smule Harmoni... den fik jeg med!

Roxane.

Jeg elsker Dem! Lev! Lev!

Cyrano.

Det er kun i Æventyret,

At Prinsessen kan sige: »Jeg elsker dig!« til Dyret

Og faa det til at kaste den grimme Ham, det bar.

Jeg bliver den Samme som den, jeg altid var!

Roxane.

Jeg voldte Deres Ulykke! Jeg!

Cyrano.

Nei, nei, Veninde! —

Jeg kjendte ikke kvindelig Æmhed. Ingen Kvinde,

Ikke engang min Moder, fandt mig kjøn. Jeg har ikke

Havt Søstre; og de Skjønnes medlidende Blikke

Undgik jeg siden helst. Men, takket være dig,

Har en Kvindekjole éngang dog streift min Vei.

Le Bret

(viser ham Maanen, der skinner ned gennem Grenene).

Din gamle Veninde hilser dig!

Cyrano (smilende til Maanen).

Hvad kan jeg mer forlange!

Roxane.

Eet Væsen har jeg elsket og mistet det to Gange.

Cyrano.

Nu reiser jeg til Maanen, le Bret, men denne Fart
Gjør jeg uden Maskine!

Roxane.

Hvad siger han?

Cyrano.

Ja, snart,

Snart er jeg i mit Paradis, dér, paa den hyde Skive!

Dér bor vist mangen Sjæl, jeg har elsket i Live,

Galilei og Sokrates... dem gad jeg gjerne set!

Le Bret (udbrydende).

Nei, nei, det er for skændigt! Saa stor en Poet!

Den ædleste, den bedste blandt alle Frankrigs Mænd!

Myrdet paa denne Maade!

Cyrano.

Nu brummer han igjen!

Le Bret (i Graad).

Min Ven!

Cyrano

(retter sig, med forvildede Øine).

Hvem dér? Ja, rigtig! Det er Gascognes Gutter!

— — I Kraft af Inertien... jeg beviser...! jeg slutter...!

Le Bret.

Han taler vildt!

Cyrano.

Kopernikus har sagt...

Roxane.

Vær rolig!

Cyrano.

Nei!

Vent!... Vent!... Hvad Fanden vilde han dog paa den
Galei?

Filosof og Musikant,

Digter, Fysiker, Duellant,

Elsker tillige — men uden Tak!

Her hviler Herkules Savinien de Cyrano de Bergerac!

Ordspil dreied han, Maanen beskrev han,

Alting var han, og Ingenting blev han!

... Se saa! Jeg maa herfra!... Der skal ingen beklage mig.

I ser jo, Maanestraalen er kommet for at tage mig.

(Han synker tilbage. Roxanes Graad kalder ham tilbage til Virkeligheden;
han ser paa hende og stryger kjærtegnende hendes Slør.)

De skal ikke græde mindre for Christian end før;

Men lov mig, De vil give det sorte Enkeslør

En dobbelt Betydning og — det nægter De mig ei! —

I Sorgen over ham sørge lidt over mig!

Roxane.

Det lover jeg!

Cyrano

(rystet af en stærk Gysen, reiser sig pludselig).

Nei, ikke i Lænestolen dér!

(de andre vil ile til)

Nei, Ingen skal støtte mig!... Kun Træstammen her!

(han støtter sig med Ryggen mod Træet.)

Han kommer!... Han giver mig Handsker af Bly

Og Marmorstøvler!... Tror han, en Gascogner kan fly?

Her venter jeg ham opreist . . .

(trækker sin Kaarde)

. . . med Klingen trukken blank!

Le Bret.

Cyrano!

Roxane (nær ved at besvime).

Cyrano!

(Alle viger forfærdet.)

Cyrano.

Lad ham komme! Stolt og rank

Vil jeg møde hans Angreb. Han vover . . . det er frækt! —

Han vover at stirre paa min Næse, den Knægt!

(Han hæver Kaarden.)

Hvad siger han? — Forgjæves? . . . Det véd jeg meget godt!

Men man slaas ikke altid i Haab om Seier blot;

Den skjønneste Kamp er den til ingen Nytte.

— Hvad vil I? — Der er tusind! . . . Naar var det, jeg
mødte

Den Bande før? — — Guds Død! Det er alle mine Fjender!

Løgner! Giv Agt!

(Han fægter ud for sig i det tomme Rum.)

Og Feigheden! Fordommene, som blinder!

Hykleriet! Fald an! — Tror I, jeg slutter Fred?

Aldrig! — Ah, se engang, dér er Dumheden med!

— Ja, du seirer tilsidst. . . Jeg véd, hvor lidt jeg mægter!

Ligemeget! Jeg fægter! Jeg fægter! Jeg fægter!

(Han slaar uhyre Hjul med Kaarden og standser, aandeløs.)

Ja! Alting har I røvet mig! Laurens grønne Blad

Og Livets røde Roser! Men jeg ler af Eders Had!

Eet fører jeg med mig til Gud, trods Nid og Nag,

Den skal feie Himlens Tærskel, naar jeg hilser ham idag,

Den følger mig, uplettet, paa denne sidste Fart
Gjennem Døden...

(Han hæver Kaarden høit.)

og det er...

(Kaarden glider ud af hans Haand, han vakler, falder i le Brets og
Ragueneaus Arme.)

Roxane

(bøier sig over ham og kysser hans Pande).

Hvad er det?

Cyrano

(aabner atter Øinene, kjender hende og siger smilende).

Min Standart!

Tæppet falder.

